

“КАМОЛОТ” ЁШЛАР ИЖТИМОЙ ҲАРАКАТИНИНГ ТАЪССИС ҚУРУЛТОЙИ ҚАТНАШЧИЛАРИГА

25 АПРЕЛЬ КУНИ “КАМОЛОТ” ЁШЛАР ИЖТИМОЙ ҲАРАКАТИ ТАЪССИС ҚУРУЛТОЙИ БЎЛИБ ЎТДИ

ЁШЛАР СУЯНАДИГАН ТАШКИЛОТ ТУЗИЛДИ

Кадрли дўстлар!
Азиз ўғил-қизларим!
Авваламбор, барчангизни мамлакатимиз ёшлари ҳаётидаги муҳим воқеа — “Камолот” ҳаракатининг Таъсис қурултойи очилиши муносабати билан чин қалбимдан самимий муборакбод этаман.

Ҳар қайси давлат, ҳар қайси миллат ўз фарзандлари қиёфасида, униб-ўсиб келаётган ёш авлод тимсолида шу халққа хос энг гўзал фазилатларни намоён этадиган, унинг орзу-ниятларини амалга оширишда мардлик ва фидойилик кўрсатишга қодир бўлган ўз таянчи ва суянчини кўриши табиийдир.

Инсоният қадам қўйган янги—XXI аср глобаллашув асри, тараққиёт асри, фақат интеллектуал жиҳатдан юксак ривожланган давлатларгина дунёда устувор мавқе эгаллайдиган давр бўлиши барчамиз учун аён.

Мана шу йўлда мустақил Ўзбекистон давлати, ўз тақдирини ўз қўлига олиб, янги ҳаёт, янги жамият қуришга, келажагини жаҳон ҳамжамиятининг узвий бир қисми сифатида кўришга азму қарор қилган заҳматкаш халқимиз ўзининг фидойи меҳнати билан дунёда ҳеч кимдан кам бўлмай, тараққий топган мамлакатлар қаторидан ўрин олиб, тинч, фаровон ва осуда ҳаёт кечиришга ҳақлидир.

Лекин кишилик тарихидан яхши биламизки, бундай ёруғ истиқболга эришиш ҳеч қачон, ҳеч бир халқ, ҳеч бир миллат учун осон ва энгил кечган эмас. Улар ана шу эзгу мақсадларга кўп-кўп оғир синовлар, ёвуз хатти-ҳаракатларни, тўсиқ ва ғовларни енгиб ўтиб, шижоат ва мардлик, метин ирода, мустаҳкам иймон-этиқодини намоён этиб, катъият билан курашиш туфайли эришган.

Мана шундай машаққатли ва шарафли курашларда, буюк интилишларни амалга оширишда, эл-юрт учун ўзини аямасдан хизмат қилишда, керак бўлса, жонини фидо этишда ёш авлод доимо ўрнатилган ва ибрат бўлиб келган.

Халқимизнинг асрий орзу-умидлари рўёбга чиқаётган бугунги кунда ўғил-қизларимизни ўз сафларида бирлаштирадиган, эски замон асоратларидан бутунлай воз кечган, ўз тақдирини эл-юрт тақдири билан узвий боғлаган, Ватанининг шаъни, ор-номуси учун курашга отланган ёш авлодни эзгу мақсадлар сари етаклайдиган ёшлар ташкилоти тузишни ҳаётнинг ўзи тақозо қилмоқда.

Ўйлайманки, сизларнинг ташаб-

бусингиз билан ташкил этилаётган “Камолот” ёшлар ижтимоий ҳаракати ана шундай сафарбар кучга айлана олади. Узоқ-яқиндан келган қурултой қатнашчиларининг шижоати, бу борада жойлардаги учрашувларда, матбуотда билдирилаётган фикр-мулоҳазалар янги ташкилот ўз сафларида минг-минглаб фидойи ёшларни жипслаштира олишига умид уйғотади.

Ватанимизнинг буюк келажагини қуриш, олдимизда турган катта-катта муаммоларни ечиш, мустақиллигимизни ҳимоя қилиш, ҳаётда миллий ва умумбашарий қадриятлар уйғунлиги тамойилига амал қилиб яшашдек муҳим вазифаларни ёш авлодимиз ўзининг муқаддас бурчи деб билаётгани, айниқса, эътиборга сазовор.

Ёшларимиз севиб қўлайдиган “Ҳеч кимга бермаймиз сени, Ўзбекистон!” қўшиғи ҳар бир юртдошимизни Ватанни севишга, унга муҳаббат ва садоқат билан хизмат қилишга даъват этади. Мен ана шу қўшиқнинг маъно-мазмунидан келиб чиқиб, барча ота-оналар номидан сизларга, кўзимизнинг оқу қораси бўлган фарзандларимизга қарата айтмоқчиман: биз Ўзбекистонни ҳам, ёшларимизни ҳам ҳеч кимга бермаймиз.

Чунки жондан азиз болаларимизни ўзгаларнинг номаъқул тарбияси ва мудҳиш таъсирига ташлаб қўйиш—кељағимизга нисбатан кечириб бўлмас хиёнатдир. Шунинг учун ҳам ёшларимизни комил инсонлар этиб воёга етказиш, Оллоҳ таоло ато этган қобилиятларини рўёбга чиқариш учун уларга йўл очиб бериш ва барча имкониятларни яратиш—биз ота-оналар учун ҳам қарз, ҳам фарздир.

Кўпмиллатли Ўзбекистон ёшларининг хоҳиш-иродасини, уларнинг жўшқин соф интилишларини ифода қиладиган сиз—қурултой делегатлари мураккаб ва шиддатли замон бугун олдимизга қўяётган долзарб вазифаларни адо этиш борасидаги улкан масъулиятни чуқур англаб, “Камолот” ижтимоий ҳаракатининг фаолиятини шу асосда ташкил этасиз, деб ишонаман.

Ана шу олижаноб мақсад йўлида сизларга ғайрат-шижоат, қурултой ишига муваффақият тилайман.

Ислом КАРИМОВ,
Ўзбекистон Республикаси
Президенти

Ёшларнинг қалбида Ватанга бўлган муҳаббатни улғайтирадиган, уларнинг орзу-умидларини янада сарбаланд этадиган, ёшларнинг таянчи ва суянчига айланадиган “Камолот” ёшлар ижтимоий Ҳаракати

тини тузиш ҳақидаги саъй-ҳаркат жуда муҳим ва ўз вақтида намоён бўлган миллатпарварликдир.

Маърифатпарвар бобомиз Абдулла Авлоний “Тарбия биз учун ё ҳаёт, ё мамот, ё нажот, ё

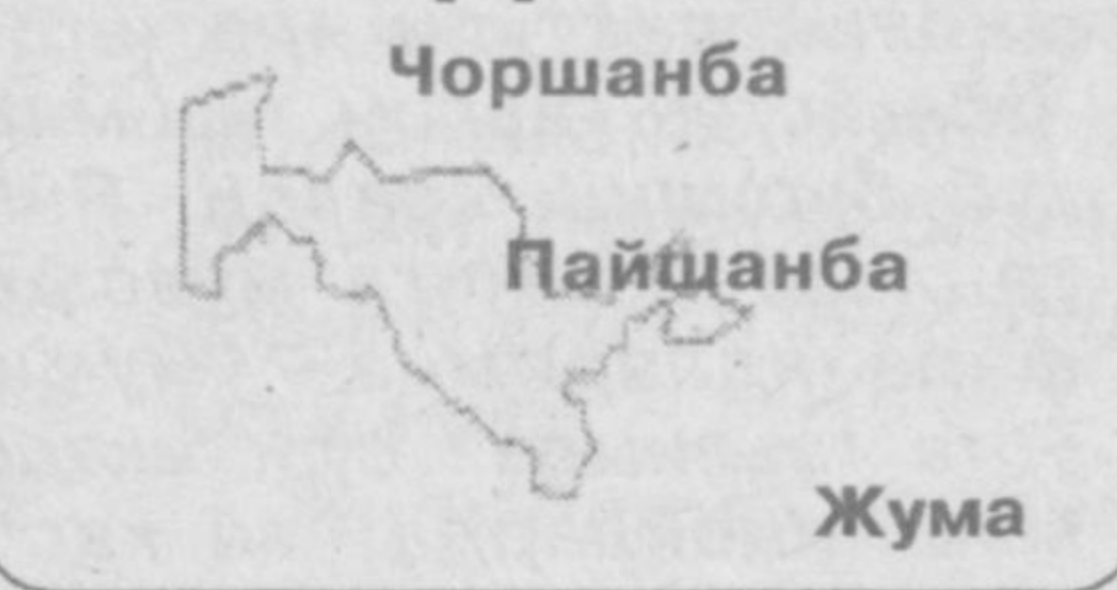
ҳалокат, ё саодат, ё фалокат масаласидир” деганларидек, бизнинг давлатимизда ўзбек ёшларининг тақдири, келажаги учун моддий ва маънавий шароитлар барпо этилмоқда.

(Давоми 4-бетда)

ЙИГИЛИШ

Вазирлар Маҳкамасида бўлиб ўтган 2001 йилнинг I-чорагидаги ижтимоий-иқтисодий ривожланиш яқунлари ва иқтисодий ислохотлар жараёнига бағишланган йиғилишида Қорақалпоғистон Республикаси Жўқорғи Кенгеси, Вазирлар Кенгаши, республикадаги вазирликлар, идоралар, хўжалик бирлашмалари раҳбарлари, вилоятлар ва Тошкент шаҳри ҳокимлари, Ўзбекистон Республикаси Президенти Девони, Олий Мажлис, Вазирлар Маҳкамаси ходимлари, оммавий ахборот воситалари вакиллари иштирок этди.

СЎНГГИ УЧ КУН МУЖДАЛАРИ

СЕМИНАР

Банк-молия академиясида Осиё тараққиёт ва тикланиш банкининг Қозоғистон, Қирғизистон, Тожикистон, Туркменистон ва Ўзбекистон республикаларида электр узатиш тизимларини замонавийлаштириш имкониятларини ўрганиш ва янгилашга қаратилган янги лойиҳаси доирасида минтақавий семинар бўлиб ўтди.

ГРАНТ ОЛИНДИ

Бухоро озиқ-овқат ва энгил саноат технологияси институти қишлоқ хўжалик маҳсулотларини ишлаб чиқариш иқтисодиёти бўйича янги ўқув режаси яратишга оид қўшма Европа лойиҳаси “Темпус” дастурининг грантига сазовор бўлди.

ТАЖРИБА АЛМАШИШ

Наманганлик бир гуруҳ тиббиёт ходимлари Москванинг Склифосовский номидаги илмий-тадқиқот институти ва Санкт-Петербурзнинг Жанилидзе номидаги Тез ёрдам илмий-тадқиқот институтига тажриба алмашиш учун жўнаб кетди.

**Спорт — дўст,
спорт — ҳамроҳ**

2—3-бетлар

**Mehmonxona
Меҳрибон муаллим-
ларимни соғинаман**

5-бет

**Ўзбекистон Республика-
си ўқитувчиларининг
1-анжумани олдида**

6-бет

**Кимёвий
термодинамика
асосчилари**

13-бет

«СОҒЛОМ АВЛОД ОРЗУСИ КЕЛАЁТГАН, ҚОН-ҚОНИМИЗГА СИНГИБ

Бугунги кунга келиб Кадрлар тайёрлаш Миллий моделига мувофиқ яратилган ёшларни жисмоний тарбия ва спортга узлуксиз жалб қилишнинг оммавий тизими орқали спорт мамлакатимиз аҳлининг бир умрлик дўсти ва ҳамроҳига айланади.

Алломалардан бири «Авалло ёшларга юксак мақсадларга олиб борадиган тўғри йўлни кўрсатинг, ана шундан кейин уларнинг мардлик ва шижоат билан қадам ташлашини кўрасиз ва бу қадам нафақат уларга, балки эл-юртга ҳам бахт ва омад келтиради» деган экан. Фуқароларининг 60 фоизидан кўпроғини ёшлар ташкил этадиган Ўзбекистон бугун айна шу маънода ўсиб келаётган фарзандлари учун ҳар томонлама қанот беришга интилоқда.

Ёшлик — инсоннинг айна куч-қувватга, шижоат, эзгулик, фидойиликка тўлган гўзал давридир. Инсон бу ёшда яратиш, изланиш орқали ўзини-ўзи намойиш қилишга интилувчан бўлади. Мана шу ёшдаги йигит-қизларнинг салоҳияти ўз вақтида тўғри мақсадларга йўналтирилса, тарбия қилинса, эзгу ишларга сафарбар қилинса, маънавий-рухий рағбатлантирилса, унинг самараси мамлакат ривожини, тараққиётини учун юксак натижаларни бериши аниқ. Негаки, бугунги ёшлар эртанги келажак эгаларидир.

Бугун баркамол, соғлом авлод тарбияси давлат сиёсати даражасига кўтарилди. Бугун биз соғлом авлод тушунчасини жуда кенг маънода қўллаяпмиз. Буни Ортбошимизнинг қуйидаги сўзларидан ҳам англаб олиш мумкин: «Соғлом авлод деганда, шахсан мен, энг аввало, соғлом наслни, нафақат жисмонан бақувват, шу билан бирга руҳи, фикри соғлом, иймон-этиқоди бутун, билимли, маънавияти юксак, мард ва жасур, ватанпарвар авлодни тушунам».

Демак, биз шундай йўл

тутаиликки, шундай тадбир қўллаиликки, у туфайли фарзандларимиз ҳам ақлли, кенг дунёқарашли, билимли, доно, иймон-этиқодли, ватанпарвар, соғлом, кучли, ҳамжиҳатликнинг, бирликнинг кучини англайдиган бўлсин.

Агар эзгу манзилни кўзлаб йўлга чиққан карвон дастлаб йўлни тўғри танлаган бўлса ҳеч қачон адашмайди, дейдилар. Бугун Ортбошимиз яратган «Тараққиётнинг ўзбек модели» нақадар тўғрилигини ҳаётнинг ўзи исботлаб турибди. Ўн йил давомида қўлга киритилган ютуқлар, мамлакат салоҳиятининг юксалганлиги, жаҳон майдонида эришилган иззат-ҳурмат ташлаган қадамларимизнинг тўғрилигини намойиш этиб турибди. «Тараққиётнинг ўзбек модели» асосини ташкил этувчи беш тамойилнинг иккинчиси давлат — бош ислохотчи эканлигидир. Ҳа, келажак пойдевори қурилаётган, тараққиёт йўли аниқланаётган, ислохотларнинг устувор йўналишла-

мамлакатимиз раҳбари нафақат билимли, доно ўғил-қизларни, балки соғлом, кучли, бир сўз билан айтганда, баркамол авлодни тарбиялашни бош мақсад қилиб қўйди. Токи, бу янги авлод бугун бошланган эзгу ишларни давом эттира олсин. Яқин келажакда мамлакатимизни дунёдаги энг қудратли, фаровон мамлакатлардан бири даражасига олиб чиқсин, иродали, иймони бақувват, ҳар соҳада билимдон, узоқни кўра биладиган, хушёр ва зукко бўлсин. Бу мақсадни амалга оширишда яна Президент модели йўл кўрсатди. Тўғрироғи, Кадрлар тайёрлаш миллий модели асосида узлуксиз яна бир модел яратилди.

Айтиб ўтганимиздек, Кадрлар тайёрлаш миллий дастурига асосан узлуксиз таълим тизими яратилди. Бола мактабгача таълим, бошланғич таълим, умумий ўрта таълим, ўрта махсус, касб-хунар таълими, бакалаврият ва магистратурадан иборат олий таълим

тақдирланди.

Хўш, «Универсиада» бундан-да кўра кўпроқ спорт юлдузларини етиштириб бериши, беллашувлар бундан-да юқори даражада, янада шиддатли ўтиши мумкинми? Албатта, ахир Ўзбекистон — ёшлар мамлакати. Натижа, спорт юлдузлари ўз йўлига, энг муҳими, «Универсиада» мамлакатимизда спортнинг

томондан спортнинг мазкур тури бўйича ихтисослашиб бораверади. Тўққизинчи синфдан сўнг у ўқишни академик лицей ёки касб-хунар коллежида давом эттиради, у ерда ҳар икки йилда ўтказиладиган «Баркамол авлод» спорт ўйинлари туфайли яна ўзи танлаган, ўзи севган ўша спорт тури билан шуғулланади. Ундан сўнг эса олий ўқув юртида «Универсиада» орқали у спорт соҳасидаги изланиш ва ҳаракатларини яна давом эттиради. Кўриниб турибдики, мана шу янги тизим ишлаши натижасида «Универсиада» мусобақаларига фақатгина олий ўқув юртига киргандан кейингина спортнинг маълум тури билан шуғулланаётган ҳаваскорлар эмас, умумий ўрта таълим, ўрта махсус касб-хунар таълими негизида спортнинг маълум тури бўйича мунтазам шуғулланган, йирик спорт мусобақаларида қатнашиб маҳорати ошган етук спортчилар келади. Ўз-ўзидан уларнинг беллашуви, кураши ҳам юксак даражада бўлади. Касб-хунар коллежини тамомлаб ишлаб чиқариш соҳасида меҳнат қилаётган ёшлар ҳам яқин ҳамроҳига айланиб қолган спортдан асло воз кечмайди. Аксинча, ишлаб чиқариш корхоналаридами, маҳалладами, ҳарбий хизматдами, қаерда бўлмасин спортни ривожлантиришга, маълум ж а м о л а р н и ш а к л л а н т и р и ш г а ҳ а р а к а т қ и л а д и л а р. Бу янги тизим мамлакатимизнинг барча ўқувчи ва талаба-ёшларини қамраб олади. Яна бир жиҳати мусобақалар жараёнида кашф этилган голиблар Ўзбекистон терма жамоаларига ҳам жалб этилади. Бу, ўз навбатида, мамлакатимизнинг дунё миқёсида спорт борасидаги салоҳиятини юксалишига хизмат қилади.

Шундай қилиб, шахсни жисмоний ва маънавий мукамалликка юксалтиришнинг муҳим омили бўлган спорт Ўзбекистонда мамлакат ижтимоий-иқтисодий тараққиётининг устувор йўналишига айланади. Оммавийликдан юксак спорт ютуқларига йўналтирилган янги тизим ўқувчи-ёшлар ўртасида соғлом турмуш тарзини шакллантириши билан халқаро майдонларда Ўзбекистон нуфузини оширишга хизмат қилади.

СПОРТ — ДЎСТ, СПОРТ — ҲАМРОҲ

ри белгиланаётган бир даврда давлатнинг бош ислохотчи даражасида тўғри йўл кўрсатиши ҳаётини заруратдир. Шунга кўра, давлат бош ислохотчи сифатида истиқболли қадамлар ташлади. Бу қадамлардан бири шу бўлдики, Ўзбекистонда «Тараққиётнинг ўзбек модели»га мос равишда яна бир модел яратилди. Бу Кадрлар тайёрлаш миллий моделидир.

Президентимиз яратган таълим соҳасидаги бу модел асосида Кадрлар тайёрлаш миллий дастури яратилди. Ўзбекистон таълим тизимида туб бурилиш ясалди. Янги таълим тизимига мувофиқ фарзандларимиз умумий ўрта таълимдан сўнг академик-лицейларда ва касб-хунар коллежларида жаҳон андозаларига мос равишда юксак даражада билим олиш билан бирга 2-3 та замонавий касб-хунар эгаси бўладилар. Лекин, айтиб ўтганимиздек

каби босқичларни босиб ўтар экан, у ҳар томонлама шаклланади. Хўш, жисмоний жиҳатдан-чи? Тўғри, бугун ҳар қайси умумий ўрта таълим мактабларида, академик лицей ва касб-хунар коллежларида, институт ва университетларда ёшлар спорт билан шуғулланиб боради. Албатта, кўпроқ жисмоний тарбия дарсларида ва спорт секцияларида. Аммо, бу соҳада шу пайтгача узлуксизлик бормиди? Бир қарашда бордек туюларди. Аммо у олдимизга қўйган мақсадни шакллантиришга тўла хизмат қила олмасди. Тўғрироғи, ана шу узлуксизликни таъминлайдиган, ёшларни мунтазам оммавий кўринишда ҳаракатлантирувчи, спортга ошно этувчи яхлит механизм йўқ эди.

2000 йилда Наманганда ўтказилган олий ўқув юртлари талабаларининг «Универсиада — 2000» мусобақалари ёшларнинг спортга нақадар чанқоқлигини, спорт ёшларни мардликка, ҳамжиҳатликка, дўстликка, қатъиятликка ундовчи катта мактаб эканлигини яққол намойиш этди.

«Универсиада» боис, мамлакатимиз вилоятлари ёшлари бир-бирлари билан яқинроқ танишдилар, фикр алмашдилар, дўстлашдилар, улар ичидан профессионал спортимиз учун янги юлдузлар кашф этилди. Ортбошимиз томонидан юксак натижа кўрсатган ўн беш нафар спортчи йигит-қизларимиз «Тико» автомашинаси билан

ёшлар ўртасида оммавийлаштириш сари қўйилган дадил қадам бўлди. Аммо, айтиб ўтганимиздек, бу дадил қадам янада залворли бўлиши мумкин эди. Қандай қилиб? Худди мана шу жойда Президент яратган Кадрлар тайёрлаш миллий модели бизга ёрдам беради. Тўғрироғи, узлуксиз таълим тизими асосини ташкил қилувчи бу модел бу эзгу ниятнинг амалга ошиши учун барча асосни яратиб қўйган эди. Шундай қилиб тўғри йўл танланди. Аниқроқ қилиб айтсак, модел ичра яна бир модел яратилди. Яъни умумий ўрта таълим мактаблари ўқувчилари ўртасида ҳар йили «Умид ниҳоллари», ўрта махсус касб-хунар таълими негизидаги ўқув юртлари ўқувчилари ўртасида «Баркамол авлод», олий ўқув юртлари талабалари ўртасида «Универсиада» спорт мусобақалари ўтказиладиган бўлди. Бир сўз билан айтганда таълимнинг узлуксиз модели ичра узлуксиз спорт механизми яратилди.

Энди тасаввур қилинг, агар сизнинг ўғлингиз ёки қизингиз мактабда спортнинг маълум бир тури, айтайлик, теннис билан шуғулланиб. Дейлик, у мактабни тугатгунга қадар ҳар йили мамлакат миқёсида ўтказиладиган «Умид ниҳоллари» спорт мусобақаларида спортнинг мазкур тури бўйича қатнашиб маҳоратини ошира боради. Бир томондан ўқишдан бўш пайтларини спортга сарф этса, иккинчи

АЖДОДЛАРИМИЗДАН БИЗГА ЎТИБ КЕТГАН МУҚАДДАС ИНТИЛИШДИР»

Ислом КАРИМОВ

Таъкидлаб ўтганимиздек, уч босқичли янги оммавий спорт тизимининг иккинчи босқичи бу ўрта махсус, касб-хунар таълими ўқув муассасалари ўқувчилари ўртасида ўтказиладиган «Баркамол авлод» спорт мусобақалари тизимидир. Шу йил 30 апрель — 5 май кунлари мамлакатимизда биринчи бор ўтказиладиган «Баркамол авлод» спорт мусобақалари якуний босқичи Жиззах шаҳрида бўлиб ўтди.

Бу байрам доирасида академик-лицей ва касб-хунар коллежлари ўқувчилари спортнинг 7 та тури (футбол, волейбол, баскетбол, сузиш, енгил атлетика, кураш, теннис) бўйича куч синашадилар.

«Баркамол авлод» спорт ўйинларининг биринчи саралаш босқичи мусобақаларида 830 та ўрта махсус, касб-хунар таълими муассасаларининг 538 минг ўқувчилари иштирок этдилар. Мусобақаларнинг иккинчи (шаҳар, вилоятлар) босқичи саралаш натижалари бўйича 1568 нафар ўқувчи учинчи босқич — финалга йўлланма олиб ўзаро беллашади.

Финал мусобақаларини ўтказиш учун айнан Жиззах вилоятининг танланиши ҳам бежиз эмас. Чунки, кейинги йилларда вилоятда ёшларни оммавий спортга кенг жалб қилиш, улар учун замонавий спорт иншоотлари қуришга катта эътибор берилмоқда. Бугунги кунга келиб Жиззах вилоятининг Олимпия заҳиралари, маиший хизмат, қишлоқ хўжалиги, саноат касб-хунар коллежлари спорт базалари «Баркамол авлод» спорт мусобақаларини ўтказиш учун ҳар жиҳатдан шай қилиб қўйилди.

Маълумки, кўп сонли мусобақа иштирокчилари, устозлар, ҳакамлар, оммавий ахборот воситалари вакиллари-нинг бир жойда бўлиши маънавий-маърифий тадбирлар ўтказиш, суҳбатлашиш, танишиш, мусобақалар-моҳиятини тўғри талқин қилинишига катта ёрдам беради. Шу боис, улар учун Жиззахда алоҳида «Олимпиада шаҳарчаси» ташкил этилди.

«Баркамол авлод» спорт ўйинлари Жиззах шаҳридаги қайта реконструкция қилинган Марказий стадионда очилади ва ўзига хос катта тантанага айланади. Унда «Ўзбекракс», «Ўзбекнаво», Хореография олий рақс мактаби, Эстрада-цирк коллежи, «Карима» цирк студияси, Сирдарё ва Жиззах вилоятининг таниқли санъат ва маданият ходимлари, спортчилари иштирок этадилар. Шу билан бирга очилиш тантаналарини

янада файзли ва эсда қола-ли қилиш мақсадида «Тошшаҳарнур» ташкилоти, «Ўзбекэнерго» давлат акциядорлик компанияси, «Ўзбеккимпөлимерсавдо» ассоциацияси мутахассислари барча ташкилий ишларни тахт қилиб қўйдилар.

«Баркамол авлод» спорт мусобақаларида голиб бўлган жамоалар учун 265 та олтин, кумуш, бронза медаллар, 2000 та мусобақа эмблемаси таширилган кўрак нишони тайёрланди. Шу билан бирга голиблар учун компьютер, телевизор, магнитофон каби

ри, келгуси режалари билан ўртоқлашишига имкон яратади.

Ҳар бир вилоят вакили чидам ва сабот, ҳамжиҳатлик ила устозлари, дўстлари ишончини оқлаш учун курашади. Бугун командаси учун жон куйдираётган, бундай ёниқ қалбли йигит-қизлар эртага керак бўлса Ватани учун жонини беришга ҳам тайёр фидойиларга айланади.

Бир командага бирлашган йигит-қизлар аҳиллик туфайли маррага етар эканлар, ҳамжиҳатлик кучини юрак-юракдан ҳис қиладилар. «Барка-

«БАРКАМОЛ АВЛОД» СПОРТ ЎЙИНЛАРИ ЁШЛАРГА БЕРИЛГАН ҚАНОТДИР

риш маданиятини ёшлиқдан оила, мактаб, маҳалла, соғлиқни сақлаш тизими, жисмоний тарбия ва спорт кўмагида сингдириб боришдир.

«Баркамол авлод» спорт мусобақалари ўқувчи-ёшлар турмуш тарзида айна мана шу кўникмаларни янада мустаҳкамлашга қаратилган оммавий спорт мусобақасидир.

Ишонамизки, «Баркамол авлод» спорт ўйинлари мамлакатимизда Кадрлар тайёрлаш миллий дастурига биноан ташкил этилган, дунё таълим тизимида ўзига хос ўрин тутадиган академик-лицей ва касб-хунар коллежлари ўқувчиларининг дўстлик ва ҳамжиҳатлигининг тантанаси, мақсадлар бирлиги рамзини ифодалайдиган ўзига хос байрамга айланади.

Мусобақаларга тайёргарлик кўриш, унда иштирок этиш жараёни нафақат ёшлар иродасини чиниқтиради, балки қийинчиликларни дадил енгиб ўтишга, ҳамжиҳат ҳаракат қилишга, ҳар бир дақиқани қадрлашга ўргатади. Соғлом, билимли ва фидойи фарзандлари бўлган халқ, мамлакат, албатта, ўзининг буюк келажагини барпо этади. Шубҳасиз, жисмоний тарбия ва спортнинг оммавийлигини таъминлаш, уни ривожлантириш баркамол шахсни тарбиялашнинг муҳим шартидир.

Бу йирик спорт анжумани мамлакатимиз вилоятларининг ўқувчи-ёшларини дўстлаштиради, ўзаро фикр алмашишига, орзу-мақсадла-

мол авлод» спорт ўйинларидан кўзланган бош мақсад ҳам аввало, мамлакатимиз навқирон авлодини спорт билан доимий ошно қилиш бўлса, яна бир тарафдан ёшлар қалбида ўзига ишонч, ғурур уйғотиш, ватанпарварлик каби туйғуларни шакллантиришдир.

Ҳам жисми, ҳам фикри соғлом, иродаси мустаҳкам йигит-қизлар ҳеч қачон жоҳил кучларнинг таъсирига берилмайдилар.

Жиззах вилояти аҳли «Баркамол авлод» спорт мусобақаларини ўзига хос соғлом авлод байрами сифатида нишонлаш учун стадион ва спорт залларини, кўча ва майдонларни беади. Шу кунларда мамлакатимизнинг оқил ва фидойи, қувноқ ва бахтли ёшларини кучоқ очиб қарши олмақдалар.

Жисмоний тарбия ва спортнинг соғлом турмуш тарзини қарор топтиришдаги ўрни ва аҳамияти бекиёс. Шу

боис ҳам, бу соҳа мамлакатимизда давлат сиёсатининг устувор соҳасига айланди. Албатта, ёшларимизни ҳам жисмонан, ҳам маънан соғлом қилиб тарбиялаш, спортга ошно қилиш, бу аввало, буюк давлат пойдеворини, фаровон ҳаёт асосини қуриш демакдир.

Қувонарли ва кишига фахр берадиган яна бир жиҳати шундаки, қисқа давр мобайнида Кадрлар тайёрлаш миллий дастурига биноан ташкил этилган академик-лицей ва касб-хунар коллежлари ўқувчилари ўсиб келаётган ёшлар учун ҳар жиҳатдан, билими ва маънавияти, маданияти билан ибрат бўлиш даражасига етдилар. Эндиликда эса улар спорт соҳасида ҳам ёшлар учун намунага айланмоқдалар. Бу ҳам бўлса мамлакатимизда баркамол авлодни тарбиялаш борасидаги қадамлар тўғри ташланаётганлигини кўрсатиб турибди.

Кадрлар тайёрлаш Миллий дастури бугун жамиятимизнинг барча бўғинларида меҳнат қилаётган кишиларни ҳаракатга, интилишга, изланишга ундамоқда. Шубҳасиз, бу ҳаракатлар билимли, мустақил дунёқараш ва эркин тафаккурли, иродали, журъатсизликдан ҳоли, ўз кучига ишониб яшайдиган ёшлар тўлқинини тарбиялаб беради.

Шундай қилиб, 30 апрель куни мамлакатимизда илк бор ўрта махсус касб-хунар таълими негизига таълим олаётган ўқувчи-ёшларнинг бирдамлиги, ҳамжиҳатлиги рамзи бўлган «Баркамол авлод» спорт мусобақалари бошланади. Биз барча мусобақа иштирокчиларига омад ва зафарлар тилаймиз.

Минҳожиддин МИРЗО

25 АПРЕЛЬ КУНИ "КАМОЛОТ" ЁШЛАР ИЖТИМОЙ ҲАРАКАТИ ТАЪСИС ҚУРУЛТОЙИ БЎЛИБ ЎТДИ

(Давоми. Боши 1-бетда)

Ёшларнинг ижодкорлик истеъдоди ва иқтидорини қўллаб-қувватловчи "Умид", "Улуғбек" жамғармалари, "Зулфия", "Нихол" мукофотларининг таъсис этилиши ёш авлоднинг янги-янги имкониятларини рўёбга чиқаришга бўлган интилишларини кучайтирмоқда.

"Мен ўзбекман" деб айта олувчи ҳар бир йигит-қиз бир нарсдан фахрланиши шубҳасиз. Бу — унинг мана шу замин фарзанди эканлиги, ўз ақлу заковати, иқтидори ва қобилияти, ҳайратомуз теран салоҳияти билан чет элларда таълим олаётганлиги. Яна шу нарсга қувончлики, ўзбекнинг фарзандлари ўзлигини, доверуғини янада юксакликка кўтараяпти, улар жаҳон майдонларида спортнинг кўпгина турлари бўйича беллашиб голиб бўлмоқдалар. Улар ўқиш ва изланишдан, меҳнат қилишдан тинмаяптилар.

25 апрель барча ўзбек ёшлари ҳаётида унутилмас кун бўлиб қолса ажаб эмас. Чунки шу кун Ўзбекистон Республикаси "Камолот" ёшлар ижтимоий ҳаракатининг таъсис қурултойи Ўзбекистон Миллий Университетининг Маданият саройида бўлиб ўтди. Унда Тошкент шаҳри, Қорақалпоғистон Республикаси ва вилоятлардан келган делегатлар — ёшларнинг энг фаол, энг интилувчан, шиддаткор вакиллари иштирок этди.

Аввал ҳайъат ва котибият аъзоларини сайлаб олишдан бошланган қурултой ишида Давлатимиз раҳбари Исрол Каримовнинг қурултой иштирокчиларига йўллаган табригини Президентнинг Давлат маслаҳатчиси Ҳайриддин Султонов ўқиб эшиттирди.

Шундан сўнг ташаббус гуруҳининг раҳбари Ботир Убайдуллаев ҳаракатнинг уч ой давомида олиб борган ишлари, ўтказилган учрашувлар натижалари ҳақида барчага маълумот берди. Ўтган қисқа вақт мобайнида гуруҳ аъзолари мамлакатимизнинг барча туман ва шаҳарларида бўлиб, ёшларнинг мазкур ташкилотга муносабати, таклиф ва истаклари, фикр-мулоҳазаларини ўрганди. "Камолот" ижтимоий ҳаракатини тузиш ҳақидаги ғоя нафақат ёшлар, балки жамиятнинг барча қатламлари томонидан қизгин қўллаб-қувватланганлиги, бу ташкилотнинг айна кунларда жуда ҳам зарурлигини исботлади. Республика-мизнинг барча ёшлари Ҳаракат фаолиятига оид хилма-хил таклифларни билдиришди. Бу эса ёшларнинг янги ташкилотга бефарқ эмаслиги исботидир.

Анжуман қатнашчилари Ҳаракат ташаббус гуруҳининг ҳисоботи ҳамда Дастур ва Низом лойиҳаси бўйича маърузани муҳокама қилдилар.

Бундан бир ой аввал матбуотда эълон қилинган Низом ва Дастур лойиҳаси муҳокамасида билдирилган минглаб таклиф ва

фикр-мулоҳазаларга асосланиб, ёшларнинг талаб ва истакларидан келиб чиқиб Дастур ва Низом тайёрлангани айтиб ўтилди. Ташкилотнинг меъёрий ҳужжатларини тайёрлаш ишчи гуруҳининг муҳим вазифаси бўлгани қайд этилди. Дастур ва Низомни ишлаб чиқишда ривожланган давлатлар АҚШ, Канада, Буюк Британия ва Россия каби мамлакатларнинг ёшлар ташкилотларининг иш услублари ва фаолияти синчиклаб ўрганиб чиқилганлиги алоҳида таъкидланди.

Ҳаракат ўз олдига ёшларни тарбиялаб, комил инсонлар қилиб вояга етказишни асосий мақсад қилиб қўйганлиги ҳам алоҳида айтилди. "Ватан менга нима берди деб эмас, мен ўзим ҳалқим, Ватаним учун нима қилмоқдаман", деган сўзлар ҳаракатнинг асосий дастуриламали бўлиши кераклиги гапирилди.

Қурултой иштирокчилари мазкур ташкилот қандай бўлиши лозимлиги, мақсад ва вази-

мон Қуронбоев сайланди.

Мамлакатимизда ёшларни бирлаштириш, эзгу ишлар сари етаклаш, уларнинг манфаатларини ҳимоя қилишни ўз олдига мақсад қилиб қўйган янги ижтимоий ҳаракат вужудга келди. Қурултой иштирокчилари ҳаракат аъзолари озод ва обод Ватан барпо этиш йўлида ҳормай-толмай меҳнат қиладилар ҳамда барча ёшларимизнинг таянчи ва суянчи бўладилар, деб ишонч билдиришди.

* * *

Биз Қурултой иштирокчилари билан суҳбатлашиб, уларнинг фикрларини билдик.

Нилуфар СИДДИҚОВА, Фарғона вилояти, Фарғона туманидаги 4-мактаб ўқитувчиси:

— Мен бир муаллима сифатида Ўзбекистонимизнинг ҳар бир ёшлари "Камолот" ёшлар ижтимоий ҳаракати атрофида, буюк миллат туғи атрофида жипслашишини жуда ҳам йс-

ЁШЛАР СУЯНАДИГАН ТАШКИЛОТ ТУЗИЛДИ

фалари, Дастур ва Низом лойиҳасига оид ўз фикр-мулоҳазаларини баён этдилар.

Сўзга чиққанлар ҳаракатнинг бошқарув органлари бюрократик аппаратга айланиб қолмаслигини, аъзолар ташаббускор, фаол шахслар бўлиши кераклигини, улар "Ватан ягонадир, Ватан биттадир" шioriга мос руҳда яшаши ва ишлаши зарурлигини таъкидладилар.

"Камолот" жамғармасини тугатиш, мол-мулки ва ваколатларини ихтиёрий равишда янги ташкил этилаётган "Камолот" ёшлар ҳаракатига бериш тўғрисида қабул қилинган қарор қурултойдан аввал бўлиб ўтган "Камолот" жамғармасининг йиғилишида қабул қилинган эди.

"Камолот" ёшлар ижтимоий ҳаракатининг Дастури ва Низомни тасдиқланди.

Қурултойда Ҳаракатнинг Марказий кенгаши, назорат ва тафтиш комиссияси аъзолари сайланди.

"Умид" жамғармаси ижрочи директорининг ўринбосари Ботир Убайдуллаев ёшлар ижтимоий ҳаракати Марказий кенгашининг раиси этиб сайланди.

Янги тузилган "Камолот" ёшлар ижтимоий ҳаракатининг негизиде 7 ёшдан 14 ёшгача бўлган болаларни бирлаштирадиган "Болалар ташкилоти" тузилиши ҳаракат Низомиде айтиб ўтилган эди. Марказий кенгашининг раис ўринбосари ва янги тузилажак "Болалар ташкилоти"нинг раиси этиб Қаҳра-

тайман.

Ҳазрат Алихон Тўра Соғуний: "Дунёда инсон учун қизғониб асрайдиган, бешта аямлик нарсаси бордир. Булар: дини, моли, жони, оиласи ва она Ватанидир", деган эди.

Афсуски, айрим ёшларимиз олтинчи нарсани ўз ҳузур-ҳаловатию, ҳою ҳавасларини ўйлаб иш тутмоқдалар. Тўғри, улар ёшларимизнинг жуда озчилик қисмини ташкил этади. Лекин юртимизга, унинг бойликлари-га, эртанги келажагига ўзларининг қабих ниятлари билан кўз тутган ғаламислар ёшларимизни йўлдан оздиришга уринишлари биз учун нохуш ҳолатдир.

Ёшларнинг маънавиятини юксалтириш, бўш вақтларини кўнглили ташкил этиш ҳақида кўп гапиряпмиз. Ёшлар борадиган, вақтини мазмунли ўтказадиган жойларни уларнинг ихтиёрига бериш вақти келди. Мактабларда ўқувчиларнинг дарсдан кейинги вақтини турли хил тўғараклар билан тўлдириш, болаларни кутубхона, спорт залларига кенгрок жалб қилиш лозим. Ишонаманки, "Камолот" ёшлар ижтимоий ҳаракати шу муаммоларга ечим топади. У ўз атрофида изланувчан, ташаббускор ёшларни жипслаштиради. Уларнинг жўшқин, олийжаноб маслакларига қўшқанот бўлади.

Раҳима ЙЎЛДОШЕВА, Наманган вилояти Чуст тумани Чуст педагогика билим юрти талабаси:

Мен юртимизни дунёга тани-

тишга катта ҳисса қўшган XIII Осиё ўйинларининг бокс бўйича кумуш медаль совриндори Т. Сулайманов, делегатлар — стол теннис бўйича жаҳон чемпиони С. Қодирова, Зулфия мукофотининг совриндори З. Маҳмудходжаеваларни етиштириб берган юрт фарзанди эканлигимдан фахрланаман.

Мен ўз ўқитувчилик соҳамдан келиб чиққан ҳолда ёшларнинг бирлашишини мактабдан бошлаш керак деб ўйлайман. Ўқувчилар орасида фан олимпиадалари ўтказилади. Кўпгина истеъдодли ўқувчиларимиз фақат шундай мусобақаларда бир-бирлари билан учрашадилар. Менинг мақсадим "Камолот" ёшлар ижтимоий ҳаракати ўқувчиларни бирлаштирадиган тадбирларни кўпроқ уюштирсин. Чунки ана шундай учрашувларда ёшларимизда билим олишга интилиш, Ватанни жондек ҳимоя қилиш каби туйғулар туғилади ва камол топади. Биз делегатлар ҳаракатнинг пойдевори ҳисобланамиз. Бино баланд ва кўркам қурилиши албатта, пойдеворнинг чуқур ва мустаҳкам олинишига боғлиқ. Бизлар сидқидилдан ва виждонан Ватан ва эл-юрт манфаати учун ҳаракат қилишимиз лозим.

Азизбек САПАЕВ, Қорақалпоғистон Республикаси Беруний туманидаги 1-мактаб ўқувчиси:

— Мен янги ташкил этилган "Камолот" ёшлар ижтимоий ҳаракатининг бир вакили сифатида шунга айта оламанки, ёшлар доимо энг шижоатли ва шиддатли оқим саналган. Уларнинг интилишларига қанот бўладиган, ташаббусларини қўллаб-қувватлайдиган кимдир ёки нимадир бўлса, йигит-қизлар улкан ишларни амалга оширадилар. Ўзбекистонда ана шундай "қанот" вужудга келди. Энди биз ёшлар Ватан, эл, миллат қайғуси билан яшаётган ота-оналаримизга ёрдам беришимиз, ўз билимимиз ва иқтидоримизни давлат ривожини учун сарфлашимиз даркор. Бобомиз Аз-Замаҳшарий "Барча мушкул масалалар ақл туфайли ечим топгай" деб айтиб ўтганлар. Бизнинг ақлимиз, билимимиз бор экан, уни қайсидир ёвуз ниятли кимсаларнинг йўл-йўригига юриб сарф этмасдан, Мустақилликни мустаҳкамлаш, иқтисодиётни ривожлантириш учун ишлатишимиз даркор. Ватан биздан қандай ишларни кутаётган бўлса, уларнинг барчасини амалга оширишга тайёр йигит-қизлар бўлсак, ана шу бизнинг бахтимиз.

"Камолот" ёшлар ижтимоий ҳаракатига асос солинди. Энди у ёшларни бир маслак ва мақсад атрофида бирлаштириб, улкан ва эзгу ишларни амалга ошира боради, деб умид қиламиз.

Шарифа МАДРАХИМОВА, "Маърифат"нинг махсус мухбири

Bolalar bog'chalarida

Пойтахтнинг Сирғали туманидаги 109-болалар боғчасида ҳар бир гуруҳ иқтисод, экология, қўл меҳнати каби ўз йўналишига эга. Экологияга йўналтирилган гуруҳда болалар балик, тошбақа, канарейка, кундуз сингари жониворларни меҳр билан парвариш қилаётирлар.

Жисмоний тарбия хонасида болакайларнинг соғлом, бақувват бўлиб вояга етишлари учун барча шароит муҳайё. Ёзда эса ширинтойлар сузиш ҳавзасида мазза қилиб чўмилдилар. Орқа умуртқалари текис бўлиши учун ёзги мавсумда ёстиксиз ётадилар. Ясситовонликнинг олдини олиш мақсадида гуруҳларда болаларнинг ёшларига мос гадир-будир йўлакчалар ташкил қилинган. Жисмоний тарбия тўғрисида раҳбари Оксана Жукова бошчилигида кичкинтойлар ҳар ойнинг охирида "Қувноқ стартлар" мусобақасида иштирок этаётир.

Фитобарда турли шифобахш гиёҳлардан дамламалар тайёрланиб, график асосида гуруҳларга тарқатилади. Ота-оналарга ҳам қайси фаслда қандай гиёҳлар шифобахш эканлиги, улар қандай касалликка даво бўлиши ҳақида маълумотлар бериб борилаётир. Грипп ва гепатит касаллигининг олдини олиш ҳақида деворий газета чиқарилган. Болалар тушликда, албатта,

БОҒЧАДА «ОНАЛАР МАКТАБИ»

саримсоқ пиёзнинг бир бўлагини тановул қиладилар. Тамадди қилиб бўлган дилбандлар ётишдан аввал намакоп билан оғизларини чайдилар. Бундай муолажа тиш ва-томоқ оғришининг олдини олишга ёрдам бераётир.

— Кичкинтойлар маскани жамоаси, — деди болалар боғчаси мудираси Азиза Тошматова, — 13-кўприк қурилиши отрядининг (директори Дониёр Балусов) ҳомийлигидан беҳад хурсанд. Корхона боғчани таъмирлашда ҳамда концелярия моллари билан таъминлашда яқиндан ёрдам бераётир. Шунингдек, кўғирчоқ театри қаҳрамонларини ҳам олиб берди. "Зумрад ва Киммат", йўл ҳаракати қоидаларига бағишланган "Билмасвой шаҳарда", "Инжиқ қиз" каби кўғирчоқ театри томошалари кичкинтойларга намойиш қилинаётир.

2001 йил — Оналар ва болалар йили муносабати билан боғчада "Оналар мактаби" ташкил қилинди. Шу боис, ота-оналарга: "Бола билан уйда қандай шуғулланиш керак?", "Уйдаги муаммоларни қандай ҳал қилиш лозим?", "Сизни нималар қизиқтиради?", "Нималар ҳақида маълумот олишни хоҳлайсиз?", "Қандай камчиликлар мавжуд?" каби савол-жавоб варақалари тарқатилди. Ҳафтанинг жума кунлари ҳуқуқшунос, педиатр, руҳшунос, илғор тарбиячилар "Оналар мактаби" иштирокчиларининг саволларига жавоб бермоқдалар.

Туман халқ таълими бўлими болалардаги камқонлик касаллигининг олдини олиш мақсадида гемотаген билан узлуксиз таъминлаб турибди.

Кичкинтойлар масканида маънан ва жисмонан соғлом дилбандлар вояга етиб, келажақда Ватанимиз равишга муносиб улушларини қўшадилар, деган умиддамиз.

Дилбар ХЎЖАЕВА

— Бу иншоотларнинг олти-таси мактаб, бири касб-хунар коллежи, биттаси Маънавият ва маърифат комплекси ва иккита қишлоқ врачлик шаҳобчалари бўлади, — дейди Ургут тумани ҳокими Х. Нуруллаев.

Ишга тушиши кутилаётган ва бугун иш қайнаган бу мактаблар 2500 ўринга мўлжалланган. Замонавий жиҳозланган 800 ўринли қишлоқ ҳўжалик касб-хунар коллежи эса 100 ўринли ётоқхонаси билан қурилмоқда. Маънавият ва

10 ЙИЛЛИККА 10 ИНШООТ

Мустақиллигимизнинг саккиз йиллиги арафасида саккизта мактаб курамиз, дея сўз берган ва ўз сўзида турган бу туман ҳокимини кўпчилик яхши эслайди. У бу сафар ҳам ўз сўзида туришини «Маърифат» газетасида ўқийсиз.

Н. РАҲМАТОВА

Атоқли адиб, адабиётшунос олим ва моҳир таржимон Иброҳим Ғафуров жуда кўплаб ёш шоир ва ёзувчилар, адабий танқидчиларнинг талабчан устози. Унинг турли йилларда чоп этилган “Юрак — аланга”, “Ўттиз йил изҳор” каби адабий-танқидий китоблари, жаҳон адабиёти дурдоналари — буюк ёзувчилар Ф.Достоевскийнинг “Телба”, “Қиморбоз”, Мопассаннинг “Азизим”, Э.Хеймингуэйнинг “Алвидо, кулол!”, “Чол ва денгиз”, Ч.Айтматовнинг “Қиёмат”, “Чингизхоннинг оқ булут” асарларининг она тилимизга таржималари ўқувчилар томонидан севиб ўқилиб келинаётди. Айни пайтда Иброҳим Ғафуров Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Матбуот ва ахборот қўмитаси раисининг ўринбосари, Ўзбекистон Миллий Тикланиш демократик партияси раиси, “Миллий Тикланиш” газетаси бош муҳаррири, Олий Мажлис депутати.

Mehmonxona

Адабиётга, ки-тобларга, адабий қаҳрамонларга чексиз эҳтиросли муҳаббат ҳоким эди унинг дарс соатларида! Унинг бу гўзал муҳаббати ёш дилларимизга жуда чуқур ўрнашарди. Кўнглимизда илк орзу шу улғу фаросатли ўқитувчиларимиз туфайли пайдо бўлган, кўпларимиз — мен аввало ўзимни гапирай — Йўлдош Абдуллаев ва Хусанбек Ибодовга ўхшашликни, улардай ажойиб инсон бўлишликни орзу қилганман. Уларнинг дарсларини муштоклик билан кутар, дарсда қимир этмай уларнинг оғизларига махлиё бўлиб ўтирардим. Ҳа, уларнинг дарслари ҳақиқатан ҳам махлиё қиладиган дарслар эди. Хайдарали ака, Акрам ака, геометрияни ҳудди поэмдай ўтадиган бухоролик Умар ака, Эрмат ака, Зукриддин ака, Хусанбек Ибодов, Йўлдош Абдуллаев мактабимизнинггина эмас, балки бутун маҳалламизнинг зиёли, беҳад файзли, обрў-этиборли кишила-

верардим. Бир кун синфимизга комиссия келди. Рисолат опам мени уларга тоза мақтади. Комиссия мендан баҳор ҳақида икки оғиз ишро ёзиб беришимни сўради. Мен узок вақт ўтириб нима ёзишимни билмадим. Рисолат опам: “Ёз, ёзсанг-чи, қани ўқиб юрганларинг?” — деб мени қистар, мен баттар нима ёзишни билмай, рўкамни тишлаб ўтиравердим. Баъзан кутилмаган масъулият тушганда одамнинг мияси шундай тормоқланиб қолади. Мен ўшанда Рисолат опамнинг ишончини оқламаганимдан кўп хижолат бўлганман. Мактабда катта танафус пайтида бериладиган “уруш тортиғи” — пивидлоли пирожкини ҳам егим келмай қолган... Гап боғ ва болалик ҳақида кетаётганди. Боғлар мазали мевалари, туршаклари, данаклари билан ҳамиша жонимизга оро кирар, роҳат бағишлар, оч-

— Иброҳим ака, суҳбатимизни аънаваный савол билан бошласан: Сизга дастлаб ҳарф ўргатган ўқитувчингизни хотирлаганда кўнглингиздан қандай туйғулар кечади?

— 1943-44 йиллар эди. Биз тилсиз жужуқларга ўқиш, ёзиш, алифбони Хайдарали ака деган ёш муаллим ўргатган. У урушнинг дастлабки йилларидаёқ оғир ярадор бўлиб қайтган, қорамғиз, хушсуврат, чиройли кийиниб, ниҳоятда озода, покиза юргувчи порсо киши эди. У қора доскага алифбо ҳарфларининг белгиларини ҳафсала билан ўхшатиб чизар, бизнинг ҳам ҳар биримизнинг қандай чизаётганимизни кўзатар, ширин сўз билан кўпларимизни қалам ва қоғозга тўқилар, шу ҳарф келадиган сўзларни оҳанг-дор қилиб қайта-қайта такрорлар, содда, қисқа жумлалар тузар, бизни ҳам ҳарфларни уларнинг оҳанги билан тўғри талаффуз қилишга даъват этарди. Унинг дарс ўтишига одамнинг ҳаваси келар, ҳар бир дарсига баъзан катталар ҳам кириб ўтиришарди. Дарсга ажратилган соатлар қандай ўтиб кетганлигини билмай қолардик. Хайдарали аканинг дарс соатлари тўхтамай давом этса, тугамасайди, дердик. Бошланғич синфларга дарс беришда Хайдарали акадан ўтадиган киши йўқ, деб айтишарди. Унинг мактабда, ўқитувчилар ўртасида ҳурмати жуда баланд эди. Баъзан унинг урушда орттирган жароҳатлари азоб берса керак, бир қанча вақтлар дарсга келмай кўяр, шунда унинг ўрнига ёшгина муштиллар қизлар, эри урушга кетган келинлар дарс ўтишарди. Улар бизга бениҳоя меҳрибон, ўқувчилар эмас, туғишган укалари каби муомала қилардилар. Биз уларни севардик. Совқотаск этаклари барига ўраб, дилдираган жонимизни иситар, эркалардилар. Икки-уч кўнаб келмай қолсалар, ўйларига бутун синфимиз билан бирга излаб борардик. Оғир уруш йиллари муаллимларимиз баъзан бутунлай келмай қўйишар, биз уларни кутиб толиқар, соғинар, лекин улардан ҳеч дарак тополмасдик. Уруш пайти қийинчиликлари одамларни ҳар суратда енгар, дам йўқчилик, дам очлик, дам чексиз аламли айриликлар, ҳижрон доғлари одамларни йиктарди...

Сабр-тоқатли меҳрибон одамлар эдилар биринчи муаллимларимиз, гоҳо ақилларимиздан кўрмаган меҳр-ни муаллимларимиздан кўрардик. Бизга ота-онамиз, акаларимиздан сўнг энг яқин кишиларимиз — муаллимларимиз эди. Улар баъзан қаҳратон киши чоғлари ёрилиб кетган қонғалаш оёқ-қўлларимизни кўриб, билинтирмай йиғлаб олишарди. Биз мактаб остонасига қадам қўйган 1943-44 йиллар қаҳрли, жуда қаттиқчилик йиллар эди. Катталар бари урушда, тарбиямиз онамиз қўлида, феъл-атворимиз уларнинг кўз ёшлари, мўнжлари, тунги инграшлари, йиғламсираган хонишлари остида ийланади. Биз мурғакларни ажодлардан қолган боғларгина боқар, баҳор, ёз, куз — ҳўл, лазиз мевалар, қиш туршак, қоқи, анорлари, шипларга қатор териладиган нок узуму беҳилари, қайнатиб ғамланган шинилари билан боқар, боғлар боис жон сақлардик.

Мактабимизга юз-икки юз йиллик улкан ўрикзорлар ичидан ўтиб борар, ўрикзорлар одамга далда бераётгандай, биз бормиз, ҳеч қачон очдан ўлмайсиз, деб болакайларни суягандай кўринар, дарҳақиқат бу ўрикларга ишонса, суянса бўларди. Мен ўз-ўзимча жавраб юрадиган бола эдим. Ўриклар билан, гуллар билан, капалаклар билан, кўкқарғалар билан — ишқилиб атрофимда нимага кўзим тушса, шулар билан гаплашаверадиган ғалати одатим бор эди. Мен ҳеч зерикмас эдим. Бир нарсалар тўқий-

лик нималигини билмай ўсардик. Ўша қотил уруш йиллари биз сабийларнинг меҳрибонларимиз ўриклар, боғ, она, нақш олмалар, муаллимларимиз эди. Уларнинг ўхшашликлари кўп эди... Биринчи муаллим ва муаллимларим шундай азиз, меҳрибон кишилар эди...

— Сиз мактабда таълим олган йиллардаги шароит билан бугунги мактаблардаги шароит орасида олам-жаҳон фарқ бор, албатта. Бироқ устоз, муаллимнинг ёруғ сиймоси ҳамма даврларда ҳам шогирдларга ибрат намунаси бўлиб қолаверса керак?

— Бизнинг у ўқиган мактабларимиз чоғроқ, шинам, жуда озода, оппоқ қилиб бўялган, қиш пайтлари кўмир ёқиб иситиларди. Ҳозирги қошина мактаблар, коллежлар, лицейлар билан ҳеч солиштириб бўлмайди. Биз мактабимизга лойсувоқ, томи сомонли лой билан сувалган пастак ўйларимиздан чиқиб борар, шунинг учун икки қаватли, томи шифер билан ёпилган, ҳеч қачон чакка деган нарса ўтмайдиган улкан ҳашаматли саройдай кўринарди. Мактабимизни ёзозлардик. Узок йиллар ўтгач, яқинда синфдош дўстларимиз билан ўша қадрдон мактабимизни бориб кўрдик. Ҳозир Себзорда бу мактабнинг улкан замонавий корпуси қад кўтарган. Ўша мактабимиз, синфлар, митинглар ўтган зал, энди бизга улкан бўлиб кўринадиган залда ўша чоғлар Эркин Вохидов, Сайёр Пулат Файзуллаевларнинг илк шеърлари жаранглар, нутқлари эшитиларди. Бино кичрайиб қолибди, энди у бичув-тикув ҳунар мактабига айланибди. Ҳоким ака, Йўлдош ака каби муаллимларимиз энди улғу ёшларга етиб қартайибдилар. Аммо уларнинг кўзлари ҳамон илм нури, муаллимлик зиёси, ёшлик тиниклиги билан чакнаб туради. Она тилини бизга ўргатган, она тилининг файзи ва гўзаллигини илк бор бизга аңлатган овози ҳамон ўшундай ёш ўқитувчим Йўлдош ака Абдуллаев! Қандай жарангдор овоз билан берилиб дарс берарди Йўлдош ака! Ҳар бир қондани донадона қилиб тушунтирар, тушунтиришдан ҳеч эринмас, биздан ҳеч хафа бўлмас, шўхликларимиздан жаҳли чиқмас, шаҳдам сўзли, мустаҳкам илмий инсон Йўлдош ака! Менинг тоғам, умрини ўқитувчиликка бағишлаган ажойиб инсон, адабиёт муаллими Хусанбек Ибодов билан Йўлдош ака қалин дўст, маслакдош эдилар. Хусанбек Ибодовнинг адабиёт дарслари болалар ўртасида машҳур эди.

ри эдилар.

Тоғам боболаридан мерос ховли-жойда турар, синчли, дахлизли бир хос ўйлари бўлар, уйнинг баланд тоқчалари ойнавон шкафта мослаштирилган, бу шкафларда юзлаб, минглаб китоблар сақланарди. Тоғамнинг шу кутубхоналарини жуда севардим у ердан чиқим келмасди. Бу китобларнинг ҳаммасини ўқиб чиқаман! — деб ўзимга ўзим аҳд қилардим. Тоғам барча дарсликларни ҳудди мактабларда улардан қўшимча адабиёт сифатида фойдаланар эди. Тоғам ҳар бир дарсга алоҳида ва ҳар томонлама тайёргарлик кўрар, барча адилбларига алоҳида-алоҳида папкалар тутар, матбуотда чиққан материалларни уларда йиғиб борар, мактаб, институт, оқартув техникумиди дарслари, ийтиҳонларда улардан қўшимча адабиёт сифатида фойдаланар эди. Тоғам ҳар бир дарсга алоҳида ва ҳар томонлама тайёргарлик кўрар, барча адилбларига алоҳида-алоҳида папкалар тутар, матбуотда чиққан материалларни уларда йиғиб борар, мактаб, институт, оқартув техникумиди дарслари, ийтиҳонларда улардан қўшимча адабиёт сифатида фойдаланар эди. Тоғам ҳар бир дарсга алоҳида ва ҳар томонлама тайёргарлик кўрар, барча адилбларига алоҳида-алоҳида папкалар тутар, матбуотда чиққан материалларни уларда йиғиб борар, мактаб, институт, оқартув техникумиди дарслари, ийтиҳонларда улардан қўшимча адабиёт сифатида фойдаланар эди. Тоғам ҳар бир дарсга алоҳида ва ҳар томонлама тайёргарлик кўрар, барча адилбларига алоҳида-алоҳида папкалар тутар, матбуотда чиққан материалларни уларда йиғиб борар, мактаб, институт, оқартув техникумиди дарслари, ийтиҳонларда улардан қўшимча адабиёт сифатида фойдаланар эди.

Йўлдош акалар билан хонадонларимиз яқин эди. Бир кун Йўлдош аканинг ховли-сига қандайдир юмуш билан чиқдим. Йўлдош акам: “Келавер, келавер”, — дедилар уй ичарисидан туриб. Айвондан ўтиб уйга кирдим. Уй ичи теп-текис бўйра устига бошдан-оёқ турли ёзувлар ёзилган, диаграммалар чизилган варақлар билан тўлган, уй сахнида қадам қўядиган жой қолмаган эди. Йўлдош аканинг ўзи қуруқ сандал ёнига кичкина курсича қўйиб ёзиб-чизиб ўтирарди. У киши эски ўзбек мактабларида ўқитиш усуллари бўйича илмий асар ёзаётган экан. Варақларни бутун уйга ёзиб қўйганининг сабаби, шундай қилса, барча варақлар кўз ўнгига турур ва уларга исталган вақтда зарур ўзгариш, таҳрирларни киритиш осон бўлар экан. Бобларни бир-бирига мослаш ҳам қўлайроқ бўларкан. Йўлдош аканинг бу “илмий усули” менга таъсир қилди. Фақат фидокор одамларгина олим, ижодкор бўлиши мумкинлиги ўшанда илк бор ҳаёлимдан ўтган.

— Иброҳим, мана, мен эски матбуотларимизни ўқияпман. Ўша пайтларда жуда кўп қизиқ газеталар, нашрлар чиққан. “Терекстанские ведомости”га ўхшаган. Кўп мактабдорлар, маърифатчилар ўтган. Шулар ҳақида ёздим. Сен ҳам ўша нашрларни топиб ўқигин, улар тарихимизнинг хазинаси, — деган эди.

Шояд, балки, ўшандами, менда Йўлдош акадек олим, маърифатчи бўлиш ҳаваси уйғондимики, ҳар ҳолда шундан сўнг ўқитувчига бўлган ҳурматим юз чандон ортган.

— Сиздаги адабиётга меҳр-муҳаббат қай пайтларда пайдо бўлган? Эҳтимол, бирор-бир китоб Сизнинг келажакда адабиётшунос олим, адиб бўлиб шаклланишингизда туртки бўлгандир?

— 1945-46 йиллардан мустақил китоб ўқий бошладим. Илк ўқиган китобим шоир Уйғуннинг уруш пайти чиққан кичкина оқ муқовали шеърлар китоби эди. У шеърлар қаҳрамонлик руҳи билан менга қаттиқ таъсир қилди. Кейин “Шум бола”, “Сен етим эмассан”, Миркарим Осимнинг тарихий ҳикоялари (Жалолиддин ва Темур Малик ҳақида)ни ўқидим. Акам ҳам уч синф саводи бўлишига қарамай, жуда китобхон, ҳар ердан турли китобларни топиб келиб, дархатларнинг соясида ўқиб ётарди. Айниқса, ўзбек халқ эртақлари ва дostonларини. Кейин билсам, маҳалламизда гап-гаштакларда, кўпинча гапларсиз ҳам йиғилишиб қиссахонлик қилишар, эски Абомуслим қиссаларини ўқияр, акам шу қиссахонликларда қатнашар ва китоб ўқишга иштиёқи ҳамма вақт ортар экан. Мен ўша пайтларда лотин алифбосини ҳам ўрганиб олган, урушдан олдин чиққан китобларни ҳам бемалол қийналмай ўқийверардим. Тоғамнинг кутубхонасидан ўша сабийлик йилларида Козимийнинг “Қўрқинчи Техрон”, Абдулла Қодирийнинг “Ўткан кунлар”, “Меҳробдан қаён”, Лев Толстойнинг “Уруш ва тинчлик” китобларини олиб ўқиб, тўртинчи синфдан эътиборан тамом китоб шайдо-сига айланганман. Олтинчи-еттинчи синфларда рус тилини бирмунча тушунадиган бўлгач, янги чек-чегарасиз китоблар олами очилди. Шу билан бирга “Кунтуғмиш”, “Гўрўғли”, “Ширин ва Шакар”, “Авазхон” дostonларини қайта-қайта

қат адабиёт ва тил ўқитувчи кишигина эмас. У кенг маънода маънавият муаллими ҳамдир. Маданият муаллими, маърифат муаллими. У ўқувчини илк бор нафосатга ошно қилади. Шу буюк оламга олиб қиради. Жамиятга эндигина кириб келаётган ёш авлод маънавияти, нафосатни аңлаш даражаси, фаросатининг тарбияси адабиёт ва она тили муаллимларига, уларнинг савияси, фидокорлиги, ўз ишини нечоғлик севиши ва билишига боғлиқ. Менимча, ўқитувчининг ватанпарварлиги қандай бўлса, ўқувчининг ватанпарварлиги ҳам шундай. Бунда истино йўқ даражада. Қаттиқ ишонаманки, ватанпарварлик адабиёт ва она тили муаллимидан бошланади. Мустаҳкамланади. Шахсининг фазилатига айланади. Озодлик, эрк, мустақил одам бўлиб яшаш туйғулари, ниятлари, аҳд-паймонлари ҳам адабиёт ва она тили ўқитувчиларидан бошланади.Энг яхши туйғуларни шу олижаноб муаллимлар тарбиялайдилар. Шунинг учун уларнинг замон адабиёти, унда бораётган изланишлардан хабардорлиги ўз миссияларини адо этишда бебаҳо аҳамиятга эга. Чала муаллим — чала ўқувчи.

— Ёш авлоднинг эркин фикр юртиш кўникмасини эгаллашда, ўз нуқтаи назари ва қарашларининг шаклланишида нималарга эътибор қаратиш лозим, деб ўйлайсиз?

— Жамиятнинг истисносиз барча институтларида демократик тафаккур одатий ҳодисага айланганда, кўникма тусини олганда, ёш бўғинларга эркин тузумларда мавжуд аънаналар чуқурроқ, изчилроқ сингдирилганда, ёшлар орзу қилиб ўз орзуларига етишиш йўлиларидан ҳеч қандай тўсқисиз бориш имкониятига эга бўлганларида ва катталар уларни бу жиҳатдан ҳар томонлама тушунганларида, қўллаганларида эркин фикр юртиш кўникмалари ривожланиб боради. Ҳозирги авлод бунга жуда тез эришади, деб ўйлайман. Чунки улар таълиқлар, яқна фикр ва гоёнинг ҳокимлигидан, тоталитаризмдан бутунлай холи бўлган кишилардир. Биз ўйлаган нарсаларимизнинг мингдан бири, миллиондан бирини ҳам айтолмасдик. Фикрни бўғиш энг учига чиққан замонларда яшадик. Эндиги ёшлар — фикр қўлчилигини билмаган озод ёшлар, уларга ҳавасим келарди.

— Бадий таржима ижодий фаолиятинингизнинг салмоқли қисмини ташкил этади. Бадий таржима соҳасидаги бугунги ҳаракатлар Сизни қаноатлантирадими? Бадий таржиманинг адабиёт ривожига, китобхонлар савияси, дидининг ўсишига ижобий таъсири ҳақида нима дейсиз?

— Бугун дунёнинг ранг-баранг адабиётларини таржима қилиш билан фақат “Жаҳон адабиёти” журналичина шуғулланяпти. Бу катта мамлакатнинг миллий адабиёти учун етарли эмас. Бошқа адабиётлардан қилинадиган бадий таржималарсиз миллий адабиётнинг ривожланишини тасаввурга ҳам келтириб бўлмайди. “Фауст”ни, Есенинни таржима қилиб Эркин Вохидов қандай серкйра шоирга айланган. “Дўзах”ни таржима қилиб Абдулла Ориповда қандай янги мазмундорлик ва шакл изланишлари туғилган бўлса, миллий адабиёт ҳам жонли организм сифатида энг яхши асарларнинг таржимаси орқали бойиб, ўзгариб, ўзини бадий жиҳатдан ислоҳ қилиб боради. Таржима бўлмаса, миллий адабиёт нимага қараб ўзини ислоҳ қилади, янгиланади? Ўз махсиси билан мактабни ўтираверадиган адабиётни тасаввур қилиш мумкинми? Адабий алоқалар деган нарсани коммунистлар ўйлаб топган эмаслар. Бу жаҳон адабиётининг тажрибаси, тарақиёт талаби ва тақозоси.

— Айни пайтда қандай асар устида ишляясиз? Ижодий режаларингиз ҳақида гапириб берсангиз?

— Нитсшенинг “Зардуш таваллоси” асарини таржима қилиш ишларини бошлаб қўйганман. Шояд, муяссар бўлғай. “Ватан сиёсати” ҳақида яхлит бир публицистик асар пишиб турибди. Кўп мансурлар қоғозга тушган... Бошқа ижодий режалар ҳам йўқ эмас. Лекин одам уларнинг қуруқ гапга айланиб қолишдан қўрқади.

— “Маърифат” газетаси ўқувчиларига тилакларингиз?

— Ҳар ким яхши ниятга етсин. Қўл эмас, ўғил бўлсин.

Аҳмад ОТАБОВ
суҳбатлашди.

— Бугунги адабий жараёндан хабардорлик адабиёт муаллимларига, умуман, ўқувчиларга қандай маънавий наф етказиши мумкин? Яратилаётган янги асарлар, уларда қаламга олинган қаҳрамонлар сиймоси ёш авлодга ибрат бўлгулик даражада таъсирчанми?

— Адабиёт, она тили муаллими фа-

O'zbekiston Respublikasi o'qituvchilarining 1-anjumani oldidan

КАМЧИЛИКЛАР БАРТАРАФ ЭТИЛАДИ

Қорақалпоғистон Республикаси Нукус шаҳридаги Бердақ номли театр биносидида халқ таълими ходимларининг ҳудудий анжумани бўлиб ўтди.

Анжуманни Қорақалпоғистон Республикаси Жўғори Кенгаши раиси Темур Камолов очди ва олиб борди.

Бугунги куннинг долзарб масалаларидан бирига айланиб қолган ёш авлод тарбияси, уларнинг ватан ва эл раънақи йўлида сидқидилдан хизмат қила оладиган кишилар бўлиб етишиши учун қилинаётган ишлар, бу борада эришилган ютуқлар ва йўл қўйилган камчиликлар, таълимнинг муҳим бўйинларидан бири ҳисобланган мактабгача таълим муассасаларининг аҳоли, ҳуллас таълим тизимининг ўзига хос томонлари ушбу конференция ишининг мазмунини ташкил этди.

Анжуманда Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг раиси (котиби) А.Тожиев республика таъ-

лим ҳаётида Кадрлар тайёрлаш миллий дастурининг биринчи босқичида амалга оширилган ишлар, йўл қўйилган камчиликлар ва иккинчи босқичда амалга оширилиши керак бўлган вазифалар тўғрисида нутқ сўзлади.

Йиғилишда иштирок этган Ўзбекистон Республикаси халқ таълими вазири Рисбой Жўраев Қорақалпоғистонда таълим соҳасида амалга оширилаётган ишлар тўғрисида нутқ сўзлар экан, Кадрлар тайёрлаш миллий дастурининг биринчи босқичида қорақалпоғистонлик таълим ходимлари йўл қўйган камчиликлар ҳақида алоҳида тўхталди ва иккинчи босқичда ушбу камчиликлар бартараф этилади, деб умид билдирди.

Анжуманда энг илғор ўқитувчи ва мураббийлар, раҳбар ходимлар сўзга чиқди. Тантана якунида 62 нафар муаллим республика ўқитувчиларининг 1-анжуманига делегат этиб сайланди.

МУХБИРИМИЗ

Ўрта Чирчиқ тумани Охунбобоев жамоа хўжалигининг маданият саройида Тошкент вилояти халқ таълими бошқармасининг вилоят ўқитувчилари анжумани бўлиб ўтди. Мураббийларнинг ушбу анжуманида "Кадрлар тайёрлаш миллий дастури"нинг 1-босқичида белгиланган вазифаларнинг вилоятда бажарилиши таҳлили ва 2-босқичда амалга ошириладиган ишлардан келиб чиқадиган вазифалар белгилаб олинди.

Анжуманда иштирок этган вилоят ҳоқими, Олий Мажлис депутати У.Мирзақулов вилоят таълим тизимида ўтган 1997-2001 йиллар мобайнида амалга оширилган ишлардаги ютуқ ва камчиликларга тўхталиб ўтди.

— Ватан келажаги ўқитувчи қўлида, — деди йиғилишда сўз олган Тошкент вилояти халқ таълими бошқармаси бошлиғи О.Тожи-

Хоразм вилояти халқ таълими ходимларининг «Кадрлар тайёрлаш миллий дастури»нинг 1-босқичида амалга оширилган ишлар якунига бағишланган анжумани бўлди.

Хоразм вилояти халқ таълими ходимлари таълим тизимида юз бераётган ислохотлар жараёнида фаол қатнашмоқдалар. Хусусан, «Кадрлар тайёрлаш миллий дастури»нинг 1-босқичини амалга

олий ўқув юртларига кириши бўйича тест самарадорлиги яхши бўляпти. «Йил ўқитувчиси», «Йил мактаби» танловларида ҳам республикада юқори ўринларни эгаллаётдилар. Айниқса, 2001 йилда ўтказилган республика фан олимпиадаларида хоразмлик ёшлар муваффақиятли қатнашиб, фахрли 2-ўринни эгаллашга муяссар бўлишди. Олимпиада натижасига кўра 7 на-

хусусида маъруза қилди.

Урганч Давлат университети ректори, Олий Мажлис депутати, академик Азимбой Саъдуллаевнинг маърузаси эса узлуксиз таълимни бошқариш муаммоларига бағишланди.

Вилоят халқ таълими бошқармаси бошлиғи Йўлдош Бобононов «Кадрлар тайёрлаш миллий дастури» талаблари асосида халқ таълими ходимлари то-

Республика ўқитувчиларининг 1-анжуманига тайёргарлик кўриш даврида миллий дастурнинг биринчи босқичида амалга оширилган ишларни сарҳисоб қилиб, мавжуд муаммолар ечимини топиш, навбатдаги вазифаларни белгилаб олиш мақсадида Навоий вилоят ўқитувчилар анжумани 25 апрель куни Навоий шаҳридаги «Фарҳод» маданият саройида ўтказилди. Конференция кун тартибида «Кадрлар тайёрлаш миллий дастури»нинг биринчи босқичида вилоят халқ таълими тизимида, НДПИ, НДКИ ва вилоят ўрта махсус ва касб-хунар таълими тизимида амалга оширилган ишлар таҳлили ҳамда келгуси фаолиятни белгиловчи ишлар муҳокамаси масаласи бўлди.

ВХТБ бошлиғи М.Алиев, вилоят ўрта махсус касб-хунар таълими бошқармаси бошлиғи Баҳодир Собиров, НДПИ ректори Р.Раҳмонов, НДКИ ректори, профессор Б.Раимжонов сўзга чиқиб, кун тартибидаги масала юзасидан ўз фикр-мулоҳазаларини билдирдилар.

Зарафшон шаҳар ХТБ ўқув методика

ДЕЛЕГАТЛАР
САЙЛАНДИ

кабинети мудири В.Лехолетова «Таълим-тарбия жараёнида Янги педагогик технологиялардан фойдаланиш афзаллиги», Конимех туманидаги 6-мактаб директори Н.Садирбаева «Чўл шароитидаги мактабларда таълим самарадорлигига эришиш йўллари», ҳақида гапириб, тақлиф ва мулоҳазаларини билдиришди. Вилоят ўқитувчилар анжумани мавзу бўйича бажарилган ишларни сарҳисоб қилиб, муаммолар ечимини топиш ва навбатдаги вазифаларни белгилаш юзасидан қарор қабул қилди.

Вилоят ўқитувчилар анжуманида Республика ўқитувчилар анжуманига 25 нафар делегатлар сайланди.

Анжуман сўнггида «Йил мактаби-2001» республика танловида фахрли 2-ўринни эгаллаганликлари учун Навбахор туманидаги 17-ўрта мактабнинг ўзбек тили ва адабиёти ўқитувчиси М.Ҳосилова ва химия-биология фани ўқитувчиси Ю.Рафиқов «Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими аълочили» кўкрак нишони билан тақдирланди. Бундан ташқари Навоий вилояти ҳокимлиги томонидан таълим тизимини ривожлантиришдаги кўп йиллик самарали меҳнатлари, ўсиб келаётган ёш авлодни ўз юртини севиш, она-Ватанга меҳр-содоқат руҳида тарбиялашда эришган муваффақиятлари учун 11 нафар устоз мураббий вилоят ҳокимлигининг Фахрий ёрлиғи билан тақдирланди. Шунингдек ВХТБ 16 нафар ўқитувчи, тарбиячиларни Фахрий ёрлиқ ва қимматбаҳо совғалар билан мукофотлади.

Конференция ишида вилоят ҳоқими, Олий Мажлис депутати Ғ.Дилов ва Республика Таълим Марказининг директори Ғ.Алимова иштирок этди ва нутқ сўзлади.

Ўткир ПўЛАТ
Навоий вилояти

ЎҚИТУВЧИ
МИЛЛАТ
ТАРБИЯЧИСИ

ев ўз маърузасида. — Биз ўқитувчиларимизнинг етук мутахассислар бўлишига алоҳида эътибор бериб келмоқдамиз.

Нотиқ ўз нутқида вилоят халқ таълими тизимида эришилаётган ютуқларни кўрсатиб ўтиш баробарида муаммоларга ҳам алоҳида тўхталиб ўтди.

Ушбу анжуман очиқ мулоқот тарзида ўтказилганлиги билан муҳим аҳамият касб этди. Чунки бугунги ютуқ ва муаммоларнинг ўқитувчилар томонидан очиқ айтилиши келгуси ютуқларга омил бўлади.

Йиғилишда халқ таълими вазири уринбосари Усмонали Мусаев иштирок этди ва ўқитувчилардан тушган саволларга атрофлича жавоб қайтарди.

Тантана сўнггида республика ўқитувчиларининг 1-анжуманига делегатлар сайланди ҳамда миллий дастурнинг бажарилишидаги 2-босқичида амалга ошириладиган ишлар юзасидан мурожаатнома қабул қилинди.

Баҳодир ЖОВЛИЕВ,
«Маърифат» мухбири

ДАСТЛАБКИ НАТИЖАЛАР ВА
КЕЛГУСИ РЕЖАЛАР

ошириш мобайнида вилоятда бирмунча ижобий натижалар кўлга киритилди.

Урганч шаҳридаги 16-мактаб математика фани бўйича, Богот туманидаги 1-болалар богчаси мактабгача тарбия дастури бўйича, Хива тумани Экология маркази эса мактабдан ташқари тарбия дастури бўйича республика тажриба-синов майдони сифатида фаолият кўрсатмоқда.

Вилоятда таълим-тарбия самарадорлигини ошириш бўйича қилинаётган ишлар айниқса диққатга сазовордир. Битирувчи синф ўқувчиларининг

фар ўқувчи тест синовларисиз олий ўқув юртларига кириш имкониятига эга бўлдилар.

Бу соҳада эришилаётган ютуқлар кўламдор бўлса-да, ўзига хос муаммолар ҳам мавжуд. Чунончи, болалар богчалари ишини янада яхшилаш, мактаблар курилиши ишига эътиборни тагин-да кучайтириш талаб қилинади.

Конференцияда ана шу долзарб масалалар хусусида сўз борди. Унда Хоразм вилояти ҳокимининг муовини Баҳодир Исмоилов «Кадрлар тайёрлаш миллий дастури» I босқичининг якуни ва II босқичидаги вазифалар

монидан амалга оширилган ишларга кенг тўхталди.

Конференция сўнггида республика ўқитувчилар съездида делегатлар сайланди. Бир гуруҳ ўқитувчилар вилоят ҳокимлигининг Фахрий ёрлиғи ва қимматбаҳо совғалари билан мукофотландилар.

Конференция ишида республика халқ таълими вазирининг биринчи ўринбосари Рустам Ахлиддинов қатнашди ва сўзга чиқди.

Исмоил
ОЛЛАБЕРГАНОВ,
«Хоразм зиёкори»
газетаси бош
муҳаррири

ИЛК БОСҚИЧ ТАҲЛИЛИ

Ўзбекистон Республикаси Мустақиллигининг 10 йиллиги ҳамда «Кадрлар тайёрлаш миллий дастури»нинг биринчи босқичи натижалари бўйича Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги, ОУМММИ ва Наманган давлат университети ҳамкорлигида «Магистратура: тажриба ва муаммолар» мавзусига бағишланган илмий-амалий анжуман бўлиб ўтди.

Олий таълимнинг магистратура босқичида эришилган дастлабки ютуқлар ва уни такомиллаштириш истиқболларини илмий-амалий таҳлилдан ўтказиш мақсадида магистратурага оид ҳуқуқий-меъёрий ҳужжатлар, ўқув жараёни, илмий ва илмий-педагогик фаолиятни ташкил қилиш юзасидан фикр алмашувлар бўлди. Шунингдек, таълим-фан-ишлаб чиқаришни биргаликда жадаллаштириш хусусида ҳам мулоҳазалар ўртага ташланди.

Магистратура фаолиятига оид саккизта янги тайёрланган меъёрий ҳужжатларда талабаларнинг илмий-тадқиқот ва илмий-педагогик фаолиятларини устоз-шогирд тамойилига амал қилиш кўзда тутилади. Ишни индивидуал режа асосида ташкил қилиш, бунда илмий раҳбар ва кафедра масъулиятини янада ошириш назарда тутилгани таълимий стандартларда ўқув жараёнининг меҳнат бозорига тез мосланувчанлигини ҳамда

истеъмолчи ва кафедра манфаатларини қондириш учун кенг имкониятлар яратилгани эътироф этилди.

Магистратура даврида илмий тадқиқотларни ҳавола этишда диссертация мавзусини ишлаб чиқиш муҳим ўрин тутди. Мавзу кейинчалик аспирантура даврида ҳам чуқурлаштирилиши мумкин. Магистратура босқичидаги илмий-тадқиқотларни мақсадли, талаблар даражасида ташкиллаш билан магистрантлар томонидан бўлажак номзодлик диссертацияларининг бир қисmini тайёрлаб қўйишга имконият яратилади.

Баъзи магистрантлар олиб борган илмий изланишлари натижасида Республика патент идорасидан дастлабки муаллифлик гувоҳномаларини олишга муваффақ бўлмоқдалар.

Наманган Давлат Университетида ўтказилган икки кунлик илмий-амалий семинарда магистратура таълимини такомиллаштириш бўйича тақлифлар ҳам билдирилди. Олий ва ўрта махсус мактаб муаммолари институти мутахассислари олий таълим тизимидаги бу муҳим босқични мазмунан бойитиши мумкин бўлган тақлиф ва мулоҳазаларни ўрганиб чиқадиган бўлди.

МУХБИРИМИЗ

Ҳафтанинг пайшанба кунини пойтахтимиздаги замонавий типда қурилган миллий ҳунармандчилик касб-ҳунар коллежидан Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги ҳамда Ўзбекистон Республикаси Истеъдодли болаларни қўллаб-қувватлаш «Улуғбек» жамғармаси сазй-ҳаракати билан «Ўзбекистон 10 йил мустақил тараққиёт йўлида» деб номланган фотокўргазманинг тақдирот маросими бўлиб ўтди. Кўргазма 9 бўлимдан иборат бўлиб, у томошабинга Ўзбекистон тарихи, мустақилликка эришгунга қадар бўлган давр ҳамда бугун тарихда «Ўзбек модели» деб ном қозongan исло-

КОЛЛЕЖДА РЕКТОРЛАР КЕНГАШИШДИ

хотлар самараси натижаларини ёрқин тасвирлаб бера олган. Кўргазманинг биринчи бўлими «Миллий истиқлол кураши тарихидан» деб номланган бўлиб, унда Спитамен, Муқанна кўзғолонлари, Амир Темури жасорати ва халқимизнинг хоризм зулмига қарши ҳаракати акс этган. Кейинги бўлимлар эса «Ватан мустақиллигининг қўлга киритилиши», «Огоҳ бўлайлик», «Жамиятни демократлаштириш йўлида», «Маънавий-маданий юксалиш йўлида», «Ватан хавфсизлигининг таъминланиши», «Халқаро ҳамкорлик» ва «Ўзбекистон XXI асрга ишонч билан

дадил қадам қўйди» дея ном олган. Бундан ташқари кўргазма залида ушбу коллежнинг ўқувчилари ва уста устозлар томонидан тайёрланган дурадгорчилик ва наққошлик буюмлари ҳам жой олганки, у ҳар қандай томошабинни ўзига жалб этади. Кўргазма якунланган, ушбу муҳташам бинода Ўзбекистон Республикаси олий ўқув юртли ректорлари кенгашининг навбатдаги йиғилиши ўз иш-ни бошлади. Йиғилиш иштирокчилари шу кун кун тартибдаги икки масала. Олий ўқув юртлида васийлик кенгашининг фаолияти ва истиқболи

ҳамда кейинги масала, мустақил республикамизда магистратура-ни илк битирув маросими билан боғлиқ чора-тадбирлар ҳақида ўзаро фикр алмашди.

Анжуманда Президентнинг Давлат маслаҳатчиси Т.Рисқиев иштирок этди ҳамда кўтарилган икки масала юзасидан ўз таклиф ва мулоҳазаларини айтиб ўтди.

Б.ЖОВЛИЕВ

Суратларда: анжуман ишидан лавҳалар.

Б.РИЗОҚУЛОВ олган суратлар.

ТАЛАБА ТАДҚИҚОТИ

Тошкент Давлат техника университетида «Фан ва техника тараққиётида ёшлар» мавзусида илмий амалий анжуман бўлиб ўтди. 250 дан ортиқ иқтидорли талабаларнинг турли йўналишлар бўйича олиб борган илмий тадқиқот ишлари 2 қисмдан иборат тўпламда акс эттирилган эди. Анжуманда сўзга чиққан Германиянинг Ўзбекистондаги академик алмашинув хизмати бўйича мутасадди вакили Ева Портиус хоним олий ўқув юртлиари ҳамкорлигини такомиллаштириш, университет талабаларининг Германия санот корхоналари иши ва янги технологиялари билан танишишининг аҳамияти ҳақида фикр юритди.

Иқтидорли талабаларнинг илмий ишларини ўрганиш асосида илмий амалий анжуманнинг якунловчи мажлисида 12 нафар талаба қимматбаҳо совғалар ва университет Фахрий ёрлиқлари билан мукофотланди. 30 дан зиёд маърузалар хорижда ўтказиладиган илмий анжуманларда қатнашишга, тегишли журналларда чоп этишга тавсия этилди.

Ҳасан АБДУНАЗАРОВ

ШАРОИТ ЯХШИ, ТАЛАБ ҲАМ ҚАТТИҚ

Тошкент қишлоқ хўжалиги институти Тошкент Давлат аграр университетида айлантирилгач, давр талаби билан бевосита университетида янги таълим муассасалари очила бошланди. Ҳозирда университет қошида академик лицей ва касб-ҳунар коллежи фаолият кўрсатмоқда. Шунингдек, 1997 йилда университет қошида Ҳасан Бўриев ташаббуси билан республика гимназияси ташкил этилган. Таълим-тарбия 1—9-синфларга йўналтирилган бу ўқув даргоҳида она тили ва адабиёти, инглиз тили, математика, химия, биология, ЭХМ фанларидан чуқурлаштирилган дарслар ўтилади.

— Айни пайтда гимназиядаги 1—8-синфларнинг ҳар бирида 25-28 нафардан ўқувчи таҳсил олмоқда, — дейди гимназия раҳбари Шоира Абдужалилова. — Табиатшунослик, инглиз тили ва ЭХМ фанлари тўғрақларида эса ўқувчиларимиз тажрибали ўқитувчилар раҳбарлигида қўшимча машғулотлар олиб борадилар.

Уларнинг ўз билимларини, амалий кўникмалар ва маҳоратларини мунтазам равишда мустаҳкамлаб бориши учун барча шароитлар яратилган. Гимназия ўқувчилари бевосита аграр университети лабораторияларида кўргазмалар кўроллар ёрдамида амалий машғулотлар ўтказиб, ТошДАУ ўқитувчилари—кўп йиллик педагогик иш тажрибасига эга устозларнинг илмларидан баҳраманд бўлмоқда.

Гимназияда яратилган бундай шароитларга яраша ўқувчиларга қўйиладиган талаб ҳам қаттиқ. Ўқув йилининг ҳар ярим йиллик тест синовларида қониқарсиз натижалар олган ўқувчилар гимназия Низомига мувофиқ ўқишни давом эттириш учун яшаш жойларидаги ўрта таълим мактабларига қайтарилади.

Келгуси йилда муассаса илк қалдирғочларини учирма қилади. Улар ўзларининг билими ва иқтидори билан юксак-юксакларга парвоз қилишига биз ҳам тилакдошимиз.

Неъматилло МУҲАММЕДОВ

Ta'kid

бўлишига ким кафолат беради. Бизнинг лоқайдлигимиз ҳам, бепарволигимиз ҳам шу ерда эмасми?

«Душманингдан кўркма, нари борса у сени ўлдиради, дўстингдан ҳам кўркма нари борса у сени сотади. Лоқайд кишилардан кўрк. Чунки ҳаётдаги жами қотилликлар ва хиёнатлар лоқайд кишиларнинг бепарволиги оқибатида содир бўлади» деган донолар.

Жамиятимиздаги ана шундай иллат бизни кўп балоларга йўлқитиргани ҳолда, ўша ўқувчидан келажақда маънавият, ватанпарвар комил инсон чиқишига тўқинлик қилади.

Бир оғиз ноўрин айтилган гап бола руҳиятига қаттиқ таъсир қилиб, уни мутлақо бошқа бир шахс қилиб «тарбиялайди». Ота-оналар ҳам ўз фарзандларига Ватанни севиш, ардоқлаш, Мустақиллигимизни ҳимоялаш каби тушунчаларни беришса, фойдадан ҳоли бўлмасди. Бу

БОЛАЛАР АРОСАТДА ҚОЛМАСИН

ман» деб кўнглида бир олам қувонч, ифтихор, гурур туйғулари бўлган бола уйга қайтди ҳам дейлик. Уйда эса айрим ота-оналар, ўзаро жанжаллашиб қолишди ва ўзлари билиб-билмаган ҳолда бола тарбиясига ёмон таъсир қилади. Алалхусус, бола ҳам икки ўт орасида, «аросат»да қолади.

Хўш, у кимга ишонсин! Қўлга қалам ушлашни ўргатган, оқдан-қорани, ёмондан-яхшини ажратиб берувчи устозигами ёки уни дунёга келтирган ота-онасигами? Биз бу ҳолатда қандай қилиб ўқувчи қалбига Ватан туйғуси, Мустақиллигимиз қадри каби ахлоқий фазилатларни сингдира оламиз, агар бола кўннинг аксарият қисмида уйда носоғлом муҳитда бўлса. Натижа эса аниқ, ўқувчи мактабда эшитган гапларининг мутлақо «тескари исботи»ни кўради.

Шундай экан, унинг келажақда маънавият, комил инсон

ишда мактаб жамоасига маҳалла оқсоқоллари, кўпни кўрган отахон ва онахонлар ёрдам беришса. Улар маҳаллада турли йиғинлар ўтказиб, ота-оналарга Мустақиллик берган имкониятлар, бугунги тинч ҳаётимизнинг эртаси, шу фарзандлар туфайли порлоқ ва нурафшон бўлишини айтишса.

Ота-она ва маҳалла мактаб билан ҳамкорликда иш олиб борса, ўз фарзандларининг мактабга келиб-кетиши, ўқиши, тартиби, мактабдан ташқари тадбирларда иштирок этиши, турли хил фан тўғрақларида қатнашишини назорат қилиб борса бола ҳеч қачон ёмон йўлга кирмайди. Шундагина фарзандларимиз маънавият, инсонлар бўлиб етишишади.

Эркинжон ЯРАШЕВ,
Ғиждувон шаҳридаги
61-мактаб директори
муовини

КУНЧИҚАР МАМЛАКАТ ТУҲФАЛАРИ

сўз билан айтганда, бугунги кунда чекка қишлоқ мактаби қайтадан, замонавий тарзда тўлиқ жиҳозланди. Бу беғараз ёрдам совғалари кунчиқар мамлакат — Япония ҳукумати ва халқи номидан берилди. Уларни Япониянинг Ўзбекистондаги элчихонаси маслаҳатчиси жаноб Масаюки Макия ҳамда мазкур элчихона биринчи котиби Таданори Кумано тантанали суратда топширдилар.

Вилоятнинг Бешарик тумани Янгиқишлоқ ҳудудидagi 42-мактабда ҳам ана шундай тадбир ташкил этилди. Меҳмонларнинг таширифи баҳонасида 1953 йилда қурилган, ҳозирги кунда яроқсиз ҳолга келиб қолган мактаб биноси сифатли таъмирдан чиқарилди. Бу борада туман ҳокимлиги, халқ таълими бўлими, айниқса шу ҳудуддаги «Ўзбекистон» ва «Адиқабод» жамоа ҳужаликла-

ри ҳашар йўли билан ёрдам кўрсатдилар. Негаки, замонавий жиҳозлар олиб кириладиган бино шунга яраша озода, шинам ва дид билан таъмирланган бўлиши керак-да. Барча синф хоналари, ўқитувчилар хонаси, ошхона, спорт зали ҳам янги жиҳозлар билан таъминланди. Компьютер хонаси ташкил этилди.

Совғаларнинг келтирилиш тарихи ўтган йилдан бошланди. 2000 йилнинг кузида Япония элчихонасининг таклифига биноан қишлоқ мактабларини ривожлантириш бўйича лойиҳаларни тузишда Фаргона вилоятдан 12 та мактаб қатнашди.

Жаноб Макиянинг қайд этишича, мазкур кичик масштабдаги грант шартномалари, беғараз ёрдам яна давом эттирилади.

Аваз ҲАЙДАРОВ,
ўз мухбиримиз

ИСТИҚЛОЛ

Илм-фан ва техника та-
раққиёти ва жамият рив-
ожини китобсиз тасаввур
этиб бўлмайди. Китоб маъ-
рифат-маънавият калити ва
хазинасидир. Қайси бир
давлатда китоб мўл бўлса,
китобга катта эътибор бе-
рилса, шу мамлакатда илм-
фан равнақ топади.

Шу боис, ТАҚИ раҳбари-
яти кутубхонага катта
аҳамият бермоқда. Кутуб-
хона замонавий жиҳоз ва
анжомлар билан таъмин-
ланган. Китоб жавонлари-
нинг янгиланиши, бежирим
стол-стуллар, ўриндиқлар-
нинг келтирилиши нурхо-
нага кўрк берди. Айни пайт
китоб фонди, турли адаби-
ётлар, манбалар, газета ва
журналлар ҳисобига кўпай-
ди. Ҳозирги кунда кутубхо-
на фондида 180 мингга
яқин турли-туман китоблар
ва бошқа адабиётлар сақ-
ланмоқда. Фондда табиий
ва ижтимоий фанларга оид

Хитоб
дўстимиз
бўлариз

китоблар, шунингдек, қури-
лиш ва меъморчиликка
доир дарсликлар, қўллан-
малар ва бошқа адабиётлар
мавжуд. Булардан ташқари
кутубхонада кўплаб мумтоз
адабиёт вакиллари, замо-
навий бадиий асарлар ис-
таганча топилади.

Кутубхона қошида чет эл
адабиёти бўлими ҳам ма-
вжуд. Мазкур кутубхона за-
монавий техника асбоб-ус-
куналари билан жиҳозлан-
ган. Китоб фондида ҳозир-
ги кунда 5 мингдан ошиқ
табиий ва ижтимоий фан-
ларга оид адабиётлар ма-
вжуд. Уларнинг аксарияти
инглиз, немис, француз ва
бошқа чет тилларида ёзил-
ган адабиётлардир.

ТАҚИ кутубхонаси
қошида махсус немис ўқув
зали очилган. Уни Гёте ин-
ституту ташкил қилди.
Унда 5 мингга яқин немис
тилидаги адабиётлар
тўпланган. ТАҚИ кутубхо-
насида ўз касбу корини
севган фидоий инсонлар
фаолиятига гувоҳ бўли-
шингиз мумкин. Кутубхо-
намизга кириб келган та-
лаба ва ўқитувчиларга шун-
дай дегим келади: "Китоб
сизнинг энг яқин дўстингиз
бўлиб қолсин!"

Г. ЮНУСОВА,
институт кутубхонаси
мудираси

**Тошкент архитектура-қурилиш инсти-
туту ўзининг 10 йиллигини қарши олаёт-
тир. Ўзбекистон Республикаси Президен-
ти Ислам Қаримовнинг 1991 йил 6 май-
даги Фармони билан ташкил топган ин-
ститут мустақиллик тенгдошидир. Зотан,
институт жамоаси кутлуг сана билан тен-
гдош эканлигидан гоят фохрланади ва
гурурланади. Кўш саҳифамизда институт
жамоаси ҳаётидан турли лавҳалар бе-
рилмоқда. Умид қилиш мумкинки, бу дар-
гоҳ келгусида миллий кадрлар тайёрлай-
диган таянч олий ўқув юртларидан бири
бўлиб қолади. Бунга имкониятлар етар-
ли.**

Сўнгги 10 йил ичида, яъни институт таш-
кил қилинган даврдан бери биз талабаларга
таълим-тарбия бериш, мутахассис кадрлар
тайёрлаш борасида маълум ютуқларга эриш-
дик. Чунончи, ўтган давр ичида 8 мингдан ор-
тиқ юқори малакали меъморлар ва қурувчи
муҳандислар етишиб чиқди. Мавжуд 4 та фа-
культетда 10 та таълим йўналиши доирасида
17 ихтисослик бўйича талабаларга таълим-тар-
бия берилляпти.

Ёшларга касб-хунар ўргатиш, улардан меъ-
морлар ва қурувчи муҳандислар тайёрлаш,
айниқса "Кадрлар тайёрлаш миллий дастури"
талаблари асосида янада кучайди ва тако-
миллашди. Юртбошимиз бу тарихий дастур-
нинг мақсад-вазифаси ва аҳамияти ҳақида
шундай деган эдилар: "Лўнда қилиб айт-
ганда, бугунги кунда олдимизга қўйган
буюк мақсадларимизга, эзгу ниятлари-
мизга эришишимиз, жамиятимизнинг ян-
гиланиши, ҳаётимизнинг тараққиёти ва
истикболи, амалга оширилаётган исло-
хотларимиз, режаларимизнинг самара-
си, тақдири — буларнинг барчаси авва-
ламбор, замон талабларига жавоб бера-
диган юқори малакали, онгли мутахас-
сис кадрлар тайёрлаш муаммоси билан
боғлиқдир".

Мазкур Дастур кучга кирганидан бери таъ-
лим-тарбия тизимида жуда муҳим сифат ўзга-
ришлари содир бўлди. Чунончи, "Кадрлар тай-
ёрлаш миллий дастури" асосида республика
олий таълим тизимида, жумладан, институт
ўқув жараёнида бакалаврлик ва магистратура
босқичлари жорий этилди. Узлуksиз таълим-
нинг бундай янги тизимлари юксак малака-
ли кадрлар тайёрлашнинг муҳим ва ҳал қилув-
чи омили сифатида самарали натижалар бер-
моқда.

Маълумки, барча соҳалар бўйича малака-
ли мутахассислар тайёрлаш ўз соҳасини му-
каммал билган, касбига содиқ домлалар ва
мураббийларга боғлиқдир. Ҳозир институти-
мизда 26 фан доктори, профессорлар, 100 га
яқин фан номзодлари, 70 дан ортиқ ўқитувчи-
домлалар ҳамда мураббийлар меҳнат қилмоқ-
далар.

Шуни таъкидлаш лозимки, институтимиз
жамоаси юқори малакали кадрлар тайёрлаш
билан бирга меъморчилик ва қурилиш, илм-
фан ривожига катта ҳисса қўшишга ўзини дах-
лдор ва бурчли деб билади. Бу борада инсти-
тут олимлари, профессор-ўқитувчилари илмий-
амалий ихтиролар, кашфиётлар ва янгилик-
лар ҳам яратишляпти. Давлат буюртмаси асо-
сида хўжалик шартномаси ҳамда инновация
мавзулари бўйича бажарилган илмий тадқи-
қот ишларининг умумий қиймати фақат 2000
йилда 16 млн. 343 минг сўмдан ошди.

"Кадрлар тайёрлаш миллий дастури"да бел-
гиланганидек, институт раҳбарияти аспиран-
тура, докторантура орқали ҳамда малака оши-
риш йўли билан профессор-ўқитувчилар са-
фини кенгайтиришга катта эътибор бераётир.
Ҳозирда институтда докторлик ва номзодлик
диссертацияларини ёклаш бўйича иккита их-
тисослаштирилган илмий Кенгаш фаолият
кўрсатмоқда. Биргина 1999 йилда икки киши
фан доктори ва етти киши фан номзоди ил-
мий даражасини олишга муваффақ бўлди. Ил-
мий ишлар ва педагогик фаолиятдан ташқа-
ри профессор-ўқитувчиларимиз талабалар учун
махсус дарсликлар, ўқув қўлланмалари, маъ-
руза матнларини яратиш билан ҳам бандлар.
Масалан, 2000 йилда 60 дан ортиқ фан бўйи-
ча ўзбек тилида ўқув қўлланмалари нашр этил-
ди, ўзбек ва рус тилларида 150 дан ортиқ маъ-
руза матнлари тайёрланди. Натижада инсти-
тутнинг ўқув адабиётларига бўлган эҳтиёжи
деярли қондирилди.

Институт маъмурияти томонидан моддий-

қурувчи мутахассислари республикамизда-
ги меъморий обидаларни тиклаш ва таъмир-
лаш ишларида қатнашмоқдалар. Ўз навба-
тида ўзбек меъморлари ва қурувчилари Қо-
зғистон, Туркменистон, Қирғизистон каби
қўшни давлатлардаги қурилишларга ўз ҳис-
саларини қўшаётир. Республикаимиздаги меъ-
морчилик ва қурилиш ташкилотлари, ЎзФА-
нинг илмий текшириш институтлари баъзи
илмий муаммоларни ҳал қилишда бизга ёр-
дам бермоқдалар.

Институт раҳбарияти профессор-ўқитув-
чиларни ва хизматчи ходимларни рағбат-
лантириш, уларга моддий ёрдам кўрсатиш-
га катта эътибор бермоқда. Ўтган йили про-
фессор-ўқитувчиларга 1 млн. 417 минг
сўмдан ортиқ миқдорда моддий ёрдам, 2 млн.
240 минг сўмдан зиёд мукофот пули берил-
ди.

Ҳар бир талаба касб-хунар соҳиби бўлиш
билан бирга маърифатли ва маънавиятли
инсон бўлмоғи даркор. Зотан, ёшлар одоб-

ФАРМОН
ШАРОФАТИ

Бахтиёр АСКАРОВ,
Тошкент архитектура-қурилиш
институту ректори, Ўзбекистон
Республикаси Олий Мажлиси
депутати

техника базасини мустаҳкамлаш, ўқув жараё-
нини ҳамда илмий тадқиқотларни янги тех-
нологиялар билан қуроллантириш ва таъмин-
лашга ҳам жуда катта эътибор қаратилган.
Ҳозирда аксарият кафедралар, лаборатория-
лар ва ихтисослаштирилган аудиторияларда
замонавий компьютерлар, турли техник ас-
боб-ускуналар соз ва бенуксон ишлаб туриб-
ди. Шунингдек, таълим тизимини такомиллаш-
тириш, илмий тадқиқотларни ривожлантириш-
да ҳамда замонавий талабаларга мос туша-
диган ахборот алмашинуви ва янгиликлари-
дан воқиф бўлишда "Интернет" тизимидан са-
марали фойдаланилмоқда. Миллий дастур таъ-
лим-тарбияни жаҳон андозалари даражасига
кўтариш, уларни замонавий технологиялар
билан таъминлаш, профессор-ўқитувчиларнинг
илмий-педагогик малакасини ошириш мақса-
дида чет эллардаги илмий ва ўқув марказла-
ри билан ҳамкорлик қилиш вазифасини қўйди.
Шунингдек, миллий дастурда олий ўқув юрт-
ларига хорижий сармояларни жалб этиш на-
зарда тутилади. Бу борада ҳам архитектура-
қурилиш институти қатор ижобий натижалар-
га эришди. Биз 1993 йилдан бошлаб чет эл-
лардаги олий таълим муассасалари билан
алоқа ўрнатганмиз.

ТАҚИ Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлиги-
даги олий ўқув юртлари ҳамда илмий ташки-
лотлари билан ҳам яқиндан алоқа ўрнатган.
Меъморчилик ва қурилиш соҳасида ўзаро таж-
рибалар, адабиётлар алмашиш йўлга қўйил-
ган. МДХнинг меъморшунос олимлари ва

ахлоқли, шарму ҳаёли, ҳалол ва пок инсон
бўлмоқлари керак. Бинобарин, институт раҳ-
барияти, барча домлалар ва мураббийлар та-
лабаларнинг маънавий-маърифий тарбияси
билан шуғулланишга ҳам вақт, имкон топи-
шади. Бу борада Президентимизнинг маъ-
рифат-маънавият ва миллий ғоя, миллий
мафкурага оид асарлари, таълимотлари биз
учун дастуриламал бўлмоқда. Ана шу илмий-
амалий асарлар ва таълимотларга таяниб,
кенг миқёсда маънавий-маърифий режалар
ва тадбирларни амалга оширмоқдамиз. Та-
лабаларни маънавий ва маърифий соғлом
руҳда тарбиялашда "Президент зиё маска-
ни" деб аталган мажмуанинг роли ва аҳами-
яти бекиёсдир. Мазкур мажмуа И.Каримов
асарлари ва таълимотларини ўрганиш, улар-
ни тарғиб-ташвиқ этишининг илмий-амалий
марказига айланган. Мажмуа таркибидаги
маънавият ва маърифат кўргазмаси ёш та-
лабаларни ватанпарварлик, миллатпарвар-
лик ва фидоийлик руҳида тарбиялайди.
Кўргазма кўҳна ва бой тарихимиз, миллий
қадриятларимизни ҳам тарғиб-ташвиқ эта-
ди.

Хуллас, ТАҚИ жамоаси Президент Фар-
монлари ҳамда "Кадрлар тайёрлаш миллий
дастури" асосида ўзининг таълим-тарбия,
илм-фан, маънавият- маърифат соҳасидаги
ютуқлари келажакда ҳам баракали бўлиши
учун бутун куч-қувватини ва имкониятлари-
ни ишга солаверади.

МЕЪМОР

Республика миқёсидаги "Дизайн, тар-
ғибот, ташвиқот ва архитектура-2000"
мавзусидаги илмий-амалий конференци-
яда нафақат юқори мутахассисликка эга
бўлган кадрлар тайёрлаш даражасини
ошириш тўғрисидаги янги режа ва ривож-
ланиш концепцияларини тайёрлаш,
шу билан бирга, халқаро миқёсда-
ги янги муаммоларни доимий ра-
вишда чиқиб турадиган дизайн ва
архитектура ҳамда реклама соҳасига боғ-
лиқ бўлган ғояларни синтез қилиш маса-
лалари ҳам кўтарилди.

Илмий-амалий конференция бу борада-
ги муаммолар билан қизиқди. ТАҚИ, Сам-
ДАҚИ ва УрДУ каби олий таълим маскан-

ларининг ҳамкорлиги ҳар жиҳатдан мақсад-
га мувофиқдир.

Факультетимизда лойиҳаларни, илмий-из-
ланиш хўжалик шартномалари ҳамда давлат
бюджети ва инновация мавзусидаги ишлар-
ни бажаришга катта аҳамият берилмоқда.

Малайзия билан тузилган йирик
шартнома, "Архитектура лойиҳа-
лаш" кафедрасида бажарилаётган
хўжалик шартномаси ва "XX аср ма-
ҳалласи" мавзусидаги ишлар, "Архитекту-
ра тарихи ва назарияси" кафедраси томо-
нидан бажарилаётган "Муқарнас" ҳақидаги
йирик монография ҳам шулар жумласидан-
дир.

Архитектор кадрларга бўлган эҳтиёж кат-

Институт кутубхонасидаги чет эл адабиётлари бўлими-
га мутолаа учун кирган талаба ўзига ҳеч қандай қўл
маслигини билади.

ТЕНГДОШИ

БИЗНЕС ҲАМ
ЧЕТДА ЭМАС

Президентимиз бозор иқтисодиёти шароитида кичик ва ўрта бизнесни йўлга қўйиш, ривожлантириш зарурлигини, бизнесни бошқарадиган, уни кўнгилдагидай ташкил этадиган кадрларни тарбиялаш кераклигини қайта-қайта ўқитиб келадилар. Институтимиз ректорининг 1999 йил 24 августдаги 1/293 сонли буйруғи асосида ташкил қилинган икки йиллик бизнес мактаби халқ хўжалиги учун низоҳатда зарур кичик ва ўрта бизнесни бошқариш тармоқлари, хусусан менежмент, маркетинг, хўжалик ҳуқуқшунослари, молияни бошқариш, бухгалтерлик ҳисоби ва аудит, дизайн ва рекламадан иборат амалий тадбиркорлик фаолияти билим, кўникмаларини чуқур эгаллаган ташкилотчи, ташаббускор ёш мутахассисларни тайёрлайди.

Мактабга тўлиқ ўрта маълумотли, билимга чанқоқ ёшлар тест синовлари асосида қабул қилинади. Қишлоқ ёшларига давлат грантидан фойдаланиш имконияти берилган. Ўқув жараёни Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги тасдиқлаган низоҳат асосида олиб борилмоқда. Бизнес мактаби раҳбарияти мавжуд касб-хўнарс мактаблари, ўрта махсус ўқув юртлари ва улар қошида очилган шундай мактабларнинг профессор-ўқитувчилари билан ҳамкорлик қилиш, улардан ёрдам олиш ёки уларни қайта тайёрлашда кўмаклашишни режалаштириб қўйган.

Ҳозир 260 дан ортиқ талаба тахсил олмоқда. Республикадаги 50 га яқин кичик ва ўрта бизнес корхоналари билан яқиндан ҳамкорлик ўрнатилган. Мактабимиз талабалари бевосита юқоридаги корхоналарда ишлаб чиқариш амалиётида бўладилар. Уларнинг иш юритиш ва ишлаб чиқариш тартиб-қоидаларини ўрганиб қайтадилар.

Маънавий-маърифий тадбирлар мактабимизда муттасил равишда ўтказилляпти. Ўзбекистон халқ артисти Саидкомил Умаров раҳбарлигида ташкил этилган бадиий тўғарақда намойиш этилган "Шайтон ва фаришта" спектаклида Севара Мухитдинова, Азиза Иброҳимова, Шерали Содиков, Мардон Мамадалиев, Музаффар Исмолов қатнашдилар. Келгусида институт раҳбарияти назарда тутганидай, мактабнинг моддий-техника базасини янада яхшилаш, таълим-тарбия сифатини ошириш, халқ хўжалиги учун кўплаб бўлажак бизнесчи ёшларни тайёрлаш доимо диққат марказимизда туради.

Х.РАХИМОВ,
институт қошидаги
бизнес мактаби
директори муовини

Институт қошидаги лицей Тошкент шаҳри ва Тошкент вилоятининг истеъдодли ёшлари учун физика, математика ва чет тили фанларини чуқур ўргатишга ихтисослаштирилган бўлиб, у 1996 йил 1 сентябрдан бошлаб фаолият курсатиб келмоқда. Иқтидорли ёшлар танланиб, чуқур билим берилиб, мақсалли таълимга йўналтириляпти.

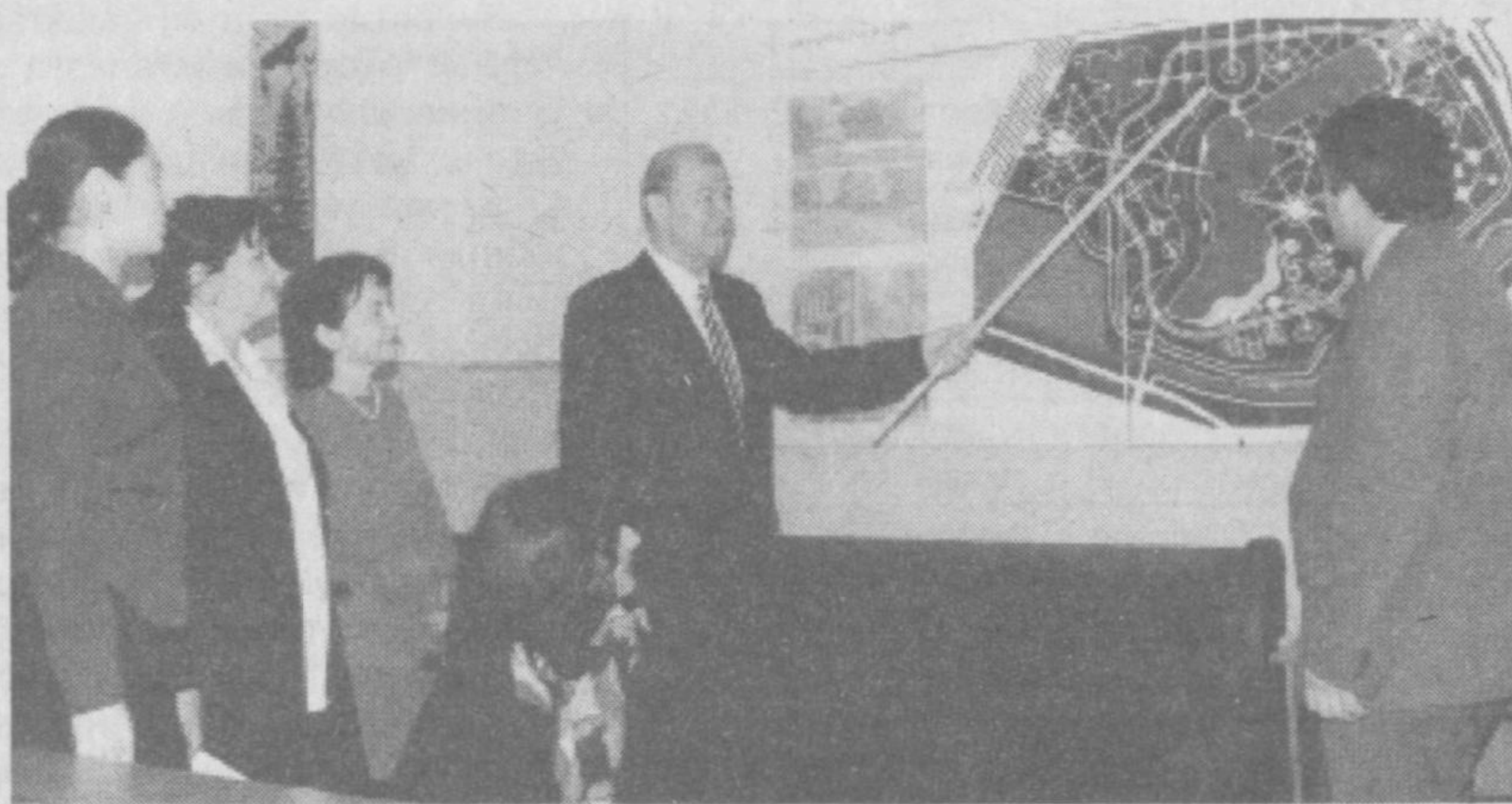
Институт раҳбарияти лицей ўқувчиларининг юқори савияда таълим ва тарбия олишлари учун етарли даражада моддий-техник база билан таъминлашга ёрдам бераётир. Ўқувчилар физика, химия лабораторияларидаги замонавий асбоб-ускуналардан, лингафон синфларидан, кутубхонадан тўла фойдаланмоқдалар. Лицей ўқувчилари

Uzluksiz ta'lim

ЛИЦЕЙ
АБИТУРИЕНТ
ТАЙЁРЛАЙДИ

га билим бериш учун институтнинг юқори малакали, катта педагогик тажрибага эга булган ҳодимлари жалб этилган. Кейинги 3 йил давомида лицейни битирганлардан 96 фойиздан кўпроғи турли олий ўқув юртларининг талабалари бўлишди.

Лицей ўқувчилари ҳар йили Тошкент

Ўқитувчи ва мураббийлар соҳа таълимини такомиллаштириш хусусида муттасил изланадилар.

Abiturientlar diqqatiga

Архитектура-қурилиш соҳасига қизиққан минглаб абитуриентлар ҳар йили бу даргоҳга ариза топширадилар. Институт бу йил ҳам ўз абитуриентларини кутиб қолади. Улар Давлат Тест маркази томонидан жамланган 2000 йилги натижалардан хабардор бўлиб қўйсалар, фойдадан холи эмас.

Код	Таълим йўналишлари	Фанлар(балл)	Қабул режаси		Аризалар сони	Ўтиш бали	
			г	ш		г	ш
1001	Математика	Ўзбек тили (1,1) Математика (3,1) Физика (2,1)	65	88	311	94,9	71
1016	Иқтисодиёт	Ўзбек тили (1,1) Чет тили (2,1) Математика (3,1)	35	41	164	128,4	97,4
1042	Касбга ўргатиш (техника йўналиши бўйича)	Ўзбек тили (1,1) Математика (3,1) Физика (2,1)	23	30	118	92,1	70
1054	Геология	Ўзбек тили (1,1) Математика (3,1) Физика (2,1)	5	8	27	87	68,2
1179	Дизайн	Ўзбек тили (1,1) Математика (2,1)	5	7	20	123,4	103,7
1180	Архитектура	Ўзбек тили (1,1) Математика (2,1)	15	20	39	108,5	70,6

ИЖОДКОР

та. Ўзбекистон Республикаси Давлат архитектура-қурилиш қўмитасининг маълумотларига кўра, лойиҳалаш муассасалари ва архитекторани бошқариш органларининг архитектор кадрларга бўлган эҳтиёжи қарийб 3,5 минг бирликни ташкил этади.

Юқорида қайд этилганлардан келиб чиқиб, архитектура таълими йўналиши бўйича кадрлар тайёрловчи олий таълим муассасаларига қабул режаларини имконият даражасига қараб белгилашни мақсадга мувофиқ деб ҳисоблардик.

Олий ва ўрта махсус таълим муаммолари институти қошида архитектура ва дизайн соҳалари бўйича мувофиқлаштирилган кенгаш тузишни таклиф қиламиз. Ўзбек

миллий архитектурасининг тарихи ва аъналарини чуқур ўрганиш учун талабалар ўқув амалиётини Ўзбекистоннинг тарихий шаҳарларида ташкил этиш лозим. Ҳар йили Марказий Осиё республикалари ўртасида битирувчи талабаларнинг кўрик-конкурси ўтказилса, архитектура-дизайн соҳасида ўқув-қўлланмалари яратиш йўлга қўйилса, архитектура ва дизайн соҳасида ёшларни тайёрлаш учун вилоят ва туманларда ўқув масканлари фаолият кўрсатса, яхши бўларди.

Замонавий архитектор қандай бўлса, биз шундай кадр тайёрлаб чиқаришимиз керак.

Йўлчи АБДУРАҲМОНОВ,
архитектура факультети декани

Tadbir

ГАП ЎРИНДА
ЭМАС

Институт иқтидорли талабаларини аниқлаш мақсадида ўтказилган "Энг билимдон, энг зукко" кўрик-танловда мавжуд 4 та факультетдан 8 нафар талаба иштирок этди. Бир нечта номинациялар асосида ўз билим, маҳорат ва ўқувларини намойиш этган ёшлар орасидан Севара Гелиязова, Анвар Исматуллаев, Талъат Ибрагимқуловларга томошабинлар ҳам, ҳакамлар ҳайъати ҳам тан беришди.

Зеро, бундай танловларга иштирок этишга ҳамма ҳам лойиқ топилавермайди. Гап ўрин эгаллашда эмас, балки талабанинг ўз истеъдодини кичик сахнада намойиш эта билишида.

Н. ВОХИДОВ

Hamkorlik

Институтимиз дунёнинг бир қатор ривожланган давлатлари билан туғридан-туғри алоқалар урнатган. Асосий мақсад чет эл инвестицияларини ва бюджетдан ташқари маблағларни таълим тизимига қиритиш ҳамда ривожланган мамлакатларнинг турдош олий ўқув юртлари билан алоқалар урнатиб, ўз қадимизни тиклашдир.

1993 йилда Германиянинг "БАУХАУЗ" университети билан илк алоқалар урнатилди. 1997 йилдан бошлаб темурийлар даврининг жаҳонга машҳур архитектура ёдгорликларидан бири Самарқанддаги "Шоҳи-занда" мажмуасидаги "Шодмулк оға" мақбарасини таъмирлаш ишлари германиялик мутахассислар билан ҳамкорликда олиб борилмоқда.

"БАУХАУЗ" университети билан 1998 йилда имзоланган янги ҳамкорлик шартномаси асосида Шахрисабздаги "Оқ сарой" мажмуасининг қурилиш ҳолатини урганиш, уни техноген таъсирлардан ҳимоялаш бўйича илмий изланишлар олиб борилмоқда.

Утган йилларда 50 дан ортиқ профессор-ўқитувчиларимиз чет элларда хизмат сафарларида бўлиб, кўплаб халқаро анжуманларда иштирок этиб, мутахассис ва талабаларга маърузалар ўқинди. Германиялик 20 га яқин мутахассис ва талабалар амалиёт ва хизмат сафарларида бўлишди. Айни вақтда бу университетда бир аспирант ва бир талабамиз тахсил олаётти.

Илмий изланишлар натижасида 20 дан ортиқ илмий мақоалар чет элларда чоп этилди, битта монография немис тилида босмага тайёрланди, "Ўзбекча-русча, инглизча қурилиш лугати" чоп этилди. Илмий-амалий ҳамкорликка қўшган катта ҳиссаларини инобатга олиб, бир гуруҳ "БАУХАУЗ" университети профессорлари институтимиз илмий кенгашининг фахрий аъзолари қилиб сайландилар. Бир гуруҳ ТАҚИ олимлари ҳам халқ-

ХАЛҚАРО АЛОҚАЛАР —
ЮКСАЛИШ ОМИЛИ

аро илмий жамиятлар аъзолари бўлишди. Шунингдек, институт Мисрдаги Қоҳира ва ал-Мансур университетлари билан ҳам ҳамкорлик шартномаларини имзолаган.

2000 йил халқаро "Умид" жамғармаси грантлари бўйича 3 нафар талабамиз, бири АҚШдан, 2 нафари Англиядан магистрлик унвонини олиб қайтдилар. Халқаро "Устоз" жамғармасининг АҚШ ва Франция давлатларида утадиган икки ойлик илмий тадқиқотлар грантларига икки ходимимиз муяссар бўлди.

"ТАСИС" дастури бўйича институтда амалга оширилган лойиҳалар "Кадрлар тайёрлаш миллий дастури"ни ҳаётга татбиқ қилишга ёрдам бераётир. Институт ушбу лойиҳа асосида замонавий компьютер, ризограф ва кутубхона ишини мувофиқлаштирувчи бир неча халқаро компьютер программалари билан таъминланди.

1991-2000 йилларда ТАҚИни 200 дан ортиқ хорижий талаба тугатди. 5 нафар аспирант номзодлик диссертацияларини муваффақиятли ёқлади. Ҳозир институтда 4 нафар чет эллик талаба, 1 нафар аспирант давлатлараро келишувлар ва шахсий шартномалар асосида тахсил олмоқда.

1998 йилда Малайзияда очилган умумжаҳон марказий Ислом музейида, Архитектура факультети устахонасида қиймати 5 минг АҚШ долларига тенг шартнома асосида тайёрланган Бухородаги "Калон" мадрасаси, Самарқанддаги "Гури Амир" мақбараси ва Имом Бухорий мажмуасининг макетлари экспонат сифатида намойиш этилмоқда.

2000 йил Исроилнинг Технион университети билан имзоланган шартнома АҚШдаги халқаро ривожланиш агентлигининг қиймати 100 000 долларга тенг гранти асосида амалга оширилмоқда. Ушбу шартномадаги ТАҚИнинг улуши 50000 АҚШ долларига тенг. Шартнома 2002 йилгача давом этади.

Институт олимлари ва талабаларининг халқаро лойиҳалар, дастурлардаги иштироки, авваламбор ривожланган мамлакатлардаги янги ўқув технологияларини урганиш, илмий-услубий изланишлар натижалари асосида жаҳон стандартларига жавоб берадиган, келажаги буюк Ўзбекистоннинг дунёга танитадиган юқори малакали архитекторлар тайёрлашга қаратилган.

Олинаётган халқаро грантлар институтнинг моддий-техник базасини мустаҳкамлашга ва ўқув жараёнини янги сифат даражасига кўтаришга қаратилмоқда.

Рихсивой ЮСУПОВ,
институт ректорининг биринчи муовини

АНДИЖОН ВИЛОЯТИДА ТЕСТ ЯКУНЛАРИ

Андижон маърифат масканларига бой бўлган вилоят ҳисобланади. Вилоятда 5 та олий, 18 та ўрта махсус билим юрти ва 580 дан ортиқ мактаб мавжуд.

Вилоятда 2000 йил тест имтиҳонида олий ўқув юртларида 12442 нафар абитуриент қатнашди. Улардан 1261 таси ўқишга қабул қилиниб, абитуриентларнинг тайёргарлик коэффициенти 0,10 ни ташкил этган. Вилоят абитуриентларининг тест имтиҳонидаги самарадорлиги 1997 йилда 43,05 фоиз бўлиб, республикада 8-ўринга, 1998 йилда 40,41 фоиз бўлиб, 7-ўринга, 1999 йилда 35,64 фоиз бўлиб, 6-ўринга тўғри келган бўлса, 2000 йилда ўзбек гуруҳлари бўйича 32,65 фоиз бўлиб 8-ўринга, абитуриентларнинг умумий контингентига нисбатан 12-ўринга тўғри келган. Демак, вилоят абитуриентларининг жавобдорлиги

DTM tahlili

рида самарадорлиги сайган. Бу

ҳалқ таълими тизимида катта камчиликка йўл қўйилганлигидан далолат беради. Чунки тест натижалари умумтаълим мактабларидаги таълимнинг самарадорлиги, ўқишга ёшларни қизиқтириш, ўқув юртларида тестни ўтказишга мукамал тайёрланиш, мактабнинг битирувчи синфларидаги ўқувчилар билан таълимий тестларни ўтказиш, тест технологиясини кенг тарғиб этиш ва бошқа тадбирлар билан боғлиқдир. Халқ таълими ходимлари шу соҳадаги ишларни етарлича ўтказмаганлар.

Тест натижаларини 1999 йилга таққосланганда 8 та фан бўйича пасайиш, фақат битта география бўйича ўсиш кузатилган. Шунга эътибор бериш керакки, география бўйича имтиҳон жуда кам соҳаларда ўтказилади. Тест натижалари қуйидаги жадвалда берилган.

1-Жадвал

Фан	1999 йил		2000 йил		
	самарадорлик	ўрин	самарадорлик	ўрин	
Она тили ва адабиёти	31.77	7	28.50	8	Камайган
Математика	35.18	7	34.88	8	Камайган
Физика	29.53	7	27.35	10	Камайган
Биология	39.57	6	34.48	9	Камайган
Химия	38.15	6	31.99	11	Камайган
Тарих	38.21	9	31.88	10	Камайган
География	40.73	14	40.92	6	Ўсган
Инглиз тили	36.60	8	33.93	10	Камайган
Немис тили	32.30	3	32.05	3	Ўзгармаган
Француз тили	34.34	5	30.55	7	Камайган

Статистик ишланмалар асосида Андижон вилоятининг шаҳар ва туманларида тест имтиҳони топширган абитуриентларнинг фанлар бўйича натижалари ҳисоблаб чиқилди. Уларнинг вилоят, туман ва шаҳарлари бўйича рейтинг кўрсаткичи қуйидаги жадвал ва гистограммада берилган.

2-Жадвал

Андижон вилояти шаҳар ва туманларини рейтинг кўрсаткичлари (Ўзбек гуруҳлари)

1	Пахтабод шаҳри	48.15	15	Андижон шаҳри	30.48
2	Куйганёр шаҳри	39.73	16	Марҳамат тумани	29.87
3	Хўжабод шаҳри	36.59	17	Избоскан тумани	29.85
4	Марҳамат шаҳри	34.43	18	Кўргонтепа шаҳри	29.75
5	Хонобод шаҳри	31.87	19	Улўғнор тумани	29.63
6	Қорасув шаҳри	31.80	20	Андижон тумани	29.62
7	Булоқбоши тумани	31.63	21	Балиқчи тумани	29.55
8	Олтинқўл тумани	31.63	22	Асака шаҳри	29.44
9	Хўжабод тумани	31.54	23	Бўз шаҳри	29.37
10	Шаҳрихон тумани	31.30	24	Асака тумани	29.09
11	Шаҳрихон шаҳри	31.20	25	Бўз тумани	28.96
12	Пахтабод тумани	31.19	26	Пойтуғ шаҳри	28.31
13	Жалақудуқ тумани	30.73	27	Охунбобоев шаҳри	27.38
14	Кўргонтепа тумани	30.66			

Вилоятнинг тестда энг юқори кўрсаткичга эришган туман ва шаҳарлари республиканинг илғор туман ва шаҳарларига таққослаб кўрилди. Фақат Хонобод шаҳрининг абитуриентлари тарихдан тестдаги самарадорлик бўйича республиканинг энг илғор туман ва шаҳари Денов шаҳри натижасига яқин кўрсаткичга эришган. Вилоятнинг бошқа илғор ҳисобланган туман ва шаҳарлари республикадаги илғор туман ва шаҳарлардан анча орқада эканлиги кўринади. Орадаги айирма 6 дан 16 фоизгача бўлган натижага тўғри келади. Буни қуйидаги жадвалдан аниқ кўриш мумкин.

3-Жадвал

Вилоят кўрсаткичлари				Республика кўрсаткичлари			
Фан	шаҳар, туман	Қатн. сони	Самарадор.	Вилоят номи	шаҳар, туман	Қатн. сони	Самарадор.
Ўзбек тили ва адабиёти	Хонобод	72	30.86	Қашқадарё вил.	Шаҳрисабз	154	35.95
Математика	Қорасув	16	40.97	Бухоро вил.	Галаосиё	22	48.86

Физика	Хўжабод тумани	120	30.51	Хоразм вил.	Хазорасп тумани	70	40.20
Биология	Шаҳрихон тумани	161	39.10	Самарқанд вил.	Каттақўрғон шаҳри	19	48.54
Химия	Шаҳрихон тумани	127	41.14	Самарқанд вил.	Каттақўрғон шаҳри	21	48.15
Тарих	Хонобод шаҳри	24	42.48	Сурхондарё вил.	Денов шаҳри	20	43.19
География	Булоқбоши тумани	31	44.98	Бухоро вил.	Жондор тумани	31	55.20
Инглиз тили	Хонобод шаҳри	41	37.80	Бухоро вил.	Когон шаҳри	40	53.75
Немис тили	Пахтабод тумани	125	37.47	Жиззах вил.	Фориш тумани	37	43.32
Француз тили	Булоқбоши тумани	102	35.13	Бухоро вил.	Ромитан тумани	34	48.69

Вилоят бўйича паст самарадорликка эришган туман ва шаҳарлар ўрганилди. Вилоятнинг бу соҳадаги аҳволи қуйидаги жадвалда берилган.

4-Жадвал

Фан	шаҳар, туман номи	Қатн. сони	Самарадор.	Вилоят номи	шаҳар, туман номи	Қатн. сони	Самарадор.
Она тили ва адабиёти	Шаҳрихон шаҳри	28	25.60	Самарқанд вилояти	Каттақўрғон шаҳри	22	21.21
Математика	Улўғнор тумани	116	31.51	Навоий вил.	Томди тум.	28	26.29
Физика	Хонобод шаҳри	17	23.20	Сурхондарё вил.	Бандихон тум.	35	21.27
Биология	Жалақудуқ тумани	245	31.66	Навоий вил.	Конимех тумани	40	26.46
Химия	Марҳамат тумани	102	27.97	Сирдарё вил.	Оқолтин тумани	3121	86
Тарих	Улўғнор тумани	78	28.63	Қорақалпоғистон Рес.	Тахياتош тумани	19	27.19
География	Балиқчи тумани	26	36.32	Сурхондарё вил.	Қизилқум тумани	21	28.84
Инглиз тили	Асака тумани	233	31.31	Сирдарё вил.	Ш.Рашидов тумани	37	22.82
Немис тили	Асака тумани	31	23.75	Жиззах вил.	Дўстлик тумани	17	19.12
Француз тили	Шаҳрихон тумани	19	26.02	Сирдарё вил.	Мирзаобод тум.	21	20.77

Андижон вилояти бўйича тест топшириқларининг 50-60 фоиздан кўпрогини еча олган абитуриентлар сони 1593 тани ташкил этган. Лекин абитуриентлар орасида 0.30 фоизгача бўлган топшириқни ҳал эта олганлар сони 5674 ни ташкил этади. Бундай абитуриентлар ўз билимини тўғри баҳолай олмаган ва тест имтиҳонига таваккалчилик билан келган.

Вилоятда фанлар бўйича имтиҳон топширишда юқори кўрсаткичга эришган туманлар ҳам мавжуд. Кузатишлар шуни кўрсатадики 6 та туман ўзбек тили ва адабиётидан, 4 туман географиядан, 2 туман биологиядан ва қолганлари чет тилидан юқори кўрсаткичга эришганлар. Фақат битта туман математикадан юқори кўрсаткичга эришган. Бу қуйидаги жадвалда аниқ келтирилган.

5-Жадвал

Фан	Туман номи	Абит. сони	Самарадор.
География	Олтинқўл тумани	8	56.25
География	Андижон шаҳри	6	51.39
Математика	Шаҳрихон тумани	13	50.64
Инглиз тили	Куйганёр шаҳри	7	50.40
Она тили ва адабиёти	Шаҳрихон шаҳри	22	48.86
Она тили ва адабиёти	Пахтабод тумани	296	48.65
Она тили ва адабиёти	Булоқбоши тумани	328	48.42
Она тили ва адабиёти	Пахтабод шаҳри	6	48.15
География	Кўргонтепа тумани	13	47.65
Биология	Жалақудуқ тумани	19	45.61
Инглиз тили	Шаҳрихон тумани	11	45.45
Она тили ва адабиёти	Андижон шаҳри	17	45.42
Она тили ва адабиёти	Хўжабод тумани	267	45.26
Биология	Улўғнор тумани	13	45.09
География	Булоқбоши тумани	31	44.98
Она тили ва адабиёти	Избоскан тумани	452	44.92

Пахтабод, Булоқбоши, Хўжабод, Избоскан туманларидан ўқиш истагини билдирган ёшлар сони кўп бўлган, натижа ҳам юқори бўлган.

Вилоят бўйича тест имтиҳонида паст натижага эришган абитуриентлар ҳам мавжуд. Уларнинг сони, туман ва шаҳри ва қайси фанлар бўйича паст кўрсаткичга эришганлиги қуйидаги жадвалда берилган.

6-Жадвал

Фан	Туман номи	Абит. сони	Самарадор.
Математика	Хонобод шаҳри	9	21.60
Немис тили	Жалақудуқ тумани	14	21.43
Француз тили	Олтинқўл тумани	7	21.43
Француз тили	Булоқбоши тумани	13	21.37
Немис тили	Пахтабод тумани	36	21.14
Инглиз тили	Қорасув шаҳри	12	21.06
Химия	Избоскан тумани	7	21.03
Немис тили	Шаҳрихон тумани	11	20.96
Немис тили	Балиқчи тумани	8	20.83
Немис тили	Марҳамат тумани	18	20.52
Француз тили	Избоскан тумани	6	20.37
Немис тили	Асака шаҳри	10	18.89
Инглиз тили	Андижон тумани	8	18.75
Химия	Кўргонтепа тумани	16	18.40
Француз тили	Бўз тумани	6	18.06
Химия	Марҳамат тумани	8	17.71

Вилоятда 10 га яқин мактаб ўқувчилари тестда айрим фанлардан юқори натижаларга эришган. Бу мактаб тажрибаси ўрганилиши керак. Пахтабоддаги 21-мактабдан 11 нафар ўқувчи математикадан, Шаҳрихон туманидаги 8-мактабда 17 нафар ўқувчи кимёдан, Булоқбоши туманидаги 27-мактабнинг 8 нафар ўқувчиси француз тилидан юқори кўрсаткичга эришган. Сўзсиз бу мактабларда таълим ва касбга йўллаш ишлари яхши йўлга қўйилган дейиш мумкин.

Вилоятнинг бир қатор мактабларидан ўқиш истагини билдирган ёшлар фанларда паст натижа кўрсатганлар. Бундай мактабларда таълим бериш ва ўқувчиларни касбга йўналтиришда кўп камчиликлар мавжуд.

Вилоят бўйича аттестатидаги ўртача балл "4"дан юқори бўлган абитуриентлар сони 5438 ни ташкил этган. Улардан 132 нафари 150 баллдан юқори натижа кўрсатиб, вилоятдаги ва республикадаги нуфузли олий ўқув юртларига кира олганлар. Уларнинг айримлари ҳақидаги маълумот қуйидаги жадвалда келтирилган.

7-Жадвал

Тил	Ихт.	Ўқув юрти номи	Туман номи	Аттестат баҳоси	Тест бали	Мактаб номери
1	35	Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия ун-ти	Марҳамат тумани	5	204.3	37
1	35	Тошкент давлат иқтисодиёт ун-ти	Пахтабод тумани	5	204.3	21
1	16	Тошкент давлат иқтисодиёт ун-ти	Асака тумани	5	203.3	11
1	20	Андижон муҳандислик-иқтисодиёт ин-ти	Марҳамат тумани	5	201.3	39
1	20	Андижон муҳандислик-иқтисодиёт ин-ти	Марҳамат тумани	5	196.8	3
1	35	Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия ун-ти	Булоқбоши тумани	5	195.9	10
1	20	Андижон муҳандислик-иқтисодиёт ин-ти	Жалақудуқ тумани	5	195.6	20
1	16	Андижон муҳандислик-иқтисодиёт ин-ти	Асака тумани	5	194.3	11
1	16	Тошкент давлат иқтисодиёт ун-ти	Балиқчи тумани	5	194.1	12
1	116	Ўзбекистон Миллий ун-ти	Кўргонтепа тумани	4.1	193.7	32
1	32	Ўзбекистон Миллий ун-ти	Бўз тумани	5	192.2	22
1	20	Андижон муҳандислик-иқтисодиёт ин-ти	Булоқбоши тумани	4.5	191.3	21
2	25	Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари ун-ти	Кўргонтепа тумани	4.8	189.7	1
1	20	Андижон муҳандислик-иқтисодиёт ин-ти	Кўргонтепа тумани	4	189.3	5
1	49	Тошкент молия ин-ти	Шаҳрихон тумани	5	185	22
1	38	Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия ун-ти	Шаҳрихон тумани	4.7	184.2	2

Аттестатга қўйилган юқори баҳо абитуриентнинг тестдаги натижасига мос келмаган ҳоллар ҳам учраган. Вилоятда 5438 ўқувчининг аттестатидаги ўртача баҳоси "4"дан юқори бўлган. Лекин уларнинг 4150 нафари тестда тегишли балларни тўплай олмаган ва ўқишга қабул этилмаган.

Хулоса қилиб шуни айтиш мумкинки, Андижон вилоятида абитуриентларни имтиҳонга тайёрлашда жуда кўп фойдаланилмаган имкониятлар мавжуд. Ҳар бир мактабда таълим сифатини яхшилаш, ўқувчиларда билим олиш ва касб ўрганишга интилишни шакллантириш, ўқиш истагини билдирган ўқувчиларга қўшимча дарс ўтиш, тест технологияси ва тестлар билан ўқувчиларни ишлашга ўргатиш, ҳозирги вақтда билимли, мустақил илм олишга қодир, кенг қамровли фикр юрита оладиган, фуқаролик туйғуси юксак даражада шаклланган ёшларни тарбиялаш асосий мақсад қилиб қўйилиши керак.

М.МУҲИТДИНОВ,
Давлат тест маркази директори

YURAK

So'z bo'lgisi kelar
Yuragimning—
Iliq so'z bo'lib,
O'ksik ko'ngillarni
Ko'tarsa.

Tabassum bo'lgisi kelar
Yuragimning—
Tund chehralarga inib,
Quvontirsa ko'zlarni.

Har tong yo'lakda
Gullarni ko'rib,
Bolalarni ko'rib,
She'r bo'lgisi kelar
Yuragimning.

O'LKAM

O'lkamning sarhadlari,
To'la paxtayu donga.
Turli ne'mat tortilar,
El sevgan dasturxonga.

Bir tomoni bog'u rog',
Mevalari sershira.
Uni yegan insonlar
Qarimaydilar sira.

Men kabi bolajonlar,
Quchog'ida yayraydi.
Kuch yig'ib ular har

chog',

Istiqbolga yaraydi.

Shahnoza XOLMAHMATOVA,
Shahrisabz shahridagi
102-ixtisoslashtirilgan
maktab o'quvchisi

USTOZIMGA

Ustozim sizga ta'zim
Aylamoq mening burchim.
Doim ayta so'zingiz:
"A'lo o'qi o'quvchim".

Sizning aytgan so'zingiz,
Bizlar uchun foydali.
Namuna siz o'zingiz,
O'rganamiz qoidani.

Bo'ling, ustoz, salomat,
Baxtimizga hamma vaqt.
Bizlarning iqbolimiz,
Siz uchun eng katta baxt.

Dilzoda DOVUDOVA,
Qo'qon shahridagi
32-maktab o'quvchisi

O'MOMO

Kechqurunda chiqasan,
Kunduzlari qochasan,
Kutib-kutib kechani,
Yoritasan ko'chani.

Gulnoza RAHIMOVA,
Toshkent shahridagi
256-maktabning 3-sinf
o'quvchisi

BAHOR

Yana bodom gulladi,

Keldimi bahor.

Qanot qoqib kelmoqda

Qushlar ham qator.

Qushlar chug'ur-chug'uri

Bog'da butoqda.

Qo'y-qo'zilar ma'raydi

Yashil o'tloqda.

Qutbiddin SHERALIYEV,
Siyob tumanidagi
11-maktabning
7-sinf o'quvchisi

YURTIM

Sen umidlar iqboli,
Hayotning sen chirog'i,
Istiqloling muborak,
O'zbeginning diyori.

Atab senga she'r bitdim,
Men bo'laman farzanding,
Qonundir har bir so'zing,
Olqishlar bugun qizing.

Gulnoza BOBOYEVA,
Sho'rchi tumanidagi
37-maktab o'quvchisi

YALPIZ

Ariqlar bo'yidan chiqibdi yalpiz,
Hidlari musaffo, barglari nafis.

Qo'l-yuzin chaygandek tip-tiniq suvga,
Ma'yus o'tiribdi go'yoki bir qiz.

Ariqdan pok suvlar shildirab oqar,
Yalpizga yoqadi bundayin ovoz.
Bahor oftobiga jilmayib boqar,
Maysaga husnini etadi noz-noz.

Ko'kdan shitir-shitir yog'ar yomg'irlar,
Payvasta yuvinar yomg'irga yalpiz.
Osmondan sochilar go'yoki durlar,
Chaqin shu'lasida go'zal mislsiz.

Baqadr giyohi yalpiz bahorning,
Uning ham ko'rkidir, ne'mati hamdir.
Nafasi eritar muzlarni, qorni,
U go'zal bahorning ziynati hamdir.

Nurali SHODIYEV,
Qo'shrabot tumanidagi
25-maktab o'quvchisi

dun terib keladigan bo'ldi.

Bir kuni Chiporoy daladan
qaytib kelsa, bolalari ham, Do'sjon
ham yo'q edi. Shunda uylaridan
sal narida — ko'l bo'yida o'ynab
yurgan jo'jalarining ovozi
qulog'iga chalinibdi. Chiporoy
yugurib borsa, mazza qilib o'ynab
yurgan bolalari, Do'sjon, yana bir
necha o'rdak bolalarini ko'ribdi.

bilan o'tadigan, jo'jalari esa
Do'sjonsiz zerikib kun
kechiradigan bo'lib qolishibdi.
Chiporoy qilgan ishidan ich-
ichidan pushaymon bo'lsa ham,
hech kimga, hatto bolalariga ham
bildirmas edi.

Do'sjon ham bir o'zi
chakalakzorda zerikib, jo'jalarni
qo'msab yashay boshladi. Chunki

turgan ekan. Do'sjon yugurib borib
jo'jani o'z vujudi bilan to'sib
qolibdi. Qirg'iyning changali,
panjalari Do'sjonning terisiga
botib, bir necha joyini shilib
yuboribdi.

Shunga qaramay, Do'sjon bo'sh
kelmabdi: u qirg'iyni bir necha
marta tishlab, patlarini, dumini
yulib olibdi. Dumi yulingan qirg'iy

VAFODOR
DO'ST

(Ertak)

Chiporoy g'azablanib qo-qog'lab
qattiq dod-voy solibdi. Chunki u
juda qizg'anchiq va rashkchi edi.

— Qo-qo-qo-qog', ho,
o'zingizga yangi hamroh topibsiz-
da, — deb Do'sjondan norozi
bo'libdi.

— Axir bular mening yangi
do'stlarim-ku, — debdi Do'sjon.

— Mayli, o'sha yangi
do'stlaring bilan qolaver. Sensiz
o'zimiz ham yashayveramiz, —
debdi va Do'sjondan ajralishni
xohlamagan bolalarining
yalinishlariga ham qaramay,
jo'jalarini oldiga solib jo'nab
qolibdi.

Shundan keyin yana
Chiporoyning kunlari qo'riqchilik

u jo'jalarga juda-juda o'rganib
qolgan edi.

Oradan kunlar o'tdi.

Bir kuni negadir Do'sjon
bezovta bo'la boshlabdi. Hamma
yoqni qop-qora bulut qopladi.

Do'sjon esa bezovtaligi ortib,
yuragi nimanidir sezganday
bo'lar, hadeb u yoqdan-bu yoqqa
yurib, o'zini qo'yarga joy topa
olmasdi. Oxiri o'zidan-o'zi
yugurgancha Chiporoy
yashaydigan uy tomon yo'l oldi.
Do'sjon yeldek uchib borar,
nimadandir qattiq xavotirda edi.
Avval o'zi yashagan kulbachaga
yetib keldiyu, rostdanam juda
katta xavf-xatarning ustidan
chiqdi: katta bir qirg'iy jo'jalaridan
biriga chang solishga shaylanib

Do'sjonning hamlasidan arang
qutulib, qochib qolibdi. Shunda
qayoqdandir "qo-qog'" deb
Chiporoy yetib kelibdi. Bo'lgan
voqeani eshitib, Do'sjonga rahmat
aytibdi, uni behuda xafa qilgani
uchun kechirim so'rabdi.

Jo'jalar ham: "Kechiring,
oyimlarni kechira qoling", deb
chiy-chiylab yolvorishibdi.

Shu voqeadan keyin ular ahil-
inoq bo'lib yashay boshlashibdi.

Agar bilgingiz kelsa, Chiporoy,
jo'jalar va Do'sjon hozirgacha
shodu xurramlikda kun kechirib
yurgan emish.

Muxlisa FAYZ,
Toshkent shahar Oybek
nomidagi 115-o'rta
maktabning 4-a
sinf o'quvchisi

LESSON 6
АЙРИМ УНДОШ ҲАРФЛАРНИНГ
ЎҚИЛИШИ
(ДАВОМИ)

Айрим ундош ҳарфлар (c[si:] g[dʒi:], s[es], x[exs]) ўрнига қараб, турлича ўқилади, масалан:

С [si:] ҳарфи e, i, y ҳарфларидан аввал келса [s] деб, а, о, u ва ундошлардан аввал келса [k] деб ўқилади.

ЎРГАНИШ УЧУН МАШҚЛАР

1.cell [sel]	2.cap [kæp]	3.clock [klɔk]
civic [sivik]	cold [kɔld]	black [blæk]
cynic [sinik]	cut [kʌt]	tact [tækt]

Шунингдек, g [dʒi:] ҳарфи e, i, y ҳарфларидан аввал [dʒ] ДЖ, а, о, u ҳарфлари ва

ИНГЛИЗ ТИЛИ
САБОҚЛАРИ

ундошлардан аввал сўз ва сўз охирида [g] г деб ўқилади.

ЎРГАНИШ УЧУН МАШҚЛАР

1.cage [keɪdʒ]	2.bag [bæɡ]	3.dog [dɒɡ]
gem [dʒem]	god [ɡɒd]	glide [ɡlaɪd]
gibe [dʒaɪb]	gun [ɡʌn]	sad [sæd]
gym [dʒɪm]	legal [li:ɡəl]	grade [ɡreɪd]

S [es] ҳарфи унли ҳарфлар ўртасида (tease), сўз охирида унлидан сўнг (tays) ва жарангли ундош ҳарфлардан кейин (goods) [z] З деб ўқилади. Бошқа ҳолларда S [es] деб ўқилади, одатда сўз бошида ва жарангсиз ундошлардан олдин шундай

ўқилади.

ЎРГАНИШ УЧУН МАШҚЛАР

1.tease [ti:z]	2.toys [tɔɪz]	3.sit [sɪt]
please [pli:z]	boys [bɔɪz]	lost [lɒst]
pose [pəʊz]	goods [ɡu:dz]	sport [spɔ:t]
rose [rəʊz]	lose [lu:z]	loss [lɒs]

X [eks] ҳарфи ҳам икки хил ўқилади: ундош ҳарфдан олдин ва сўз охирида [KS] КС, масалан: fix, extract деб, урғули унлидан аввал эса [gz], exalt деб ўқилади.

ЎРГАНИШ УЧУН МАШҚЛАР

1.fix [fiks]	2.exalt [ɪɡ'zɔ:lt]
extract [ɪks'trækt]	exotic [ɪɡ'zɔ tik]
box [bɒks]	exert [ɪɡ'zɜ:t]
explode [ɪks'pləʊd]	exist [ɪɡ'zɪst]
ox [ɒks]	

Good bye!

Вилоят, туман халқ таълими бошқармалари ва мактаб директорлари диққатига!

“O‘ZDAVKITOBSAVDOTA‘MINOTI” очик акционерлик жамияти
2001-2002 ўқув йили учун таълим-тарбия ўзбек ва қардош тилларда олиб
бориладиган мактабларнинг 2—11-синфларига мўлжалланган дарсликларни таклиф
этади ва республикамизнинг барча вилоятларига етказиб беради.
Улгуржи савдога 10-15 фоиз чегирма берилади.

Ўзбек тили
2-синф

Н.Бикбаева. Математика
Н.Бикбаева. Математика
дафтари № 1
Н.Бикбаева. Математика
дафтари № 2
Х.Эгамов. Ўзингиз қуринг
ва ясанг
К.Қосимова. Она тили
А.Григорянц. Атрофимизда
ги олам
Т.Фафорова. Ёзув даф-
тари

3-синф

М.Ғуломов. Хуснихат
Н.Умарова. Ўқиш китоби
Р.Толипова. Русский язык
С. Фузаилов. Она тили
4-синф
А.Григорянц. Кундалик ку-
затиш дафтари
Р.Икромов. Она тили.
Р.Толипова. Русский язык.
А.Григорянц. Табиатшунос-
лик

5-синф

Т.Пошшахўжаева. Меҳнат
таълими
У.Маҳкамов. Ватан туйғуси
С.Булатов. Ганчорлик
Ж.Икромов. Математика
Р.Толипова. Русский язык
Н.Каримов. Адабиёт
Л.Жўраев. Инглиз тили
дафтари
У.Пратов. Ботаника 5—6-с.
Б.Аҳмедов. Ватан тарихи-
дан ҳикоялар
Х.Неъматов. Она тили.
З.Шайхутдинов. Немис
тили.

6-синф

А.Кабилов. Жаҳон тарихи
Х.Неъматов. Она-тили
Р.Толипова. Русский язык
А.Саъдуллаев. Ўзбекистон
тарихи
Қ.Йўлдошев. Адабиёт
7-синф
А.Мухаммаджонов. Ўзбе-
кистон тарихи
А.Ғайбуллаев. Геометрия
Т.Қурбонов. Миллий истиқ-
лол ғояси ва маънавият асос-
лари
П.Ғуломов. Туркистон таби-
ий географияси
О.Мўминов. Ўзбекистон та-
биий географияси

Қ.Йўлдошев. Адабиёт
С.Исломбекова ва б. Русский
язык

Д.Шодиев. Физика
Х.Неъматов. Она тили.
Ш.Алимов. Алгебра.
С.Тешабоев. Анорганик кимё.

8-синф

А.Каттабеков. Адабиёт
Н.Ғайбуллаев. Геометрия
И.Смирнова. Инглиз тили
З.Акрамов. Ўзбекистон иқти-
содий географияси.
Р.Фармонов. Жаҳон тарихи
Ш.Алимов. Алгебра.

9-синф

Б.Тўхлиев. Ўзбек адабиёти
А.Каримова. Русский язык
Д.Шодиев. Физика
М.Нишонов. Анорганик кимё.

10-синф

Ж.Раҳимов. Ўзбекистон тари-
хи

Р.Толипова. Русский язык
Т.Жалолов. Инглиз тили
А.Рафиқов. Амалий география
Тўплам. Миллий истиқлол
ғояси: асосий тушунча ва тамо-
йиллар.

Тўплам. Ўзбекистон Респуб-
ликаси Конституцияси

11-синф

Н.Шахмаев. Физика

Т.Жалолов. Инглиз тили

Қирғиз тили

2-синф

Н.Бикбаева. Математика даф-
тари №1

Н.Бикбаева. Математика даф-
тари №2

3-синф

Н.Бикбаева. Математика

4-синф

Н.Бикбаева. Математика

А.Григорянц. Дневник на-
блюдений

5-синф

Б.Аҳмедов. Ватан тарихи

7-синф

А.Умронхўжаев. Техникавий
графика асослари

А.Ғайбуллаев. Геометрия

8-синф

З.Акрамов. География

Қозоқ тили

2-синф

А.Григорянц. Атрофимиздаги
олам

М.Омаров ва б. Она тили

3-синф

Н.Бикбаева. Математика

5-синф

Ж.Икромов. Математика

6-синф

П.Мусаев. География

7-синф

Н.Ғайбуллаев. Геометрия

8-синф

А.Мамажонов. Анорганик
кимё

Ш.Алимов. Алгебра

А.Абдуқодиров. Информа-
тика ва ҳисоблаш техникаси
асослари

9-синф

А.Абдуқодиров. Информатика
ва ҳисоблаш техникаси асосла-
ри

Ш.Алимов. Алгебра

10-синф

А.Абдуқодиров. Информатика
ва ҳисоблаш техникаси асосла-
ри

Тожиқ тили

2-синф

А.Григорянц. Атрофимиздаги
олам

Н.Бикбаева. Математика

Х.Сабоҳий ва б. Ўқиш кито-
би

3-синф

А.Воҳидов. Забони мадори

Н.Бикбаева. Математика

4-синф

А.Григорянц. Кундалик куза-
тиш дафтари

5-синф

Б.Аҳмедов. Ватан тарихи

6-синф

Т.Одилов. Ботаника

Ж.Икромов. Математика

7-синф

А.Умронхўжаев. Техникавий
графика асослари

А.Ғайбуллаев. Геометрия

Ш.Алимов. Алгебра.

8-синф

А.Абдуқодиров. Информатика
ва ҳисоблаш техникаси асосла-
ри

А.Мамажонов. Анорганик
кимё

Ш.Алимов. Алгебра.

9-синф

А.Абдуқодиров. Информатика
ва ҳисоблаш техникаси асосла-
ри

Туркман тили

2-синф

А.Григорянц. Атрофимизда-
ги олам

К.Абдуллаев. Ўқиш китоби

3-синф

Н.Бикбаева. Математика

5-синф

Ж.Икромов. Математика

Б.Аҳмедов. Ватан тарихи

Ў.Пратов. Ботаника

7-синф

Ш.Алимов. Алгебра

8-синф

А.Абдуқодиров. Информатика
ва ҳисоблаш техникаси асосла-
ри

А.Мамажонов. Анорганик
кимё

9-синф

А.Абдуқодиров. Информатика
ва ҳисоблаш техникаси асосла-
ри

Ш.Алимов. Алгебра

10-синф

А.Абдуқодиров. Информатика
ва ҳисоблаш техникаси асосла-
ри

Рус тили

2-синф

А.Григорянц. Дневник на-
блюдений

М.Тўхтаходжаева. В месте с

**Ҳисоб-китоб нақд ва пул ўтказиш йўли билан амалга
оширилади. Мурожаат учун манзил: Тошкент шаҳри,
Навоий кўчаси, 30-уй.**

**Телефон: 8-(372) 144-81-40,
144-53-77 Факс: 144-23-94**

Урганч шаҳри:	8-(362-22) 4-32-11
Навоий шаҳри:	8-(436-22) 5-44-57
Самарқанд шаҳри:	8-(366-2) 29-53-86
Бухоро шаҳри:	8-(365-22) 31-44-7
Қарши шаҳри:	8-(375-22) 56-12-7, 57-34-7
Термиз шаҳри:	8-(376-22) 31-104
Андижон шаҳри:	8-(374-2) 46-27-08
Наманган шаҳри:	8-(369-22) 62-110
Фарғона шаҳри:	8-(373-2) 24-56-90
Марғилон шаҳри:	8-(373-2) 33-55-83, 33-36-83
Нукус шаҳри:	8-(361-21) 5-30-69
Гулистон шаҳри:	8-(367-2) 25-03-88
Жиззах шаҳри:	8-(372-22) 4-18-41

ЕР
ЮЗИДАБМТнинг ЯНГИ
ТАШАБУСИ

БМТ Африкада СПИДнинг тарқалишини тўхтатишга кўмак бериш борасида янги компания (ҳаракат)ни бошлади. Компаниянинг мақсади эпидемияга бор диққат-

этиборни қаратиш ва қарши курашиш учун маблаг тўплашдир. БМТ дори-дармонлар сотиш билан шуғулланувчи йирик компанияларни минтақага СПИДни даволашда керак бўладиган арзон дориларни олиб келишлари имкон яратмоқда. Бош котиб ўринбосари Луиз Фрешеттнинг билдиришича, дори-дармонлардан ташқари тиббий даволаш курсларини амалга оширадиган махсус клиникалар ҳам келтирилиши лозим.

БЎЛҒУСИ УЧРАШУВ

Венесуэла мудофаа вазири Хосе Висенте Рангелнинг хабар беришича, Венесуэла ва Россия давлатлари ҳарбий технологияларни айрибошлаш ҳамда сармоя бора-сида шартнома тузишга келишиб олганлар.

Бу борадаги шартнома эса президент Уго Чавеснинг 13 май куни Москвага уюштирилган сафари чоғида имзоланади. Хосе Рангель эса

ўзининг бир оз аввалроқ кутилаётган ташрифида Сергей Иванов билан учрашади ва Венесуэланинг Россия билан ҳарбий иттифок тузиш тўғрисидаги ниятини рад этади. Чунки, биз куролланиш пойгасидан манфаатдор эмасмиз, қолаверса, бирор давлат билан курул сотиб олиш борасида мусобақалашганимиз ҳам йўқ, бизнинг сиёсатимиз — тинчлик сиёсатидир, дея гапирди мудофаа вазири.

МУҲОЖИРЛАР
СОНИ ҚИСКАРАДИ

Австралия ҳукумати мамлакатга ноқонуний равишда кириб келаётган қочқинларни расмий қабул қилиш меъёрини пасайтиришни режалаштирди. Би-Би-Сининг хабар беришича, Австралияга ҳар йили 12 минг атрофида қочқинлар келар экан. Эндиликда, ноқонуний ташриф буюрувчиларни расмий қабул қилиш икки баробарига қисқаради. Муҳожирлик масаласи билан шуғулланувчи вазирлик раҳбарининг билдиришича, ўтган йилги келувчиларнинг 4 мингдан ортиғи ноқонуний тарзда кириб келган эдилар.

ҲЕЧ КИМ
МАНФААТДОР
ЭМАС

Покистон ҳарбий маъмурияти раҳбари генерал Парвез Мушарраф ўз давлатининг Ҳиндистон билан курулланиш пойгаси ўйнашидан манфаатдор эмаслигини билдирди. Мушарраф ўз сиёсатини, шунингдек, ядровий курулланиш борасида ҳам босиқлик билан иш олиб боришини айтган. Генералнинг фикрича, Кашмир муаммосини ҳам халқаро ҳамжамият ҳомийлиги остида музокаралар олиб бориш усули билан ҳал этиш мумкин. Эсласак, 1998 йилнинг май ойида Покистон ва Ҳиндистоннинг ҳар бири ер остидаги полигонларида ядровий куруллар тажрибасини ўтказишган, бу эса жаҳон ҳамжамияти норозилигига сабаб бўлган эди.

БОРОДИН ҚАЧОН
ИШГА ЧИҚАДИ

“Интерфакс”нинг хабар беришича, Россия-Белорус Иттифоқи давлат котиби Павел Бородин мамлакатда май байрами шодиёналари ўтказилганидан сўнг ишга чиқиши мумкин. Маълумотларга кўра, махбуслик азобини татиб кўрган давлат котиби, айни пайтда Москва шаҳри шифохоналаридан бирида тиббий муолажа олишни давом эттирмоқда.

Кимё назарияси соҳасида XIX асрнинг энг ёрқин кашфиётчиларининг этибори асосан кимёвий реакцияларнинг давом этиш жараёналарига қаратилди. Маълумки, кимёвий реакциялар турли тезликларда юз беради ва бу реакциялар вақтида иссиқлик чиқарилиши ёки иссиқлик ютилиши ҳодисалари юз беради. Бундан ташқари бундай реакциялар қайтар ёки қайтмас бўлиши ҳам мумкин. Бу ҳодисаларни ўрганиш жараёнида термодинамика фанига асос солинди. Термодинамика сўзи иккита юнон сўзидан ташкил топган: “терме” — “иссиқлик” ва “динамис” — “куч” демакдир.

Термодинамика фан сифатида XIX асрнинг ўрталарига келиб ўрганила бошланди. Ўз номидан кўриниб турибдики, у иссиқлик ҳаракатлари ва улар билан боғлиқ ҳодисаларни ўрганади. Термодинамика аввало физик жараён ва ҳодисаларни тушунтириб беришда кўл келди ҳамда кўп ўтмай у кимё соҳасида ҳам ўз ўрнини топди.

Шу орада америкалик буюк назариётчи олим Жозайн Уиллард

Nobel mukofoti sohiblari

лан танишиб ўтамыз. Бу соҳада дастлабки қадам қўйганлардан бири олмониялик физик-кимёгар Вальтер Нернст ҳисобланади. У ўзининг назарий ҳисоб-китоблари асосида термодинамиканинг асосий қонунларидан бири (Нернст теоремаси)ни яратди. Бу қонуннинг мазмуни қуйидагича таърифланади: физик системанинг энтропияси температура мутлақ(абсолют) нолга интилганда, системанинг параметрларида боғлиқ бўлмай қолади ва ўзгармайди. Макс Планк Нернст теоремасини барча жисмларнинг энтропияси мутлақ нол температурада нолга тенг бўлади деган гипотеза билан тўлдирди.

Термодинамиканинг учинчи бош қонуни деб ном олган бу теоремадан моддаларнинг мутлақ нол яқинидаги ҳоссалари ҳақида муҳим натижалар келиб чиқади. Масалан, ўзгармас ҳажмдаги ва ўзгармас босимдаги солиштирма иссиқлик

1929 йили Копенгагендаги олимлар анжуманида ёш америкалик (асли Норвегияда туғилган) тадқиқотчи олим Ларс Онсагернинг илмий маърузаси кўпчилиكنи қизиқтириб қўйди. Бу ерда у ўзининг электролитларнинг концентрациялари билан уларнинг электр ўтказувчанликлари ва бошқа катталиклари билан боғлиқлигини кўрсатиб берувчи ифодалар ёрдамида олинган илмий натижалари тўғрисида ҳисобот берди. 1931 йили машҳур илмий ойнома Physical Review саҳифаларида унинг турли термодинамик жараёнлар, жумладан, иссиқлик узатилиши, диффузия ва эриш кабиларни акс эттирувчи тенгламалар ёритилган илмий мақоласи чоп этилди. Айнан тенглама ва ифодалар термодинамик номувозанат жараёнлар учун Онсагер теоремасининг яратилишига асос бўлди.

У ўз гоёлари ва илмий тафакку-

Кимёвий термодинамика
асосчилари

Гиббс термодинамикага энтропия тушунчасини киритди. Австриялик физик-кимёгар Л. Больцманнинг таърифи бўйича энтропия физик системанинг тартибсизлиги ўлчовидир. Системадаги тўлиқ тартиб энтропиянинг минимум қийматига тўғри келади; ҳар қандай тартибсизлик уни ўсишига олиб келади. Энтропиянинг қизиш, совиш, эриш, буғланиш ва умуман кимёвий реакциялардаги ўзгаришини ҳисоблашнинг умумий усуллари мавжуд. ҳисоблашларнинг бу усуллари термодинамиканинг ажралмас қисмини ташкил этади ва уларнинг ҳаммаси у ёки бу тажриба натижаларидан фойдаланишга асосланади.

Тушунарлироқ бўлиши учун Больцманнинг энтропияга берган таърифига бир мисол келтириб ўтамиз. Каттик жисмларда яъни кристалл панжарали моддаларда энтропия қиймати минимал бўлади. Каттик кристалл ҳолда турган музнинг эриши билан унинг энтропияси орта боради, сабаби сув ҳолатига ўтаётган музни ташкил этган молекулаларнинг тартибсизлиги орта боради. Шу йўл билан музнинг сувга айланиш пайтида энтропия 1,5 баробар ортади. Сувнинг бугга айланиш жараёнида эса у 4 баробар ўзгаради.

Энди термодинамиканинг ривожланишида ўз илмий изланишлари билан дунёга танилган ҳамда ўз даврида Нобел мукофотида сазовор бўлган буюк кимёгар олимлар би-

сигимлари нолга айланади, кенгайиш ва босим термик коэффициентлари ҳам нолга тенглашади. Бу қонундан термодинамик жараёнларнинг чекли кетма-кетлигида абсолют нол температурага эришиш мумкин эмаслиги ҳам келиб чиқади.

Кимёвий термодинамика ривожига қўшган улкан ҳиссаси учун Вальтер Нернст 1920 йили кимё соҳасидаги Нобел мукофоти билан тақдирланди.

Жуда паст температураларда энтропияни ўрганиш бўйича олиб борилган илмий тадқиқотлар давомида, олимлар Кельвин бўйича бир градусгача паст температурани олишга эришдилар. Бу йўналишда америкалик кимёгар олим Уильям Фрэнсис Жоокнинг олиб борган илмий изланишлари муҳим ўрин эгаллайди. У ўзининг илмий лабораториясида Кельвин бўйича 0,01 градус бўлган паст температурага туша олди. У бундай паст температурага ўзи яратган адиабатик магнитланиш усулини қўллаш орқали эришди. У яратган кашфиётлар асосида ўта паст температураларда моддаларнинг кимёвий ҳоссаларини ўрганишга кенг йўл очилди. Ўта паст температуралар соҳасида эришган илмий ютуқлари ва кимёвий термодинамика ривожидagi хизматлари учун У. Жоок 1949 йили кимё соҳасидаги Нобел мукофотида лойиқ деб топилди.

ри билан бошқа ҳамкасбларидан анча илгарилаб кетган эди. Факатгина қирқинчи йилларнинг охирига келибгина белгиялик тадқиқотчи Илья Пригожин ўз изланишлари билан Онсагер назариясини қўллаб қувватлай олди. Брюссел университети кафедра мудирини бўлиб ишлаш давомида И. Пригожин ўзининг термодинамик қайтмас жараёнларга бағишланган ва бу соҳада янги илмий йўналишларнинг очилишига сабаб бўлган монографиясини эълон қилди.

Пригожин номувозанат системада қисмий локал мувозанат ҳолатлари билан боғлиқ бир қатор янги гоёларни олға сурди ва шулар асосида кўпчиликка таниш бўлган “Пригожин теоремаси”ни яратди.

Факатгина 1960 йилларга келибгина термодинамик қайтмас жараёнларни ўрганиш қанчалик зарур эканлиги маълум бўла бошлади. Шу сабабли ҳам Ларс Онсагер 1968 йилги кимё соҳасидаги Нобел мукофотида лойиқ кўрилди. Унинг ҳамкасби Илья Пригожин эса бу юксак мукофотга 1977 йили сазовор бўлди.

Кимё соҳасидаги бошқа Нобел мукофоти соҳиблари билан сизларни кейинги мақолаларимизда таништириб борамиз.

Абдумажит ТЎРАЕВ,
Физика-математика фанлари номзоди, Ўзбекистон Физика жамияти хайъати аъзоси.

ПРЕЗИДЕНТНИНГ
ТУҒИЛГАН КУНИ

“Новости” ахборот маҳкамасининг хабар беришича, Ироқ Миллий мажлиси президенти Саддам Хусайн туғилган кун — 28 апрелни халқнинг миллий байрами сифатида нишонлаш тўғрисидаги қонун лойиҳасини қабул қилди. Энг оғир даврларда мамлакат аҳолисида раҳбарлик қилганлигини, жосусларга ва суиқасд уюштириш режаларига қарши курашганлигини юқори баҳолаш мақсадида мазкур қонун лойиҳаси қабул қилинди. Лойиҳа Ироқдаги юқори ҳокимият органи бўлмиш Революцион қўмондонлик кенгаши томонидан тасдиқланиши керак.

ЖОСУСЛИКДА
АЙБЛАНМОҚДА

Британиянинг “Sunday Times” газетасининг ёзишича, Иерусалимда Исроил махсус хизмати ходимлари Россия фойдасига жосуслик қилишда гумон этилаётган Исроил армиясининг собиқ бригада генерали Ицхак Иаковни хибсга олдилар. Маълум бўлишича, генерал ўз вақтида Исроил ядро лойиҳасида қатнашган. Ҳукумат махсус хизматининг маълумотларига кўра, Иаков истеъфога чиққан кезларида бир рус аёли билан керакли ҳужжатлар борасида алоқада бўлган. Ҳозирда Исроил давлати уни айбдор сифатида хибсга олинганлиги ҳақида батафсил маълумот тарқатгани йўқ. Исроил ва Америка фуқаролигига эга бўлган 75 ёшли генерал биринчи бор 28 март куни қамоққа олинган эди.

ЭСТРАДА ЯНА ХИБСГА ОЛИНДИ

Филиппиннинг собиқ президенти Жозеф Эстрада иқтисодий жиноятларда айбланиб қайтадан хибсга олинди. Ҳозирда у мамлакат раҳбари бўлган икки йиллик фаолияти вақтида 80 миллион доллар маблагни ўзлаштириб юборишда айбланмоқда. Лекин, бу сафар Эстрада гаров эвазига озод этилмайди. Собиқ президент эса ўзига қўйилаётган айбни қатъий рад этди. Хибсга олиш чоғида пойтахт Маниладаги Эстрада уйи олдида норози бўлган унинг тарафдорлари ва полиция ўртасида тўқнашув юзага келди.

Ёдга олсак, бундан бир оз аввал собиқ президент гаров эвазига озод этилган эди.

ҲАРБИЙЛАР АЙБЛАНМОҚДА

1998-99 йиллар мобайнида Косоводаги албан аҳолисида нисбатан жиноятлар қилган югослав армиясининг 183 нафар ҳарбий хизматчиси устидан далилларга асосланган ҳолда жиноий иш қўзғатилди. Ўз навбатида бу Косово фожеалари сабабчиларига етарли жазо берилмапти дея, Югославия ҳукуматини танқид остига олган ҳуқуқ-тартибот органлари ва оммавий ахборот воситаларига муносив жавоб бўлади. Ўша вақтдаги югослав хавфсизлик кучлари амалга оширган операциялар оқибатида бир неча минг албан ҳалок бўлган ҳамда кўпчилик ўз уйларини ташлаб кетган эдилар.

РУСЛАРНИНГ ҚАТЪИЙ ТАЛАБИ

Россия ташқи ишлар вазирлигининг ахборот ва матбуот департаментининг хабар беришича, расмий Москва Норвегиядан “Чернигов” кемасининг қайтарилишини қатъий талаб этмоқда. Маълум бўлишича, 20 апрель куни Норвегиянинг Шпицберген туманидаги қирғоқни кўриқлаш хизмати балиқ овлаш қондасини бузганликда гумон этиб русларнинг балиқчи кемасини қўлга олган эди. Россиянинг Норвегияга юборган нотасида, Норвегия ҳукуматининг рус кемасига нисбатан олиб бораётган муносабати халқаро ҳуқуқ нормаларига мос келмаслиги баён этилган.

МИЛЛИЙ ТЕАТР САНЪАТИ КУНЛАРИ

Маданият ишлари вазирлиги, "Ўзбектеатр" ижодий-ишлаб чиқариш бирлашмаси, Республика "Маънавият ва маърифат" Кенгаши мустақиллигимизнинг ўн йиллигига бағишлаб миллий театр санъати кунларини ўтказмоқда. Тадбир Ҳамза номидаги Ўзбек давлат академик драма театри иштирокида Андижон, Фарғона, Наманган вилоятлари бўйлаб ўтказилмоқда. "Илҳомимиз, ижодимиз сенга бахшида, она Ватан!" шиори остида ўтадиган бу тадбир 25 апрел куни Андижонда Усмон Азимнинг "Кундузсиз кечалар" пьесаси билан бошланди.

Водийлик санъат ихлосмандлари, шунингдек, Хайдар Муҳаммаднинг "Сехри танбур", Муҳаммад Хайруллаевнинг "Энага", Эркин Хушвақтовнинг "Чимилдик" асарларини томоша қиладилар. Театр жамоаси мухлисларига Алишер Навоий таваллудининг 560 йиллигига бағишлаб тайёрланган "Ажаб саодат эрур" адабий-музика театрлаштирилган томошасини ҳам ҳавола этмоқда.

Театр жамоаси ва унинг негизда ташкил этилган "Маънавият ва маърифат" гуруҳи ҳам ўн беш кун давомида дала меҳнаткашлари, турли корхона ва ташкилотларнинг ишчи ва хизматчилари билан учрашувлар ўтказди.

Вазирлар Маҳкамасининг Ўзбекистон Республикаси мустақиллигининг 10 йиллигини нишонлашга тайёргарлик кўриш ва ўтказиш тўғрисидаги қарорининг маданий-маърифий йўналишдаги тадбирлари дастурига киритилган мазкур Театр санъати кунлари Қорақалпоғистон Республикаси ва вилоятларда халқимиз, айниқса, ёшларни миллий театр санъатимиз ютуқлари билан яқиндан таништиришда муҳим аҳамияга эга бўлади.

(ЎЗА)

Бу ўша. Кўпчиликка маълум ва машҳур бўлган кизикчи Валижон Шамсиевдир. Саҳнада кизикчи, аскиячи, ҳатто актёрлик маҳорати билан шухрат қозонаётган қаҳрамонимиз ҳаётда ҳам хушмуомала, ҳозиржавоб йигитлардан.

— Валижон ака, сизнингча машхуриликнинг масъулияти бўладими?

— Машхуриликнинг масъулияти ҳар соатда, ҳар дақиқада оғир бўлади. Енгил бўлмайди, қачонки машхуриликни сунистеъмол қилмасангиз. Агарда чин дилдан истаб, қабул қиладиган бўлсангиз, бундай масъулиятнинг юки жуда катта бўлади. Баъзида кечкурунлари ҳам сизни уйғотиб қўяди: "тўғри бироқ, эртага 3-4 та гаплар,

МАШХУРЛИКНИНГ ЮКИ ОҒИР БЎЛАРКАН

ҳангомалар бор" деб. Шундай пайтда ҳафсалангиз бўлмаса, яъни келган илҳомингизга қулоқ солмасангиз сизни уйғотмай қўяди. Натижада кўча-кўйларда, аниқроғи саҳналарда ўзинингизни йўқотиб қўйишингиз мумкин.

— Кайфиятингиз бўлмаган пайтда мухлисларни қулдиришга тўғри келганми?

— Ҳа, бундай пайтлар бўлган. Баъзида тушқунликка тушиб саҳнага чиққанман. Лекин ҳеч қачон саҳнадан хафа бўлиб тушмаганман. Чунки санъаткор шуни ёдда сақлаши керакки, саҳналар (бунда санъаткорнинг бутун ҳаёти ҳам назарда тутилмоқда) мендан олдин ҳам бўлган. Кейин ҳам бўлади. Яъни саҳна ҳеч қачон қутиб турмайди. Шундай экан, даврага бирор нарсани баҳона қилиб чиқмасангиз, кейинги сафар олдинги чиқмаганининг юки анча босиб туради. Ундан кўра, мухлислар сизни кутаётганлигини сезаясизми, уларнинг кайфиятини кўтаришга ҳаракат қилинг. Чунки одамлар ҳам маънавий, руҳий дам олайин, деб умид билан келадилар. Айтмоқчиманки, кизикчи саҳнага чиққанда, аввало, юзидаги, кўнглидаги дард ва аламларини буткул унутиши керак.

Суҳбатдош Фарход
РАҲИМОВ

ЁШ САНЪАТ ШАЙДОЛАРИ

Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Тўйчи Иноғомов хотирасига бағишланган, Республика ўқувчилар саройида бўлиб ўтган ёш доирачиларнинг анъанавий "Зарб-2001" Республика кўрик-танлови шогирдларнинг устозга аталган эҳтироми бўлди.

Кўрик-танловда Қорақалпоғистон Республикаси, Тошкент шаҳри ва Республикаимизнинг барча вилоятларидан ғолиб жамоалар қатнашди. Бунда 200 га яқин ёш истеъдод эгалари иштирок этишди.

Уч кун давом этган танлов ҳаммага байрамона кайфият бахш этди, десак муболага бўлмайди.

Биринчи куни "Хотира майдони" ва "Шаҳидлар хиёбони"га саёҳат уюштирилди ҳамда улар Темурийлар тарихи Давлат музейига боришди. Ҳамма болаларда бирдай кизикиш уйғотган нарсаси Республика ўқувчилар саройида Ўзбекистон санъат усталари билан бўлиб ўтган ижодий учрашув бўлди.

Танловнинг иккинчи куни Республика ўқувчилар саройида анжуманининг очилиш маросими бўлиб ўтди. Унда республикаимизнинг машхур доирачилари қатнашиб, барча ёш санъаткорларда катта тасассурот қолдирди.

Республика ўқувчилар саройи директори Ольга Иброҳимовадан куйдагиларни билиб олдик:

—Танловга доирачилар дастаси аъзоларидан 12 нафар ўқувчи ва бир раҳбар таклиф қилинди. Кўрик-танловда иштирок этаётган даста аъзоларига ҳар бир даста ўзининг дастурига, саҳна либосларига, ўз чолғу асбобларига эга бўлишлари керак деган талаб қўйилди. Яна танловга бу йил 7 ёшдан 20 ёшгача бўлган ўқувчи-ёшлар иштирок этиш ҳуқуқига эга бўлди. Бунда фақат доира асбобидан фойдаланилади. Бошқа зарб билан уриб чалинадиган асбоблардан фойдаланиш мумкин эмас. Танловнинг I босқичи шаҳарлар ва туманларда, II босқичи вилоятларда ва Қорақалпоғистон Республикасида, III босқичи республика миқёсида ўтказилиб, ғолиблар аниқланди.

Ҳар бир босқични ўтказиш жараёнида халқ таълими бошқармалари, маданият бошқармалари, "Маънавият ва маърифат" жамоатчилик марказларининг жойлардаги бўлимлари вакилларида иборат ташкилий кўмита таркиби тузилди. Ташкилий кўмита эса ҳайъат аъзоларини тайинлади. Улар ҳар бир дастада яқка ижрочиларнинг чиқишини баҳолаб борди.

Бугун қатнашаётган болалар ўз вилоятларида ғолиб чиқиб, санъатларидан барчани баҳраманд этмоқда.

Ўзбекистон халқ артисти Қаҳра-

Дилбар қўшиқлари билан ўзбек эстрада-сининг яна бир юлдузига айланиб бораётган, гоҳ "Кетма" деб, гоҳ "ҳамиша ёнингданман", деб хониш қилаётган хонанда, "Нихол" мукофоти совриндори Озода Нурсаидова "Халқлар дўстлиги" саройида 18,19,20 май кунлари ўзининг "Жон Ўзбекистон, сени куйлайман" деб номланган концерт дастури-ни мухлисларига тақдим этмоқчи.

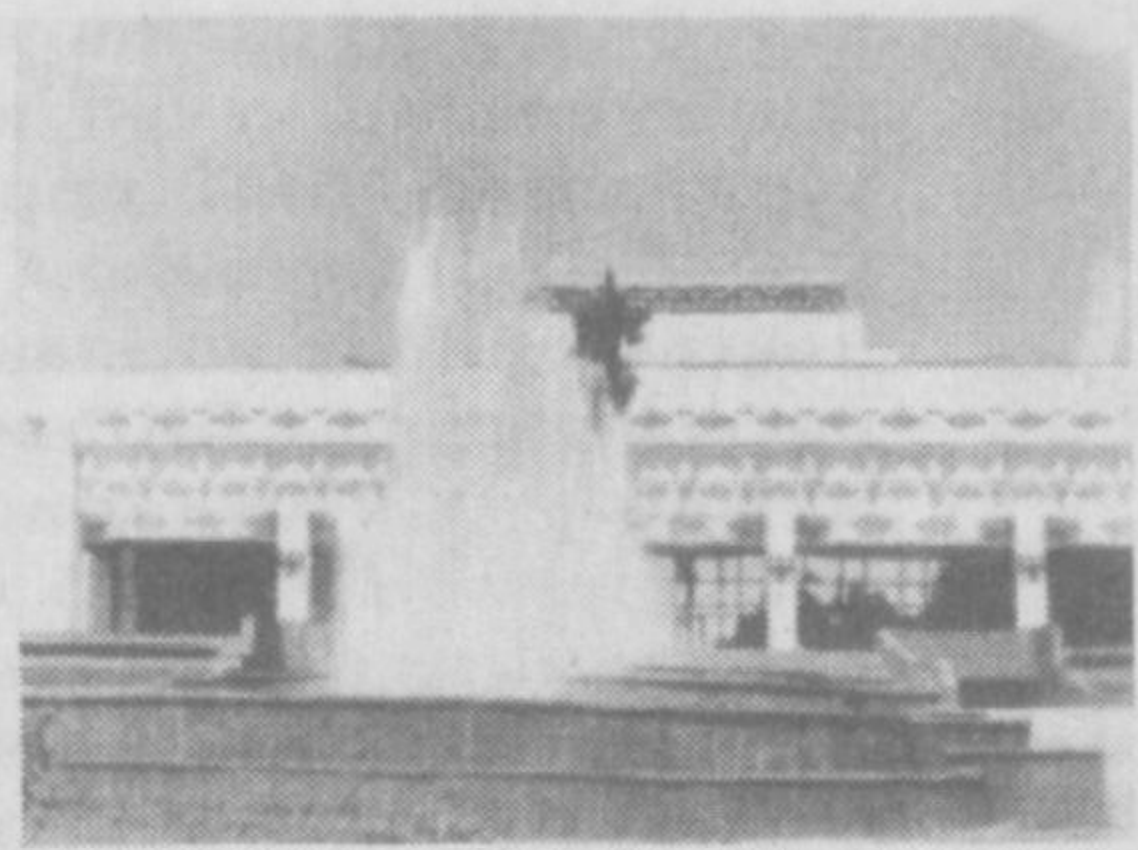
Озода Нурсаидова қисқа давр мобайнида ўз мухлисларини топа олган бахтли хонанда. У дастлаб катта саҳналарга "Мухаббат қайдасан" деб номланган қўшиғи билан чиққан бўлса, бугунги кунда кўплаб қўшиқлар ижросига айланиб қолди. "Бегим", "Унутдинг

ЖОН ЎЗБЕКИСТОН, СЕНИ КУЙЛАЙМАН!

мени золим", "Ойдин кечалар" қўшиқларида севги-муҳаббат, бевафо ёрдан зорланиш биринчи ўринда турса, "Асрасин" қўшиғи ватан посбонлари ҳақида, "Онажоним ўрнини ҳеч ким босолмас", "Алла", "Ота" қўшиқлари эса мангу мавзулар бўлган оналар ва болалар, ота меҳрига интиқлик каби туйғулардан сўзлайди.

Биз севимли хонандамиз Озода Нурсаидова билан боғланишга ҳаракат қилдик. Афсуски, концерт дастурига жиддий киришиб кетган, бир дақиқа ҳам бўш вақт топа олмаётган хонандамиз, концерт дастуридан сўнг албатта биз билан суҳбатлашишга ваъда берди.

Энг муҳими эса, концерт дастурида хонанданинг янги қўшиқлари янграйди.

Сабаби, шу ойда кўпгина таниқли қўшиқчиларимиз катта-катта саҳналарда ўз концерт дастурларини намойиш этишни маълум қилишмоқда.

Хуллас, бу ўзига хос парадни Авазбек Олимов 5-6 май кунлари "Туркистон" саройида "Тошкент гўзали" деб номланган концерт дастури билан бошлаб бермоқчи.

Ушбу дастурда ўйлаймизки, хонанда энг яхши қўшиқларини мухлисларига тўхфа этади.

11-12 май кунлари эса "Зарафшон" концерт залида Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Равшан Комилов ҳам ўзининг концерт дастурини таниқли кизикчи Ботир Муҳаммадхўжаев ҳамда "Кичкина табиб" бадий фильмида бош рол ижро этиб танилган Дилшод Каттабеков билан бирга ўтказди.

Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Фиёс Бойтоев эса "Халқлар дўстлиги" саройини 7-8 май кунлари банд этади. Ҳар бир хонанда мухлислари учун янги қўшиқлар тўхфа этиш қайғуси билан яшайди. Бундан бир неча ой аввал "Зарафшон" концерт залида ўз қўшиқларини санъат ихлосмандларига ҳавола этган Фиёс Бойтоев ҳам яна янги қўшиқларини қўшиқшайдоларига тақдим этади.

Баҳодир РАҲИМОВ

СИЗГА БЎЛГАН МЕҲРИМНИ КЎШИҚДА ИЗҲОР ЭТГУМ

19 май куни пойтахтнинг муҳташам "Туркистон" саройида Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Собиржон Мўминов ўзининг "Сизга бўлган меҳримни, қўшиқла изҳор этгум" деб номланган концерт дастурини ҳавола этади.

Қўшиқ шайдолари "яхши ниятлар ижросини" деб эъзозлайдиган хонанданинг дастуридан фақат янги қўшиқлар ўрин олганлиги шубҳасиз. Санъаткор Ошиқ Эркин, Ғайрат Мажд каби шоирлар шеърларига бастанган қўшиқларни ижро этиш ниятида.

Ватан, юрт озодлиги, миллатнинг буюклигини мадҳ этувчи қўшиқлар яратиш, уни юракдан берилиб қўйлаш ва шу қўшиқлар орқали мухлисларимизга яна ҳам севимли бўлиш, энг катта ниятларимдан бири, дейди хонанда.

"ГАП ЙЎҚ КЎЗИЧОҚ" ҚАШҚАДАРЁДА

Республика ёш томошабинлар театрининг тиниб-тинчмас ижодкорлари яқинда Қашқадарё вилоятида бўлиб, у ерда мактаб ўқувчиларига ўзларининг "Гап йўқ, кўзичоқ" номли томошаларини қўйиб беришди.

Театр — маданият ўчоғи. У ҳар бир инсон юрағида эзгулик ва яхшилик уруғларининг илдиз отишига сабабчи бўлади. Бунга яхши ҳис қилган театр ходимлари вилоятларда яшаб, билим олаётган болаларни театрга яқинлаштириш, уларнинг бўш вақтларини мазмунли ўтказишларига кўмаклашиш мақсадида ушбу гастрол сафарини уюштирди. Кўзичоқ родини маҳорат билан ижро этган Зилола Каримова болалар қалбига бир умр муҳрланиб қолса, ажаб эмас.

Театр ходимлари 30 апрель куни Наманган вилояти мактабларида ҳам бўладилар ва у ерда ҳам кизикларни учрашувлар ўтказиб, энг томошабоп саҳна асарларини намойиш этадилар.

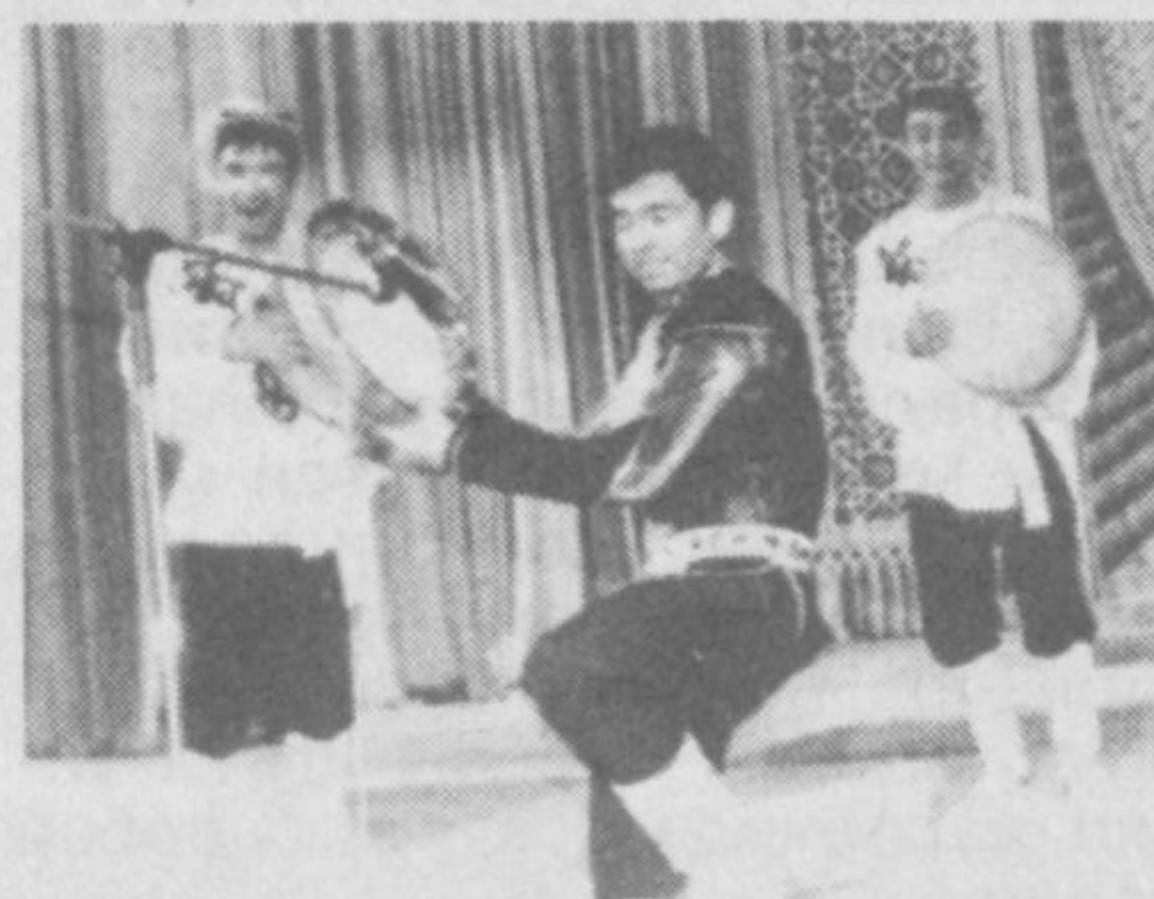
мон Дадаев, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист, профессор, доира ижрочилиги бўйича дарсликлар муаллифи Одил Камолхўжаев ва ака-ука Дилмурод, Холмурод, Элмурод Исломовларнинг республика танловига ҳайъат аъзоси қилиб тайинланиши кўрикнинг ҳаққоний ўтишига омил бўлди.

Танлов бу йил ўзгача руҳда бўлиб ўтди. Бунинг исботини "Туркистон" саройида ўтказилган ёш доирачиларнинг концертидан ҳам билса бўлади. Кўрик ҳомийлари бўлган Тўйчи Иноғомовнинг укаси Ғофур Иноғомов ва Иноғомовлар сулоласи ҳам ўз Ҳимматларини аяшмади. Олий ўрин учун улар томонидан юз минг сўм, 2 та биринчи ўринга 75 минг сўм, 3 та иккинчи ўринга 50 минг сўм, 3 та учинчи ўринга 25 минг сўмдан пул мукофотлари берилди.

Бундай рағбатлантириш ёш санъаткорларни қувонтирди. Хуллас, миллий санъатимиз бўлган доиранинг кучини бу кун ҳамма қалбдан ҳис қилди.

Шерзод АҲМАТОВ,
"Маърифат" мухбири

Бурхон РИЗОҚУЛОВ олган
суратлар.

РЕСПУБЛИКА ЁШ ТОМОШАБИНЛАР ТЕАТРИДА МАЙ ОЙИНИНГ БИРИНЧИ ЯРМИДА БЎЛИБ ЎТАДИГАН ТОМОШАЛАР

Кун, ой, йил	Бош вақти	Спектакл номи	Муаллиф	Режиссёр
01.05.2001 йил	11.00да	"Зумраша"	Х.Низомиддинов	Л.Саъдуллаев
02.05.2001 йил	11.00да	"Зумраша"	Х.Низомиддинов	Л.Саъдуллаев
03.05.2001 йил	11.00 да	"Зумраша"	Х.Низомиддинов	Л.Саъдуллаев
04.05.2001 йил	11.00 да	"Ўрмон машмашаси"	С.Сирождиддинов	О.Салимов
05.05.2001 йил	11.00да	"Ўрмон машмашаси"	С.Сирождиддинов	О.Салимов
07.05.2001 йил	11.00да	"Қайнар хумча"	Тўлқин	О.Шарипов
08.05.2001 йил	11.00да	"Қайнар хумча"	Тўлқин	О.Шарипов
09.05.2001 йил	11.00да	"Бир бор экан..."	Ж.Маҳмудов	Ж.Маҳмудов
10.05.2001 йил	11.00да	"Бир бор экан..."	Ж.Маҳмудов	Ж.Маҳмудов
11.05.2001 йил	11.00да	"Тиниб-тинчимас бувижон"	Л.Саъдуллаев	Л.Саъдуллаев
12.05.2001 йил	11.00да	"Тиниб-тинчимас бувижон"	Л.Саъдуллаев	Л.Саъдуллаев
14.05.2001 йил	11.00да	"Гап йўқ кўзичоқ"	С.Сирождиддинов	Л.Саъдуллаев
15.05.2001 йил	11.00да	"Гап йўқ кўзичоқ"	С.Сирождиддинов	Л.Саъдуллаев

ЛЬЮИС МАГЛУБ БЎЛДИ

Газетамизнинг олдинги сонларидан бирида шовкин солаётган Льюис ва ундан қўрқмайдиган Раҳмоннинг рингдан ташқаридаги "жанги" ҳақида маълумот берган эдик. "Қўрққан олдин мушт кўтарар" деганларидек, рингга чиққунча кўп куч сарфлаб қўйган Ленноис Льюис рингда ўзини беҳол сезди ҳамда Хассим Раҳмонга муҳим жангни бой бериб қўйди.

НАВБАТДАГИСИ—ИРОҚ

ЖЧ-2002 саралаш ўйинлари Осиё минтақасида иккинчи босқич иштирокчиларининг яна бири маълум бўлди. Қозоғистон билан бир хил очко тўплаган Ироқ терма жамоаси иккинчи босқичга йўл олган Саудия Арабистони, Эрон, Баҳрайн терма жамоалари сафига қўшилди.

ЛАС-ВЕГАСДА ЯНА ЖАНГ

Кеча АҚШнинг Лас-Вегас шаҳрида профессионал боксга энди қадам қўётган ҳамюртимиз Мухаммадқодир Абдуллаев ўзининг навбатдаги иккинчи жангини ўтказган. Унинг рақиб кимлиги жанггача эълон қилинмаган. Ҳамюртимизга омадлар тилаган ҳолда унинг ушбу жанги ҳақида кейинги сонларда маълумот беришни ваъда қиламиз.

"ЧЕЛЛЕНЖЕР" ТУРНИРИ

Наманганда теннис бўйича халқаро "Челленжер" туркумига кирувчи турнир давом этмоқда. Бу ердаги турнир якунлангач, мусобақалар Андижон шаҳрига кўчади. Бу вилоятларда ҳам ушбу спорт тури ривожига ҳисса қўшиши тайин. Шуни қайд этиш лозимки, Ўзбекистоннинг энг кучли 10 теннисчисининг барчаси Тошкент шаҳридан.

ФУТБОЛ БЎЙИЧА
Х ЎЗБЕКИСТОН
МИЛЛИЙ
ЧЕМПИОНАТИ

ОЛИЙ ЛИГА

Футбол бўйича олий лига жамоалари ўртасида чоршанба (18 апрель) куни еттинчи турнинг "Пахтакор" - "Дўстлик" ҳамда саккизинчи турнинг "Насаф" - "Трактор" учрашувлари бўлиб ўтди. Ҳар иккала учрашувда ҳам майдон эгалари бир хил 3:1 ҳисоби билан ғалаба қозонишди. Шанба (21 апрель) куни эса навбатдаги еттинчи тур учрашувлари бўлиб ўтди. Унда пешқадам жамоалар яна зафар кучишди. Қаршининг "Насаф" жамоаси Қаршида "Академия" жамоаси устидан 2:1 ҳисобида зафар

ПЕШҚАДАМЛАР ОЧКО ЙЎҚОТИШМАДИ

кучган бўлса, Фарғонанинг "Нефтчи" жамоаси эса Фарғонада "Андижон" жамоасини қабул қилиб 3:1 ҳисобида маглуб этди. Қолган учрашувларда қуйидаги натижалар қайд этилди:

Сурхон - Трактор —1:0,
Семург - Зарафшон —1:1,
Навбахор - Турон —3:0,
Қизилқум - Сўғдиёна —1:0,
Бухоро - Самарқанд-Д —3:2,

24 апрелда бўлиши керак бўлган саккизинчи тур учрашувлари миллий терма жамоамиз саралаш учрашувларида қатнашаётганлиги боис номуамуд муҳлатга кўчирилди.

Еттинчи турдан кейинги вазият

		Ў	Ю	Д	М	Т-Н	О
1.	«Насаф»	8	7	0	1	17-5	21
2.	«Нефтчи»	7	6	1	0	22-6	19
3.	«Пахтакор»	6	5	0	1	17-5	15
4.	«Навбахор»	6	4	0	2	12-7	12
5.	«Дўстлик»	7	4	0	3	15-11	12
6.	«Бухоро»	7	4	0	3	14-10	12
7.	«Трактор»	8	4	0	4	12-12	12
8.	«Қизилқум»	7	4	0	3	4-5	12
9.	«Академия»	7	3	1	3	12-11	10
10.	«Самарқанд-Д»	6	3	0	3	12-14	9
11.	«Сурхон»	7	3	0	4	10-15	9
12.	«Зарафшон»	7	2	2	3	12-10	8
13.	«Кимёгар»	7	2	1	4	6-12	7
14.	«Турон»	7	2	0	5	4-14	6
15.	«Металлург»	6	1	2	3	6-12	5
16.	«Андижон»	7	1	1	5	6-16	4
17.	«Сўғдиёна»	6	1	0	5	3-11	3
18.	«Семург»	6	0	2	4	2-10	2

Фарғона шаҳрида Халқ таълими вазирлиги ташаббуси билан ташкил этилган "Амир Темури авлодлари" ҳарбий спорт мусобақалари якунланди. Мусобақа иштирокчилари узоқ масофага югуриш, қўл кучи билан тортилиш, граната улоқтириш, арқон тортиш ва бошқа ҳарбийлаш-

СОҲИБҚИРОН ВОРИСЛАРИ

тирилган эстафета ўйинлари бўйича беллашдилар. Беллашувлар натижаларига кўра, Фарғона шаҳридаги ўқувчиларни ҳарбий касбга йўналтирувчи лицей жамоаси биринчи ўринни эгаллади. Самарқанд ва Тошкент шаҳарларидаги лицейлар жамоаларига иккинчи ва учинчи ўринлар насиб этди.

ТОШКЕНТДА 1-ҚИТЪА
ЧЕМПИОНАТИ

Республика Миллий матбуот марказида ўзбек кураши бўйича 1-Осиё чемпионати олдида матбуот анжумани бўлиб ўтди.

Унда Республика давлат жисмоний тарбия ва спорт қўмитаси раиси Б.Махситов, Халқаро Кураш Ассоциацияси президенти К.Юсупов, Осиё кураш конфедерацияси бош қотиби Микеш Кумар, эронлик ҳакам Ризо Насирий, Ўзбекистон терма жамоаси бош мураббийи Х.Муборақов, ХКА бош қотиби У.Ёқубов, ХКА департаменти директори Б.Юсуповлар иштирок этишди.

Анжуманда 28-29 апрел кунлари Тошкентда ўтадиган йирик кураш мусобақасига доир ўзаро фикр алмашилди.

Маълум бўлишича, чемпионатда қитъамизнинг Ҳиндистон, Бангладеш, Эрон,

Мўғилистон, Непал, Қозоғистон, Хитой, Қирғизистон, Сингапур, Тожикистон, Туркменистон, Таиланд, Шри-Ланка, Жанубий Корея, Япония каби 16 мамлакатидан 100

дан ошқ курашчилар иштирок этади. Шунингдек, чемпионатни кузатиш учун бир нечта хорижий мамлакатлар (Нигерия, Испания) ва спорт ташкилотларидан ҳам вакиллар ташриф буюришади.

Терма жамоа бош мураббийи Холмурод Муборақовнинг айтишича, чемпионатда юртимиз шаънини бухоролик, Рамзиддин Саидов (73 кг), Файзи Очилов (90 кг), қашқадарёлик Нодир Музаффаров (+90 кг), ва хотин-қизлар бўйича ягона вазндаги (63 кг) иштирокчи қорақалпоғистонлик Зулхиджа Худоёровлар ҳимоя қилишади.

ОТ СПОРТИ

Қирғизистон пойтахти Бишкекда Жаҳон кубогига саралаш баҳсларининг Марказий Осиё лигаси 1-босқич мусобақалари ўтказилди. Унда Қозоғистон, Қирғизистон ва мамлакатимиз чавандозлари қатнашилди.

Уч кун давом этган канкур (тўсиқлар оша сакраш) натижаларига кўра, ҳамюртларимиздан Исажон Содиқов "Кавун" лақабли отида 150 см натижа билан 1-ўринни, Файрат Назаров ўз "Арслон"ида 3-ўринни эгаллади.

Жаҳон кубогига саралашнинг 2 ва 3 босқичлари Алмати ва Тошкент шаҳарларида ўтказилади. Эслатиб ўтамиз ўтган йили Жаҳон кубогига иштирок этишни Файрат Назаров қўлга киритган эди. Умид қиламизки, бу йил ҳам ҳамюртларимиздан кимгадир Жаҳон йўллари очилади...

Теннис федерацияси ташаббуси билан ўтказилаётган Ўзбекистон кубогига баҳсларида 1-3 июнь кунлари навбатдаги босқич ўйинларини ўтказишади. Унда дастлабки беллашувларида муваффақият қозонган

лади. Энди сиз ушбу беллашувлар жуфтликлари билан танишинг:

1-8 ўринлар учун
Тошкент шаҳри — Сирдарё
Андижон — Қашқадарё
Бухоро — Самарқанд

НАВБАТДАГИ БОСҚИЧ

ҳамда турнирнинг биринчи босқичидан озод қилинган жамоалар 1-8 ўринлар учун курашни давом эттиришса, кубок беллашувларидаги иштирокини омадсиз бошлаган вилоят вакиллари 9-14 ўринлар учун баҳс олиб боришига тўғри кел-

Фарғона — Наманган
9-14 ўринлар учун
Хоразм — Жиззах
Навоий — Қорақалпоғистон Республикаси
Тошкент ва Сурхондарё вилояти жамоалари ўз иштирокларига эртароқ якун ясаши.

Р.Глизер номидаги РУМММ интернати жамоаси шу мактабнинг концертмейстери Сурайё Тиллаҳўжаевага отаси **Қаҳҳор ҚОДИРОВ**нинг вафоти муносабати билан таъзия изҳор қилади.

QUTLOV

Мухтарам Нусратулла
НАРЗУЛЛАЕВ!

Таваллуд топган кунингиз
қутлуғ бўлсин!

Таълим-тарбия соҳасида
олиб бораётган хайрли ишларингизга ривож тилаймиз.
Оилангиз ҳамда ҳамкасбларингиз бахтига доимо соғ ва омон бўлинг.

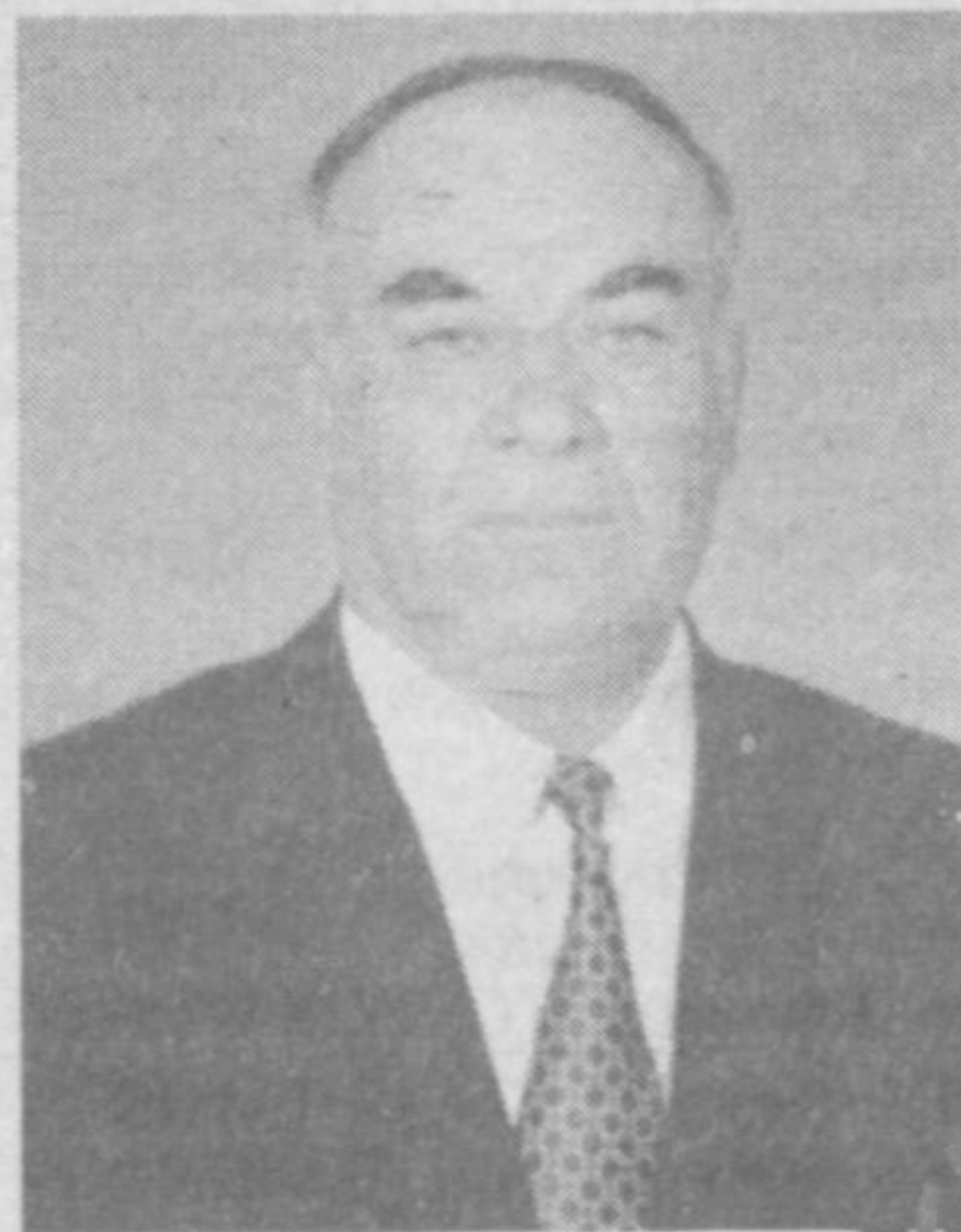
Энг яхши эзгу истаклар
билан,
Нурота тумани халқ таълими
бўлими жамоаси

Мухтарам Носир
РАҲМОНОВ!

Сизни муборак 60 ёшингиз билан қутлар эканмиз, педагогика соҳасида кечган шарафли умрингиз узоқ бўлишини тилаб қоламиз. Жамоамиз раҳбари сифатида барчамизни бир мақсад йўлида бирлаштириб амалга оширган ишларингиз биз учун ибрат бўлиб қолади.

Шайхонтохур туманидаги
276-мактаб жамоаси ва
синфдошларингиз.

Паркентда мўъжазгина сўлим бир даргоҳ бор. У ўқувчиларнинг сеvimли маскани туман болалар ва ўсмирлар ижодий марказидир.

Бу маскан ўқувчиларга касб-хунар ўргатиш, уларни ҳар томонлама етук инсон қилиб тарбиялаш билан бир қаторда кўплаб ибратли тадбирларни амалга оширмоқда. Яқинда улар яна бир хайрли ишга қўл урди-лар.

Ижодий марказнинг услубчиси Покиза Иноғомова ташаббуси билан марказ қошида "Илҳом" ҳаваскорлик театри тузилди ва хотин-қизлар байрами арафасида театр тақдими бўлиб ўтди. Улар ўзларининг дастлабки репертуарларини ёзувчи А.Қаҳҳорнинг "Нурли чўққилар" ҳикояси асосида сахналаштирган кўриниш ҳамда Ў.Хошимовнинг "Тўйлар муборак" комедиясини намойиш этиш билан бошладилар.

— Тўғриси, томошабинлар бизни шунчалик илиқ кутиб олишади деб ўйламагандик, — дейди театр режиссёри П.Иноғомова. — Сўнгги сўз учун сахнага чиққанамиз томошабинлар-

ПАРКЕНТДА "ИЛҲОМ" ЖЎШ УРМОҚДА

нинг чехрасида миннатдорчилик руҳиятини, кўтаринки бир кайфиятни кўрдим. Улар келажаги бор ишга асос солганлигимизни айтишиб, ташаккур билдиришди, гулдасталар беришди.

Ҳавас қилса арзийдиган томони шундаки, БҲИМ директори Д.Азимова, маънавият ва маърифат ишлари бўйича директор муовини М.Аҳмедовлар бош ролни ижро этишди.

— Ҳам раҳбарлик, ҳам кундалик юмушлар, ҳам уй-рўзгор ишлари, боз устига роль ўйнаш, асарни ёдлаш сизга қийинлик қилмаяптими? — сўраймиз директор Д.Азимовадан.

— Аксинча, — дейди у, — менимча, ижодий марказ ўз номига мос ташкилот бўлиши керак. Ижодий ишлар ҳамиша вулқондек қайнаб туриши шарт. Бунинг устига театрда Д.Азимбоев, К.Турсунова, Б.Салимов, Э.Расулов каби истеъдодли ҳаваскорлар борки, улар билан ишлаб чарчамайсан. Биз ўз томошаларимиз билан туманимиз меҳнаткашларининг маданий дам олишларига ҳисса қўшсак, ёшларнинг маънавий тарбиясига таъсир эта олсак, уларнинг бўш вақтларини мазмунли ўтказсак, иқтидорлиларни аниқлаб, сафимизга қўшсак, театр гуруҳимиз ўз мақсадига эришган бўлади.

Ҳа, "Илҳом"нинг режалари улкан. Биз уларнинг хайрли ишларида омад тилаймиз ҳамда келгусида "Халқ театри" даражасига етишини истаб қоламиз.

Равшан ЁКУБОВ

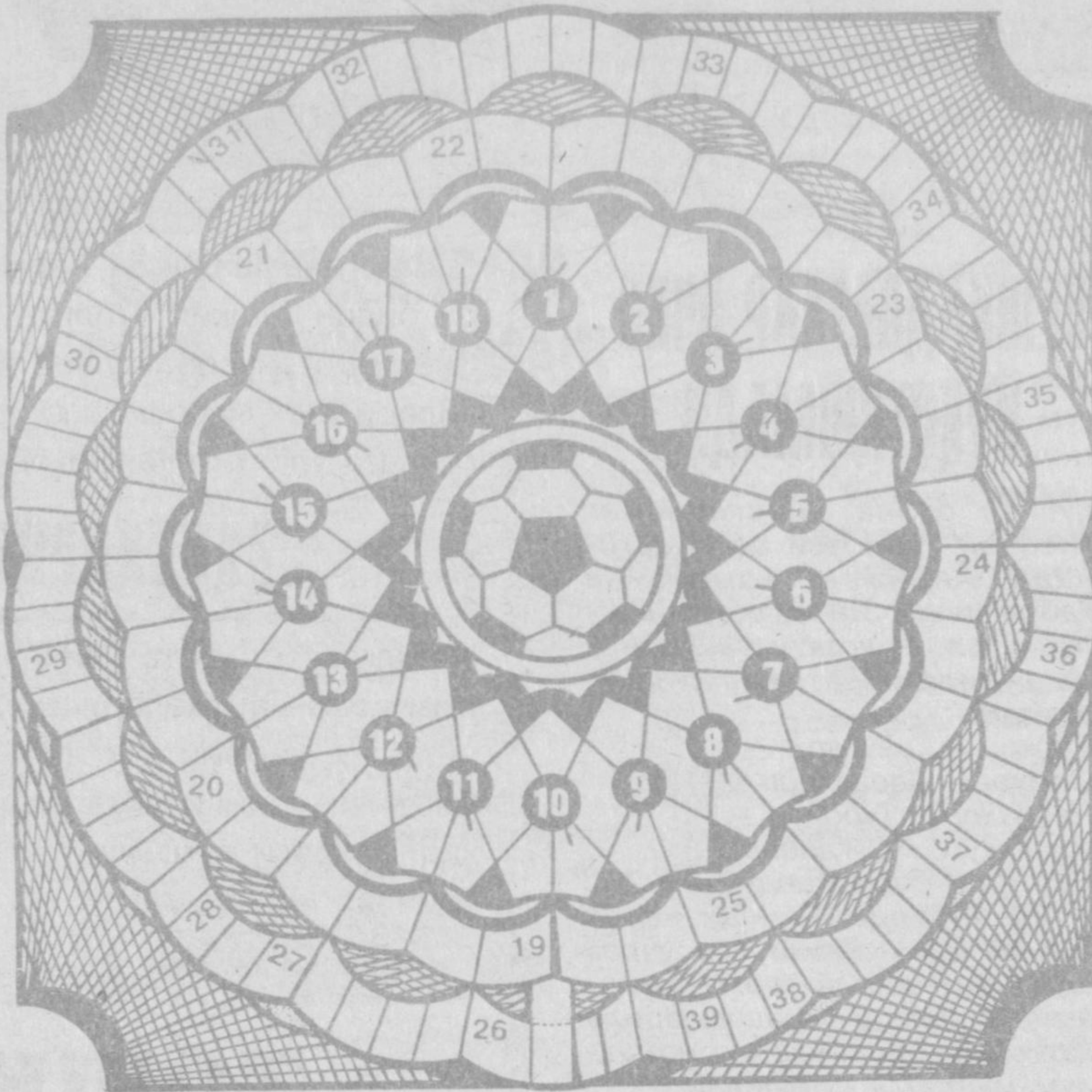
Belgilangan xonadan raqam atrofiga soat mili yo'nalishida: 1. Mamlakatimiz oliy ligasi futbol jamoasi. 2. Jahon futbol chempionatida eng birinchi to'p muallifi bo'lgan futbolchi. 3. Rossiya futbol jamoasi. 4. 1982 yilda o'tkazilgan Jahon chempionati to'purari. 5. Turinning "Yuventus" va Fransiya terma jamoalari yarim himoyachisi, 2000 yilning eng yaxshi o'yinchisi. 6. Ukrainadagi mashhur jamoa. 7. Turkmaniston oliy tabaqa futbol jamoasi. 8. Ispaniya chempionati ishtirokchilaridan biri. 9. Mamlakatimiz birinchi tabaqa jamoasi. 10. Italiyalik mashhur futbol murabbiyi. 11. Futbol sovrini. 12. Germaniya jamoalaridan biri. 13. Ispaniya birinchiligi ishtirokchisi. 14. Futbolda o'yinni boshqarib boruvchi. 15. Italiyadagi shaharga nomdosh mashhur jamoa. 16. Jamoalar o'rtasidagi chempionni aniqlovchi, hal qiluvchi o'yin. 17. Kamerun terma jamoasida o'ynagan mohir to'purar. 18. Taniqli futbolchi Alessandro Nesta to'p surayotgan jamoa.

CHAYNVORD

19. Qit'alararo kubok g'olibi bo'lgan jamoaning mohir futbolchisiga nasib etadigan avtomobil rumi. 20. Belgiyadagi taniqli jamoa. 21. Futbol o'yinining bir qismi. 22. Dunyodagi eng ulkan futbol o'yingohi. 23. Gollandiyaning mashhur jamoasi. 24. Futbol inshooti. 25. "Latsio" jamoasida to'p surayotgan

"F U T B O L"

AYLANMA KROSSVORD, CHAYNVORD VA MUAMMONOMA-TEST

chexiyalik futbolchi. 26. Teng natija bilan tugallangan o'yin. 27. O'yinda hisob o'zgaradigan holat. 28. Angliya futbol jamoasi. 29. Xorijiy jamoada o'ynayotgan futbolchiga beriladigan nom. 30. Braziliyalik mohir to'purar. 31. Yutuq hisobi. 32. Futbol ma'lum o'rin egallovchi xalqaro musobaqa. 33. Futbol vatani. 34. Mexikodagi futbol stadioni. 35. FIFA yo'riqchisi sifatida faoliyat ko'rsatayotgan vatandoshimiz, Osiyo futbol konfederatsiyasi eksperti, O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan murabbiy. 36. Daniya

GAZETAMIZNING 21 APREL SONIDA BERILGAN "KIMYO" AYLANMA KROSSVORD, CHAYNVORD VA MUAMMONOMA — TEST JAVOBLARI

Belgilangan xonadan raqam atrofiga soat mili yo'nalishida: 1. Sodiqov. 2. Natriy. 3. Ammiak. 4. Neodim. 5. Izotop. 6. Kapron. 7. Nukmin. 8. Sement. 9. Sintez. 10. Plazma. 11. Proton. 12. Gidrat. 13. Karbid. 14. Rezina. 15. Silikat. 16. Shtativ. 17. Haydash. 18. Neylon. 19. Yunusov. 20. Benzol. 21. Reaktor. 22. Tellur. 23. Lakmus. 24. Vakuum. 25. Ksenon. 26. Nabiye. 27. Gally. 28. Karbon.

CHAYNVORD

29. Mendeleyev. 30. Valentik. 31. Kislota. 32. Astat. 33. Tuz. 34. Zenin. 35. Neytrallash. 36. Shisha. 37. Alkaloid. 38. Diffuziya. 39. Asos. 40. Simob. 41. Bertio. 42. Olmos. 43. Sport. 44. Temir. 45. Rezerford. 46. Dori. 47. Izomorfizm. 48. Molekula. 49. Angidrid. 50. Domna. 51. Atom.

MUAMMONOMA

Ochqich: 1. Yod. 2. Ion. 3. Soda. 4. Boksit. Asar nomi: "Kitob as-saydana". RASMLI JUMBOQ. Qizdirish va qizdirish ishlarida foydalaniladigan asboblari tasvirlangan.

Кўпчилик Нобель, Оскар, Гремми мукофотлари ҳақида эшитган. Бундай совринларга илм-фан, санъат соҳасида янгилик яратган шахсларгина муносиб деб топилади. Лекин яна шундай бир мукофот борки, унга ижодкор, бадий ижод аҳлларигина муваффақ бўлишлари мумкин. Пулитзер му-

ган бўлсак, Пулитзер Венгриянинг Мако шахрида таваллуд топган. 1867 йил Америка фуқаролигини олиб, 1868 йили америкалик Кари Шнурнинг таклифига кўра, у эгалик қилаётган газетага ишга таклиф қилинган. Пулитзер "The New York World" ва бошқа газеталарни ташкил қилган.

қилинади:

Истаган ижодкор шахс ўзининг ижод намунасини хайъат аъзоларига кўриб чиқиш учун тақдим этиши мумкин;

Хайъат аъзолари тўпланган материалларни баҳолаб, кейин уларнинг орасидан 3 та номзодни Пулитзер Мукофоти Кенгашига тақдим

Bilasizmi?

йўналиш бўйича берилади.

1. Журналистика—14 та соврин матбуот, бадий ижод, яхши журналистик ижод учун;

2. Бадий адабиёт—6 та соврин драматик, тарихий, биографик ва шеърый асар учун;

3. Мусиқа—1 та соврин опера, энг яхши кўшиқ ва куй ҳамда мусиқали сахна асари учун берилади.

Агар Оскар мукофоти таъсис этилмаганда, эҳтимол АҚШ кино санъати шунчалик дунёга машҳур бўлмаган бўлар эди. Балки Пулитзер мукофоти ҳам Америка матбуотининг ҳозирдагидек профессионал даражага етиши учун туртки бўлаётган бўлса ажаб эмас.

Дилноза КУРЧИЕВА,
ЎзДЖТУ халқаро журналистика факультети талабаси

ИЖОДКОРЛАР УЧУН МУКОФОТ

кофоти 1917 йилдан буён ҳақиқий санъатни, ижодни севувчиларга тақдим этилиб келинмоқда. Мукофот америкалик ношир, публицист, замонавий газета моделини яратган Жозеф Пулитзер (1847-1911) томонидан таъсис этилган. Бево-сита бу шахс ҳаётига тўхталади-

Пулитзер мукофоти ҳар йили америкаликларнинг матбуот, адабиёт ва мусиқа оламида қилган улкан хизматлари учун берилади. Номзодларни кутиш ва ғолибларни аниқлаш тартиби йиллар ўтиб ўзгарган бўлса-да, аммо Пулитзернинг ўзи кўрсатиб ўтган куйидаги қоидаларга амал

этади;

Кенгаш қарори ҳар йили апрель ойида эълон қилинади. Ҳар бир совриндорга нақд пул мукофот тарзида берилади.

Мукофотнинг махсус тамойиллари йиллар ўтиши билан ўзгариб боради. Ҳозирга келиб 21 та соврин уч

Ma'rifat

ТАЪСИС ЭТУВЧИЛАР:

Ўзбекистон Халқ таълими вазирлиги,
Ўзбекистон Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги, Таълим ва фан ходимлари касба уюшмаси Марказий Кўмитаси.

Бош муҳаррир: Ҳалим САИДОВ

Тахрир хайъати: Йўлдош АҲМЕДОВ, Жуманазар БЕКНАЗАРОВ, Икром БҮРИБОЕВ, Шукур ЖОНБОВ, Фахриддин КАРИМОВ(масъул котиб), Курбонбой МАТҚУРБОНОВ, Нўмонжон РАҲИМЖОНОВ, Йўлдош САИДЖОНОВ, Абдусамат РАҲИМОВ (бош муҳаррир ўринбосари), Хулкар ТУЙМАНОВА, Саъдулла ҲАКИМОВ, Уткир ҲОШИМОВ

"Шарқ" наشريёт-матбаа акционерлик компанияси босмахонаси.
Корхона манзили: "Буёқ Турон" кўчаси 41-уй

Рақам ва далиллар ҳаққонийлиги учун мақолалар муаллифлари масъулдирлар. Фойдаланилмаган мақолаларга жавоб қайтарилмайди. «Маърифат»дан материалларни кўчириб босиш тахририят руҳсати билан амалга оширилиши шарт.

МАНЗИЛИМИЗ: 700083, Тошкент, Матбуотчилар кўчаси, 32.
ТЕЛЕФОНЛАР: масъул котиб—136-56-42, хатлар ва оммавий ишлар бўлими—136-54-23.

Газета материаллари тахририятда терилди
IBM компьютерида
Лилия БИНАШЕВА ва Малоҳат ТОШОВА саҳифалади.
Навбатчи муҳаррир: Шарифа МАДРАҲИМОВА,
Навбатчи: Баҳодир ЭЛИБОВ.

Газета Ўзбекистон Республикаси Давлат Матбуот Кўмитасида № 20 рақам билан 12 июнь 1998 йил рўйхатга олинган.

ИНДЕКС: 149, 150.
Г-2317. Тиражи 38.105.
Г. 1 2 3 4 5 6

Ҳажми 4 босма табоқ.
Офсет усулида босилган, қоғоз бичими А-3.

Босишга топириш вақти — 20.00.
Топширилди — 20.00